

Spis treści:

	Strona
Sekcja Epidemiologii	3
Choroby zakaźne	3
Szczepienia ochronne	13
Higiena lecznictwa	22
Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska	25
Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne	25
Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	28
Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie	34
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów i Użytku	46
Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	46
Jakość zdrowotna środków spożywczych	51
Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym	52
Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami	52
Działania ukierunkowane problemowo	52
Wnioski i interwencje	57
Sekcja Higieny Pracy	59
Narażenie zawodowe pracujących	59
Substancje i mieszaniny chemiczne	61
Choroby zawodowe	62
Higiena Dzieci i Młodzieży	64
Stan sanitarny żłobków	65
Stan sanitarny przedszkoli	65
Stan sanitarno- techniczny szkół	66
Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym i rekreacyjnymi	71
Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego letniego dzieci i młodzieży	71
Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	72
Oświata Zdrowotna	77
Program edukacyjny „Trzymaj Formę!”	77
Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce	77
Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej pt. „Czyste Powietrze Wokół Nas”	77
Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę”	78
Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie”	78
Światowy Dzień bez Tytoniu	78

Światowy Dzień Rzucania Palenia	79
Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	79
Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych	80
Program „Żywienie na wagę zdrowia”	80
Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”	81
Program profilaktyki chorób nowotworowych „Znamię! Znam je?”	81
Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia	81
Dopalacze – wypalacze - „środki zastępcze”	81
Akcja „Szkola czystych rąk”	82
Profilaktyka grypy	82
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	82
Akcja „Wakacje bezpiecznie i zdrowo”	83
Akcja informacyjna „zaszczep w sobie chęć szczepienia”	83
„Brązowo, ale czy zdrowo?”	83

Sekcja Epidemiologii

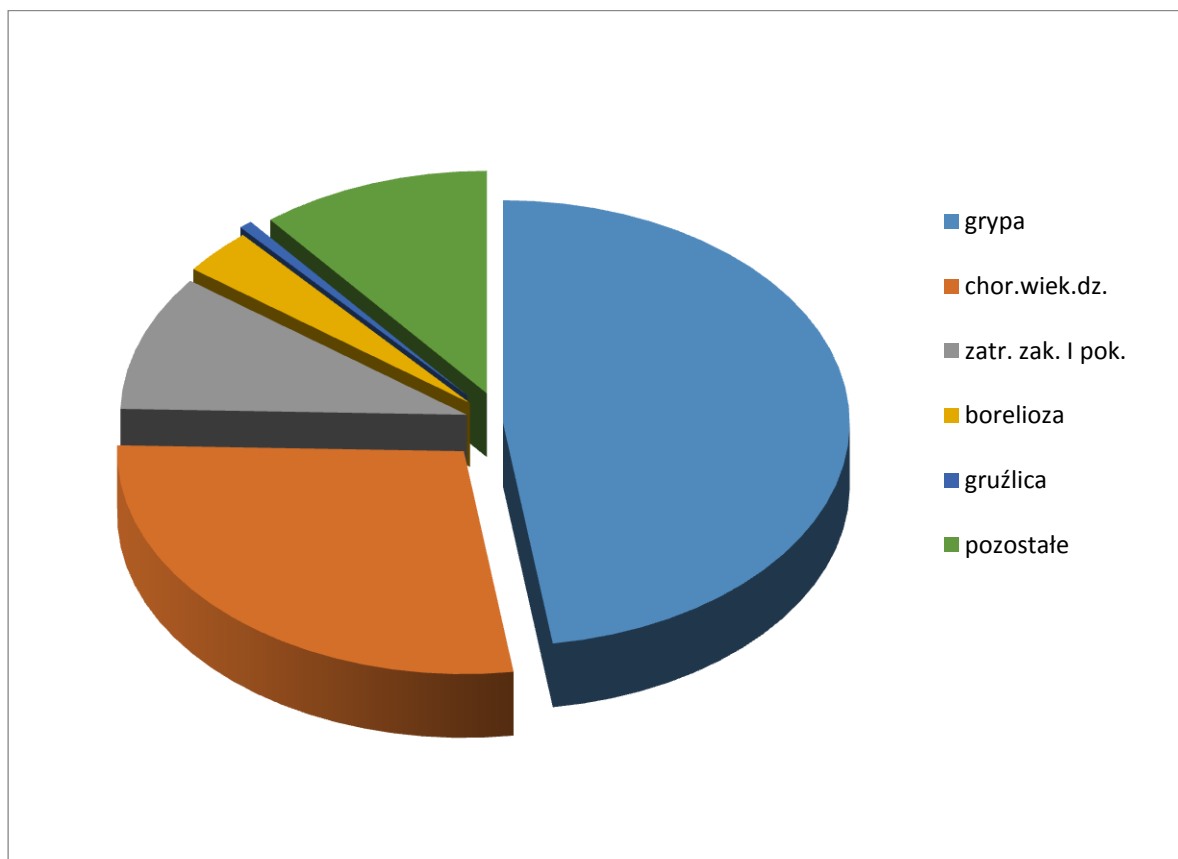
Głównym kierunkiem działania Sekcji Epidemiologii było prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych w szczególności występujących ogniskowo, nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, zapewnienie właściwych warunków przechowywania, przyjmowania, wydawania i transportu preparatów szczepionkowych.

1. Choroby zakaźne

W 2014 roku zarejestrowano ogółem 2901 zachorowań, o 85 więcej niż w 2013r. Z 804 przypadków chorób wieku dziecięcego 79,23% stanowiły zachorowania na ospę wietrzną. 263 osoby (9,07%) wymagały hospitalizacji, najczęściej (80%) w przebiegu zakażeń pokarmowych; zgłoszono 6 zgonów z powodu chorób zakaźnych. Przeprowadzono 362 wywiady epidemiologiczne.

Mniej niż w 2013r. notowano: różyczki, płonicy, boreliozy, gruźlicy, zapaleń płuc, biegunek i zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy.

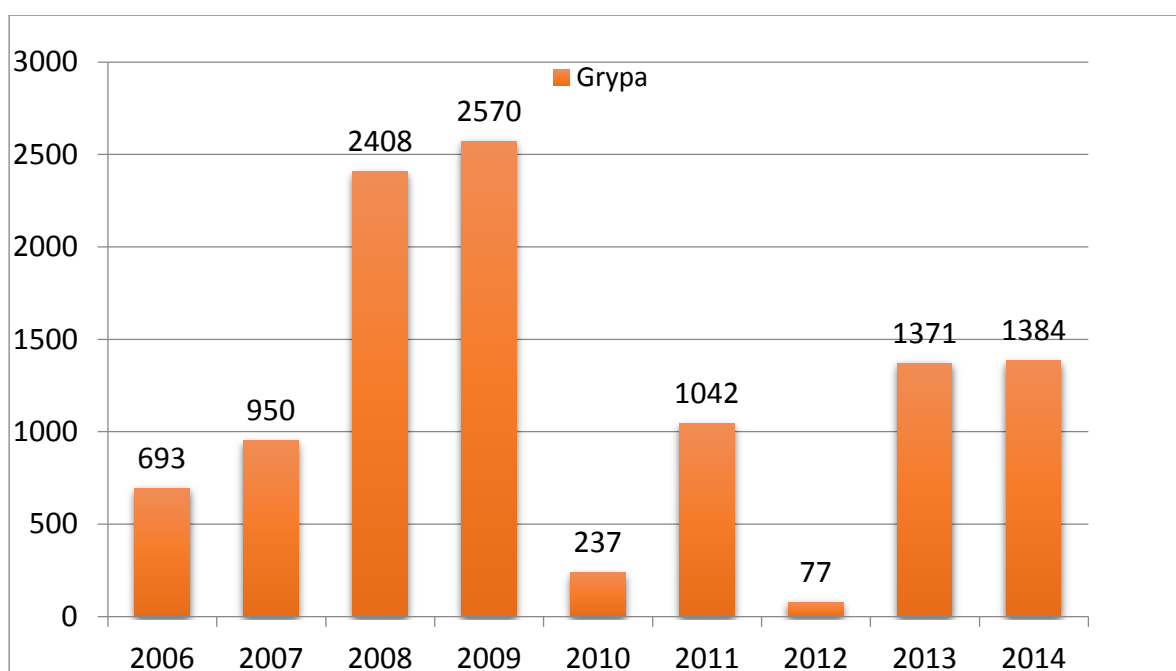
Więcej stwierdzono przypadków: ospy wietrznej, świnki, róży, glistnicy, grzybic skóry, przewlekłych wirusowych zapaleń wątroby typu B i C oraz bakteryjnych i wirusowych zakażeń jelitowych.

Wykres 1. Rozkład zachorowań na choroby zakaźne w 2014 roku w Jaworznie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

1.1. Grypa – odnotowano niewielki wzrost zachorowań z 1371 w 2013r. do 1384 w 2014r. Większość zachorowań (78%) dotyczyła sezonu 2014/2015 i wystąpiła w IV kwartale roku ze wzrostem w pierwszym i czwartym tygodniu grudnia. 47% zachorowań dotyczyło dzieci do 14 roku życia. 1 dziecko wymagało hospitalizacji z powodu powikłań i u niego badaniami wirusologicznymi potwierdzono zakażenie wirusem grypy A. W 2014 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 2,32% populacji miasta tj. 2138 osób z czego ponad połowa było w wieku 65 lat i powyżej. Aż 98% zaszczepionych seniorów skorzystało z finansowanych przez Gminę Miasta Jaworzna szczepionek w ramach programu zdrowotnego „Profilaktyka grypy – szczepienia ochronne dla dzieci w okresie wczesnoszkolnym oraz seniorów 65+”. Program realizowany był w sezonie grypowym 2014/2015 od 1 września 2014r. do 30 listopada 2014r.

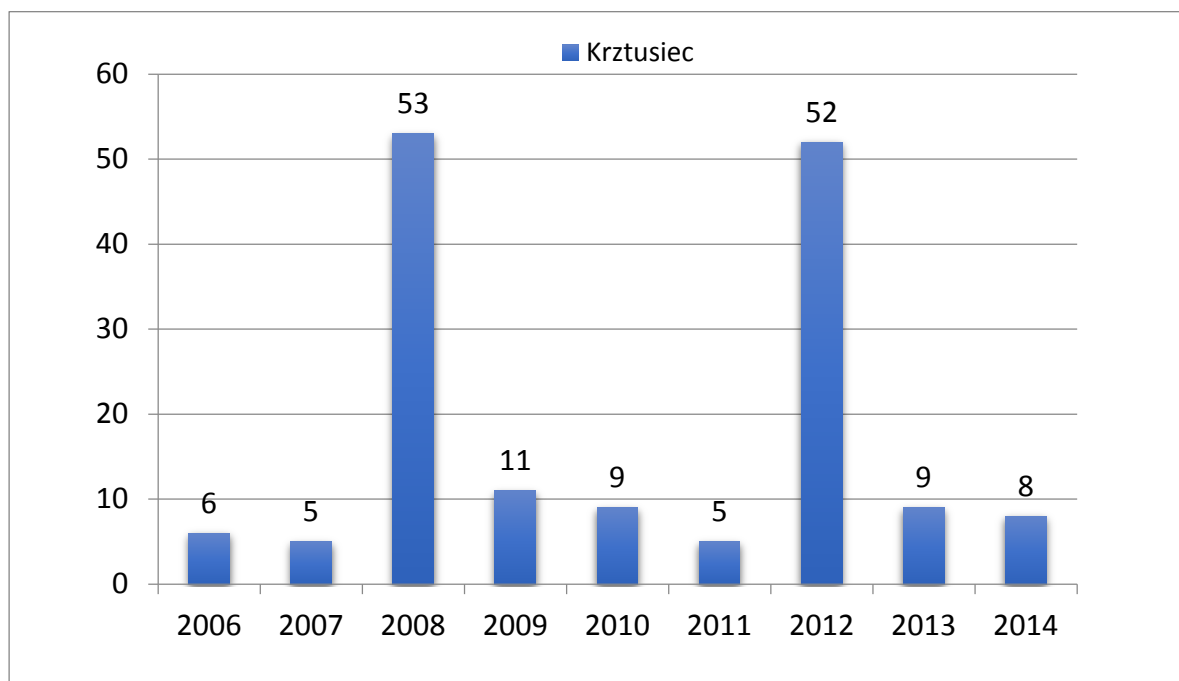

Wykres 2. Liczba zachorowań na grypę w latach 2006 - 2014 w Jaworznie

1.2. Choroby wieku dziecięcego

Krztusiec – liczba przypadków 8, utrzymywała się na podobnym poziomie co rok wcześniej (wskaźnik zapadalności 8,68 - nieco wyższy niż dla Polski - 5,45). 7-krotnie częściej chorowały kobiety. 75% zachorowań wystąpiło w lipcu i sierpniu, najczęściej w grupie wiekowej 10-14 lat. 6 osób było wcześniej szczepionych p/krztuścowi; czasokres od szczepienia do zachorowania wynosił od 2 do 16 lat.

Krztusiec jest chorobą, przeciwko której prowadzone są obowiązkowe szczepienia ochronne. Dzieci otrzymują 5 dawek szczepionki w 1, 2 i 6 roku życia. Odporność po przechorowaniu krztuśca utrzymuje się przez ok. 10 - 15 lat, zaś odporność po szczepieniu utrzymuje się ok. 3-10 lat (najczęściej 5-7 lat) od ostatniego szczepienia co oznacza, że powyżej 12 roku życia wzrasta podatność na tę chorobę.

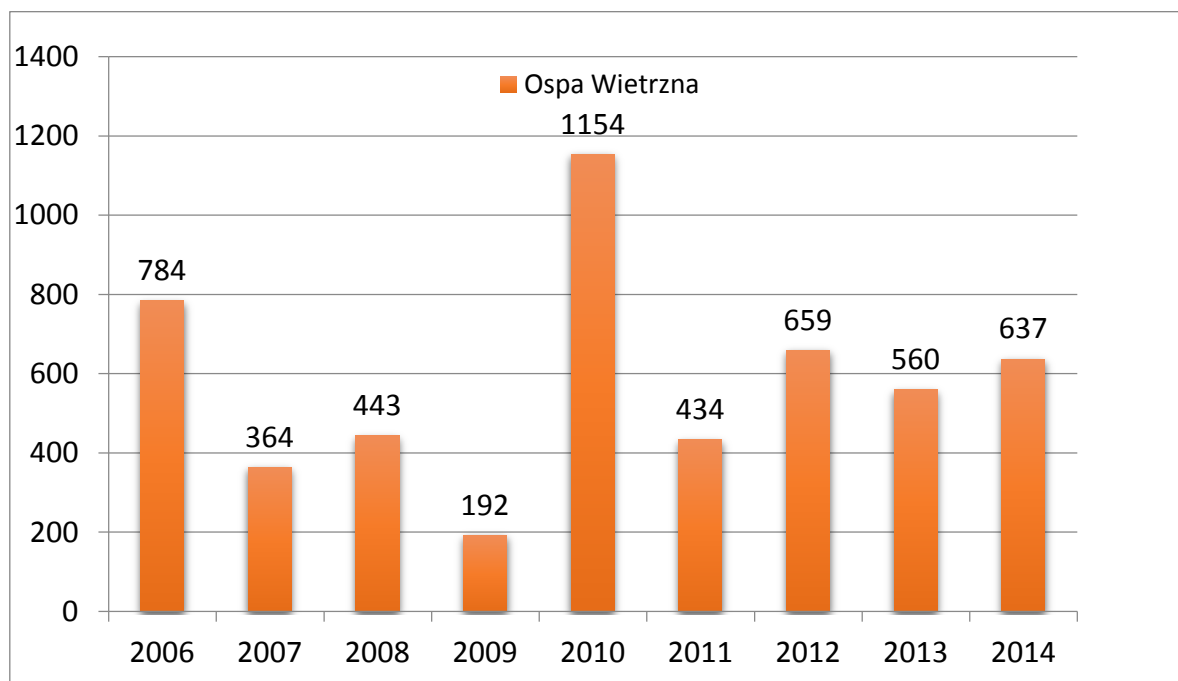
Wykres 3. Liczba przypadków krztuśca w latach 2006 - 2014 w Jaworznie

Ospa wietrzna – zanotowano 14% wzrost z 560 w 2013r. do 637 w 2014r. Wskaźnik zapadalności 691,30 wyższy niż dla Polski o 115,81. Zachorowania przebiegały bez powikłań, nie wymagały hospitalizacji. W równej mierze chorowali mężczyźni (320) jak i kobiety (317). 64,36% zachorowań dotyczyło dzieci w wieku 3 - 6 lat, głównie 5-ciolatków. 4 osoby były wcześniej zaszczepione tylko 1 dawką. Czasokres od szczepienia do zachorowania wynosił od 3 dni do 4 lat.

Ospę wietrzną charakteryzuje sezonowość występowania – zapadalność na chorobę nasila się co 2-3 lata i przypada na pierwsze dwa kwartały roku. W 2014r. wzrost zachorowań zanotowano od marca do lipca.

Szczepieniem obowiązkowym objęte były dzieci do 12 roku życia ze wskazań medycznych i dzieci narażone na zakażenie ze względów środowiskowych (np. przebywające w domach dziecka lub uczęszczające do żłobka).

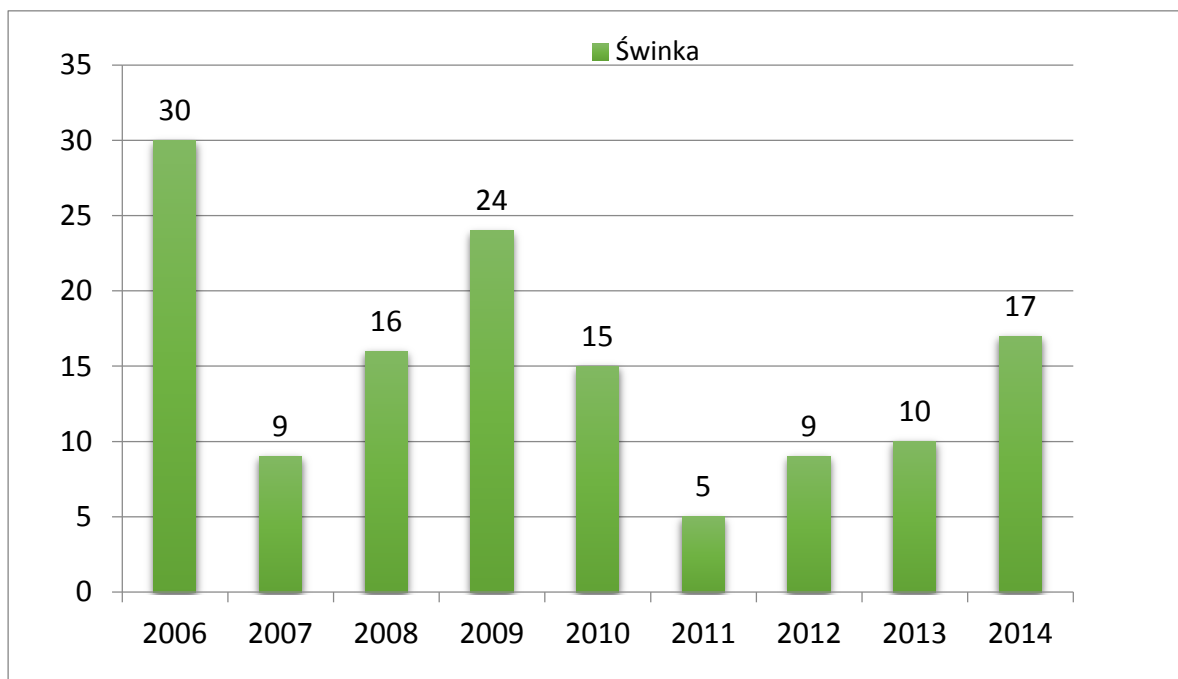
Na sytuację epidemiologiczną ospy nie mają wpływu szczepienia – w 2014r. zaszczepiło się 87 osób.

Wykres 4. Liczba przypadków ospy wietrznej w latach 2006 - 2014 w Jaworznie.

Świnka – 17 zachorowań, więcej niż w roku poprzednim (10). Wskaźnik zapadalności 18,44, prawie 3-krotnie wyższy niż dla Polski. Zachorowania przebiegały bez powikłań, nie wymagały hospitalizacji. Po wprowadzeniu szczepień obowiązkowych przeciwko śwince, od 2006 roku, obserwuje się wyraźny spadek zachorowań, a sytuacja epidemiologiczna tej choroby jest stabilna. Pojedyncze zachorowania wystąpiły w grupach wiekowych od 2 do 39 lat. Wzrost zachorowań wystąpił w marcu. 6 dzieci było wcześniej zaszczepionych tylko 1 dawką, a 1 osoba 2 dawkami.

W 2014r. uzupełniano brakujące dawki szczepionki przeciwko śwince u dzieci urodzonych w latach 1997 – 2001.

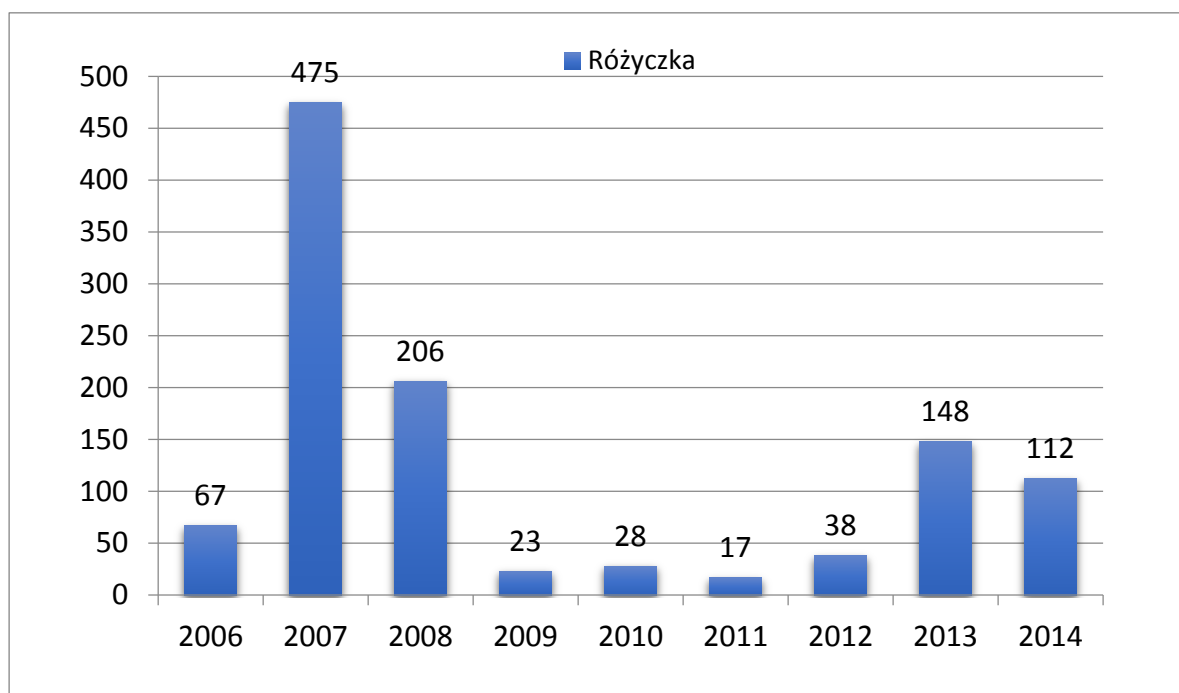
Wykres 5. Liczba przypadków świnki w latach 2006 - 2014 w Jaworznie.

Różyczka – spadek zachorowań w porównaniu z 2013r. z 148 przypadków do 112 (wskaźnik zapadalności 121,50 – prawie 8-krotnie wyższy niż dla Polski). Zachorowania przebiegały bez powikłań, nie wymagały hospitalizacji.

2,4-krotnie częściej chorowali mężczyźni. 66% zachorowań wystąpiło od marca do maja. W grupie wiekowej 15 – 39 lat, czyli w okresie rozrodczym, nie wystąpiły zachorowania u kobiet. Natomiast chorujący chłopcy stanowią zagrożenie dla nieuodpornionych kobiet w ciąży, u których zakażenie wirusem różyczki może doprowadzić do zakażenia płodu i w konsekwencji do wystąpienia u noworodka groźnego w skutkach zespołu różyczki wrodzonej. Stan wyszczepienia dziewcząt jest na poziomie 99%.

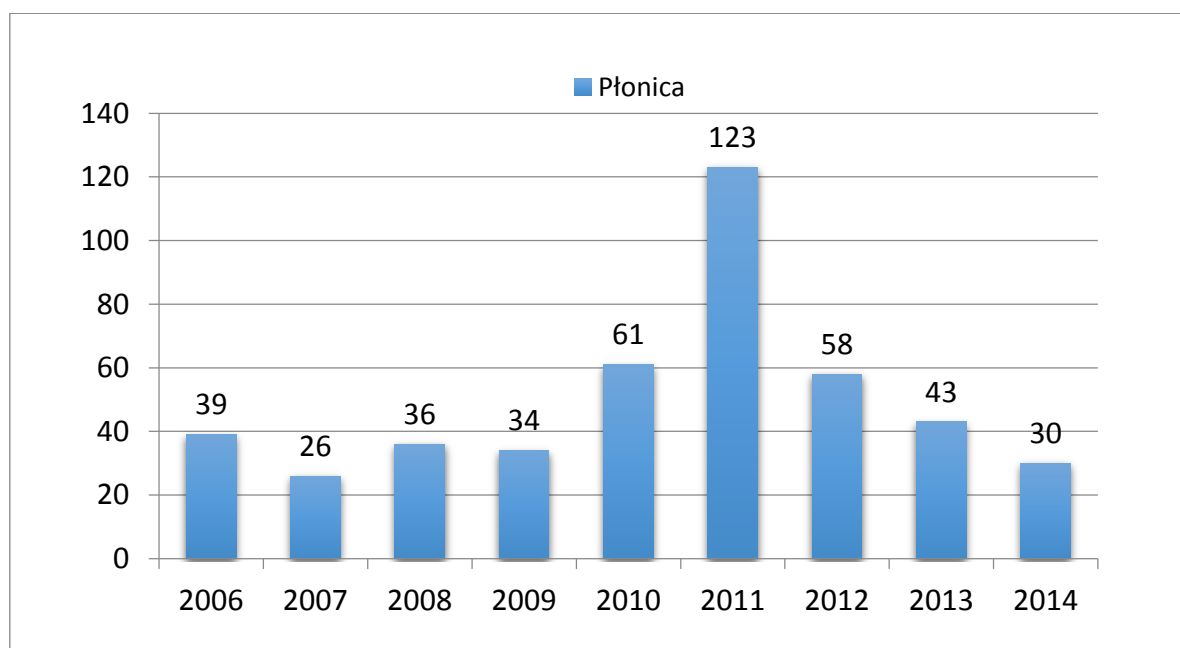
W 2014r. uzupełniano brakujące dawki szczepionki przeciwko różyczce u dzieci urodzonych w latach 1997 – 2001.

U 52 osób rozpoznano różyczkę mimo wcześniejszego zaszczepienia 1 dawką, a u 7 osób po 2 dawkach. Zachorowania na różyczkę nie były potwierdzone badaniami, lekarze zgłaszali chorobę tylko na podstawie objawów klinicznych.

Wykres 6. Liczba przypadków różyczki w latach 2006 - 2014 w Jaworznie

Płonica – od 2011r. obserwujemy spadek zachorowań do 30 przypadków – wskaźnik 32,55 niższy niż dla Polski – 59,48. 93% zachorowań dotyczyło dzieci od 3 do 14 lat. W równej liczbie chorowali mężczyźni jak i kobiety. Gros zachorowań tj. 83% wystąpiło od stycznia do kwietnia.

Wykres 7. Liczba przypadków płonicy w latach 2005-2014 w Jaworznie

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Seksja Epidemiologii
---------------------	---

1.3. Zatrucia i zakażenia pokarmowe - w porównaniu z 2013r. zarejestrowano 5% spadek liczby zakażeń, w sumie 286 przypadków, z czego większość chorych (215 tj. 75%) była hospitalizowana. Biegunki i zatrucia pokarmowe nadal są istotną przyczyną chorobowości u dzieci do lat 2. 47% przypadków dotyczyło tej grupy wiekowej. Niemal wyłącznie do zachorowań dochodzi w środowisku domowym.

Nie wystąpiły ogniska zatruc pokarmowych i zakażeń szpitalnych.

Salmonellozy – 5 przypadków nowych zachorowań – 3 kobiety i 2 mężczyzn (wskaźnik zapadalności - 5,42 prawie 4-krotnie niższy niż dla Polski - 21,30), wszystkie osoby wymagały hospitalizacji; zachorowało 3 dzieci do 2 lat. Zachorowania występowały w lipcu, sierpniu i wrześniu. Czynnikiem etiologicznym we wszystkich przypadkach była *Salmonella z gr. D Enteritidis*.

Na dzień 31.12.2014r. zarejestrowanych było 21 nosicieli salmonelloz.

Biegunki u dzieci do lat 2 – 43 przypadki z czego 34 (79%) wymagało hospitalizacji, częściej chorowały kobiety – 25 kobiet i 18 mężczyzn. Zachorowania występowały w ciągu całego roku. Tylko 40% biegunek przebadano w kierunku obecności biologicznych czynników chorobotwórczych: bakterii i/lub wirusów.

Biegunki u osób powyżej 2 lat - 54 zachorowania z czego 37 (69%) wymagało hospitalizacji. Wykonane badania wirusologiczne i bakteriologiczne nie określiły czynnika etiologicznego. Częściej chorowały kobiety - 38 kobiet i 24 mężczyzn. Zachorowania występowały w ciągu całego roku ze wzrostem w kwietniu.

Zakażenia wirusowe – 114 przypadków – 89 (78%) hospitalizowanych; nie wystąpiły zachorowania ogniskowe. Czynnikiem etiologicznym 73 (64%) zachorowań były rotawirusy, w większości zdiagnozowane u dzieci do lat 2. Częściej chorowali mężczyźni. 86% osób zachorowało w miesiącach od stycznia do maja. Nie zachorowały osoby szczepione wcześniej p/rotawirusom.

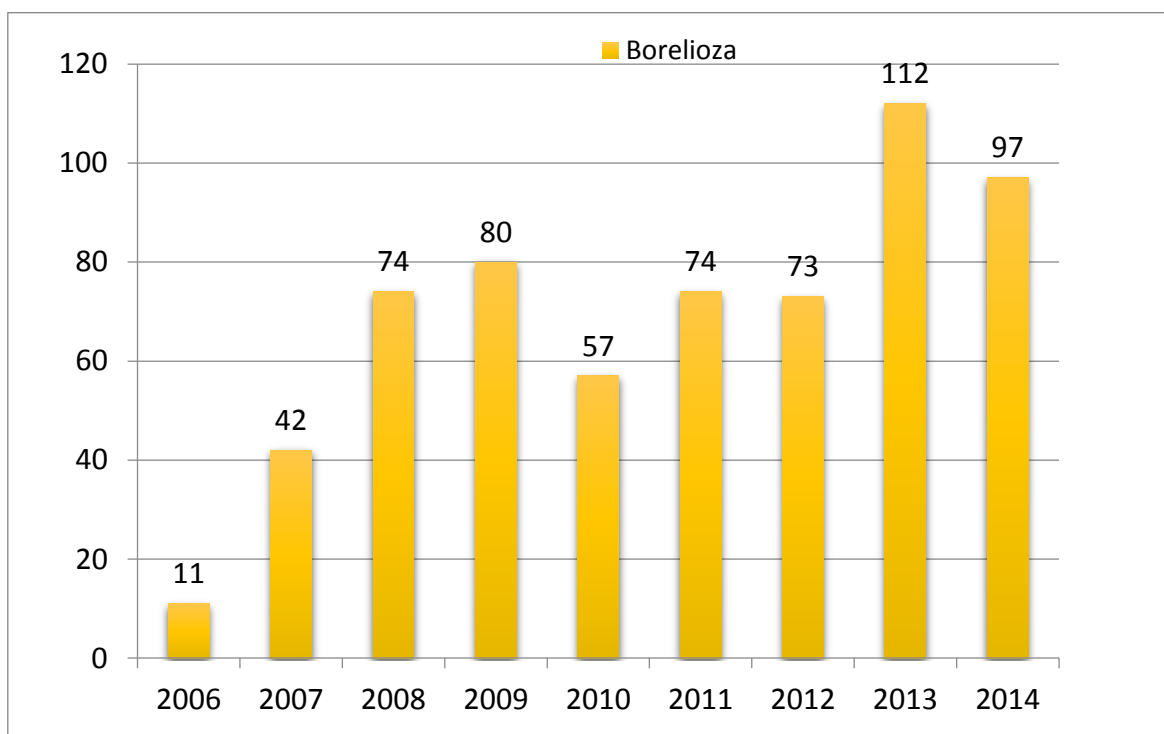
Inne zakażenia bakteryjne – 50 przypadków, 96% hospitalizowanych. Zachorowania w większości dotyczyły osób dorosłych. W 48 czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile* - wskaźnik zapadalności 52,09 trzykrotnie wyższy niż dla Polski. Częściej chorowały kobiety. 75% zachorowań dotyczyło osób powyżej 65 roku życia. Zakażenia te występowały w ciągu całego roku ze wzrostem od maja do sierpnia i w grudniu. Pierwszy raz od kilkadziesiąt lat wystąpił 1 zawleczony przypadek czerwonki bakteryjnej (shigelozą). Zachorowanie dotyczyło osoby dorosłej, u której do zakażenia doszło, w czerwcu w czasie pobytu w Gwatemali (Ameryka Południowa).

Pasożytnicze zakażenia jelitowe: lamblioza – 2 zachorowania, glistnica - 9, owsica - 8.

Zatrucia środkami zastępczymi – PSSE przez cały rok na bieżąco monitorowała zatrucia tzw. „dopalaczami”. Szpitalny Oddział Ratunkowy zgłosił 8 przypadków zatruc tymi preparatami.

1.4. Borelioza - nastąpił spadek zachorowań z 112 przypadków w 2013r. do 97. Wskaźnik zapadalności 105,30 jest prawie 2-krotnie wyższy niż dla województwa śląskiego (57,12) i 2,8-krotnie wyższy niż dla Polski (36,01). W podobnym stopniu chorowały kobiety jak i mężczyźni. Zachorowania występowały we wszystkich grupach wiekowych, jednak większość (67%) powyżej 45 roku życia. Wzrost liczby przypadków wystąpił od czerwca do października, co ma związek z biologią kleszczy. Pierwszym objawem zakażenia w 71 zachorowaniach (73%) był rumień wędrujący. Natomiast u 26 (27%) osób wystąpiły późne objawy kliniczne takie jak: bóle i obrzękami stawów, zaburzenia sfery psychicznej, encefalopatia, a w jednym przypadku zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. U 70 osób borelioza została potwierdzona badaniami serologicznymi. 7 (3,6%) chorych wymagało hospitalizacji. W 33 przypadkach (34%) nie zauważono ukąszenia kleszcza. Z ogólnej liczby zachorowań – 61 przypadków było następstwem ukąszeń na terenie Jaworzna, a w 3 do ekspozycji doszło w innych rejonach Polski. Najczęściej ukąszenia miały miejsce na działce, w ogrodzie lub lesie. Borelioza wystąpiła u 1 osoby narażonej zawodowo.

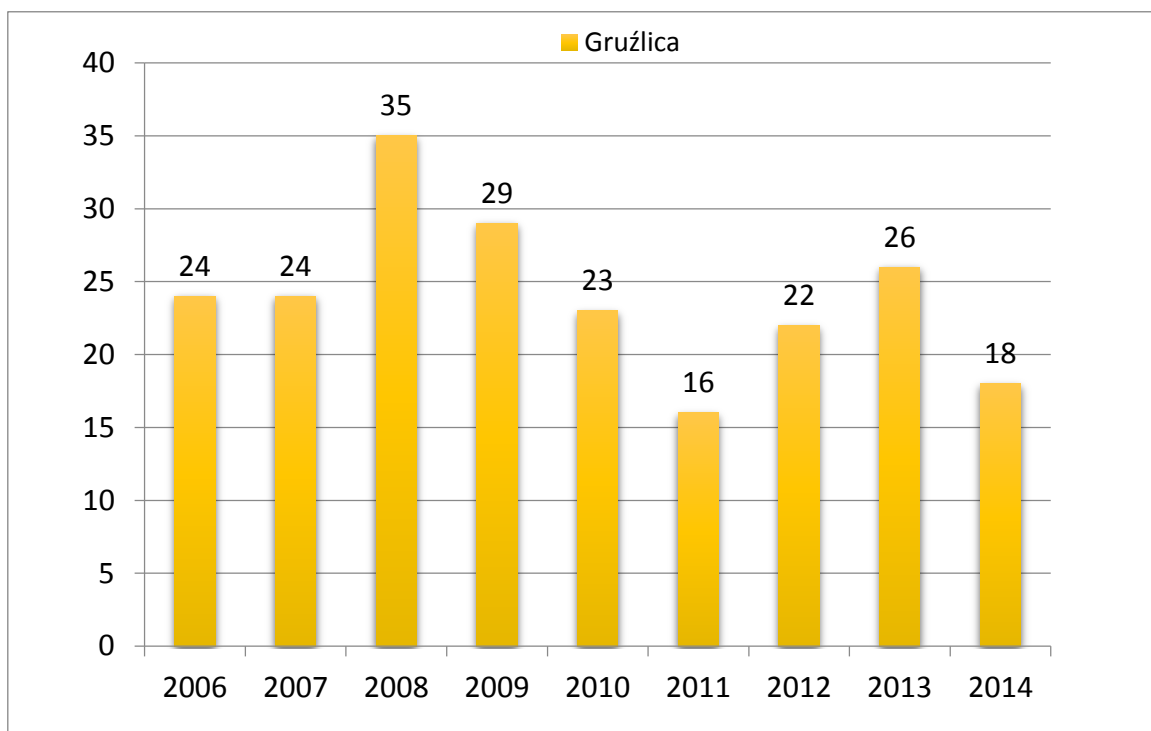
W 2014r. laboratoria przesyłały do PPIS w Jaworznie 119 dodatnich wyników badań serologicznych testem potwierdzenia w klasie IgM i/lub IgG a nie zgłoszonych przez lekarzy jako zachorowanie. Dodatkowo w 9 przypadkach nie wykazano zachorowania ze względu na brak spełnienia kryteriów definicji UE boreliozy tj. brak objawów klinicznych. Powyższe badania wykonane były w ramach programu „Badania profilaktyczne dla mieszkańców Gminy Miasta Jaworzna w kierunku rozpoznania boreliozy”.

Wykres 8. Liczba przypadków boreliozy w latach 2005-2014 w Jaworznie.

1.5. Gruźlica – wystąpił spadek zachorowań z 26 w 2013r. do 18 (wskaźnik zapadalności 19,53). Zachorowało 15 mężczyzn (83%) i 3 kobiety. W 67% przypadków badania mikrobiologiczne potwierdziły gruźlicę prątkującą. Nie zarejestrowano gruźlicy pozapłucnej. 16 przypadków to nowe zachorowania, a w 2 nastąpiła wznowa choroby. Zachorowania występowały w ciągu całego roku i dotyczyły osób powyżej 29 roku życia. 89% zachorowań dotyczyło emerytów, rencistów i bezrobotnych. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani. Zgłoszono 2 zgony z powodu gruźlicy.

Osoby ze styczności badane są w Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc. Przebadano 99 osób z kontaktu, u 1 stwierdzono zmiany na tle swoistym, została ona poddana hospitalizacji i leczeniu p/prątkowemu.

Wykres 9. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2005-2014 w Jaworznie.

1.6. Neuroinfekcje - liczba zachorowań 15 – wszystkie hospitalizowane, w tym:

- 5 wirusowych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych
- 1 wirusowe zapalenie mózgu
- 3 bakteryjne zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych
- 5 zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych nie określonych
- 1 zapalenie opon mózgowych w przebiegu boreliozy

Pojedyncze zachorowania występowały w ciągu całego roku. Neuroinfekcja była przyczyną zgonu 1 osoby.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

1.7. Wirusowe zapalenie wątroby – zarejestrowano:

- WZW A – 0 przypadków
- WZW B ostre – 1 przypadek
- WZW B przewlekłe – 18 przypadków
- WZW C ostre – 0 przypadków
- WZW C przewlekłe – 16 przypadków
- WZW inne i nieokreślone – 0 przypadków

W sumie 35 zachorowań w grupach wiekowych powyżej 20 lat, 13 hospitalizacji. 2-krotnie częściej chorowali mężczyźni. Na podstawie w wywiadów epidemiologicznych 25 osób podaje przeprowadzone w przeszłości zabiegi przerywania ciągłości tkanki wykonywane w podmiotach leczniczych: transfuzje, operacje, małe zabiegi chirurgiczne, zabiegi stomatologiczne, iniekcje; 2 osoby podają zabieg nie medyczny – tatuaż a w 1 przypadku kontakt domowy z osobą zakażoną. Z powodu styczności z chorym 9 osób skierowano do szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B.

Wzrost liczby zachorowań można tłumaczyć wprowadzeniem w 2014r. obowiązku zgłaszania do państwowej inspekcji sanitarnej dodatnich wyników badań laboratoryjnych, które są wystarczające do rozpoznania WZW B lub C.

1.8. Choroby przenoszone drogą płciową

Zgłoszono 1 nowe zachorowanie na rzeżączkę i 2 na kiłę.

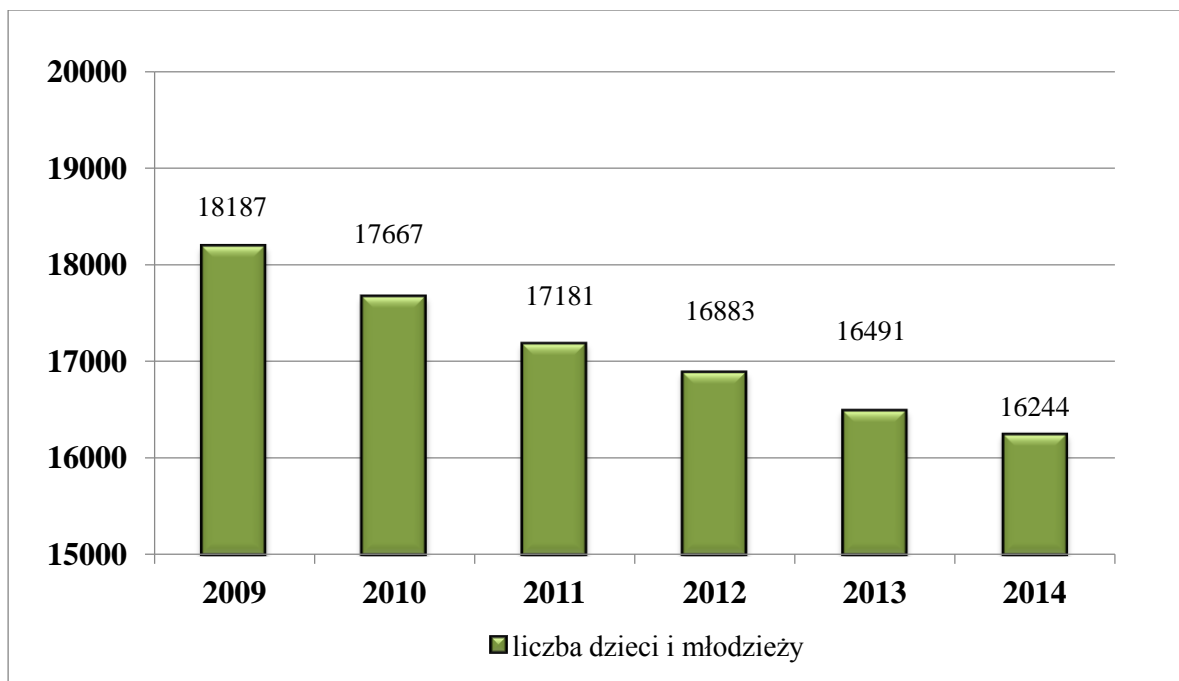
1.9. Tężec

Wystąpiło, od wielu lat nie rejestrowane, jedno zachorowanie na tężec u osoby dorosłej zakończone zgonem. Zakażenie było następstwem zabrudzenia ziemią rany powstałej podczas pracy w ogrodzie.

2. Szczepienia ochronne

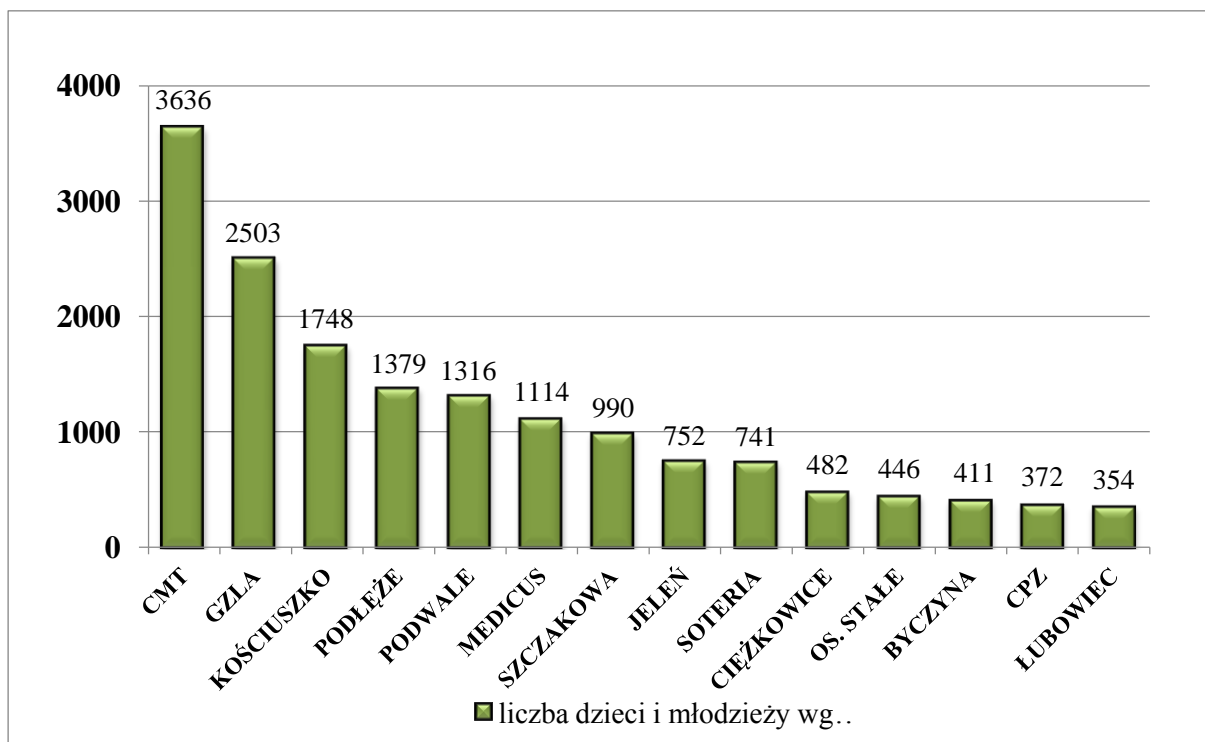
Realizowanie Programu Szczepień Ochronnych skutecznie zapobiega szerzeniu się groźnych chorób zakaźnych, a także umożliwia wykorzenienie niektórych z nich. Po zaszczepieniu ponad 90% populacji, co ma miejsce w przypadku wszystkich prowadzonych w Jaworznie obowiązkowych szczepień, wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która ogranicza epidemiczne szerzenie się patogenów. Szczegółowe wskazania dotyczące stosowania poszczególnych szczepionek są publikowane w formie komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego w terminie do 31 października każdego roku, na kolejny rok.

W 2014r. nadzorowano 22 punkty szczepień z czego 3 funkcjonują w poradniach dla dorosłych, 1 w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, 1 w Oddziale Neonatologii Szpitala Wielospecjalistycznego, 1 w Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc, 1 w placówce dyżurującej POZ Centrum i 15 w Poradniach D, gdzie opieką objętych było 16 244 dzieci i młodzieży do 20 roku życia.

Wykres 10. Liczba dzieci i młodzieży do 20 roku życia objętych Programem Szczepień Ochronnych w latach 2009-2014 w Jaworznie

Od kilku lat obserwujemy ciągły spadek ilości dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowym szczepieniom. Jest to spowodowane „wyjściem” poza kalendarz szczepień roczników bardziej licznych. W 2014r. nastąpił **wzrost** liczby urodzeń w Jaworznie w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres 11. Liczba dzieci i młodzieży do 20 roku życia objętych Programem Szczepień Ochronnych w 2014r. w Jaworznie, wg punktów szczepień

W ramach nadzoru nad wykonawstwem szczepień przeprowadzono 51 kontroli, w wyniku których wydawano zalecenia doraźne wykonywane na bieżąco. W zakresie nadzoru nad datami ważności szczepionek i gospodarką preparatami szczepionkowymi nie stwierdzono nieprawidłowości. Przechowywanie i transport odbywały się z zachowaniem łańcucha chłodniczego.

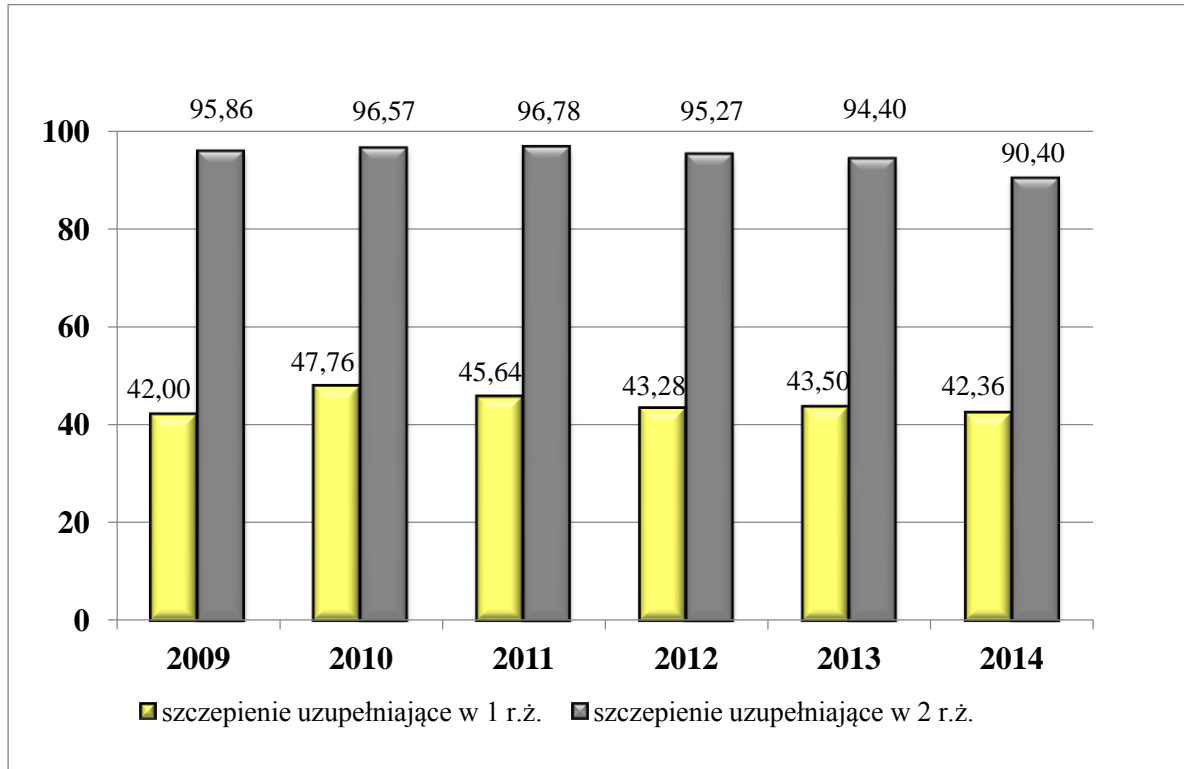
PSSE w Jaworznie, przy współpracy z Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta, zorganizowała pod koniec roku szkolenie dla pielęgniarek wykonujących szczepienia.

W Powiatowej Stacji funkcjonuje całodobowy monitoring temperatury w chłodni przeznaczonej do przechowywania szczepionek. Rejestracja temperatury prowadzona jest przy użyciu elektronicznego rejestratora temperatury, który wysyła dane do komputera, gdzie są archiwizowane. W przypadku przekroczenia zadanych zakresów temperatur alarm przekazywany jest na telefon komórkowy osób odpowiedzialnych. W 2014r. nie wystąpiły awarie, chłodnia poddana była konserwacji. Komputerowy Rejestrator Temperatury uzyskał nowe Świadczenie Wzorcowania z datą ważności do 08 kwiecień 2016r.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

2.1 Analiza stanu zaszczepienia roczników podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym

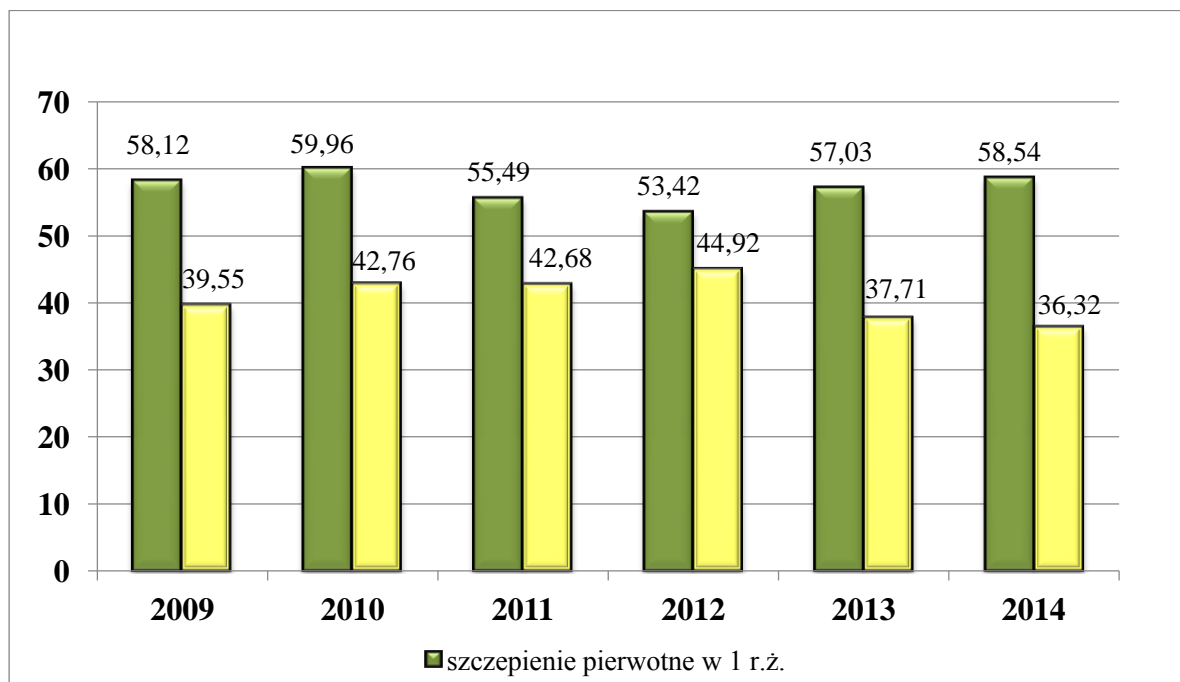
Szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B

Wykres 12. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko WZW B w latach 2009-2014 w Jaworznie

W drugim roku życia zdecydowana większość dzieci tj. powyżej 90% ma ukończony cykl szczepienia przeciw WZW typu B.

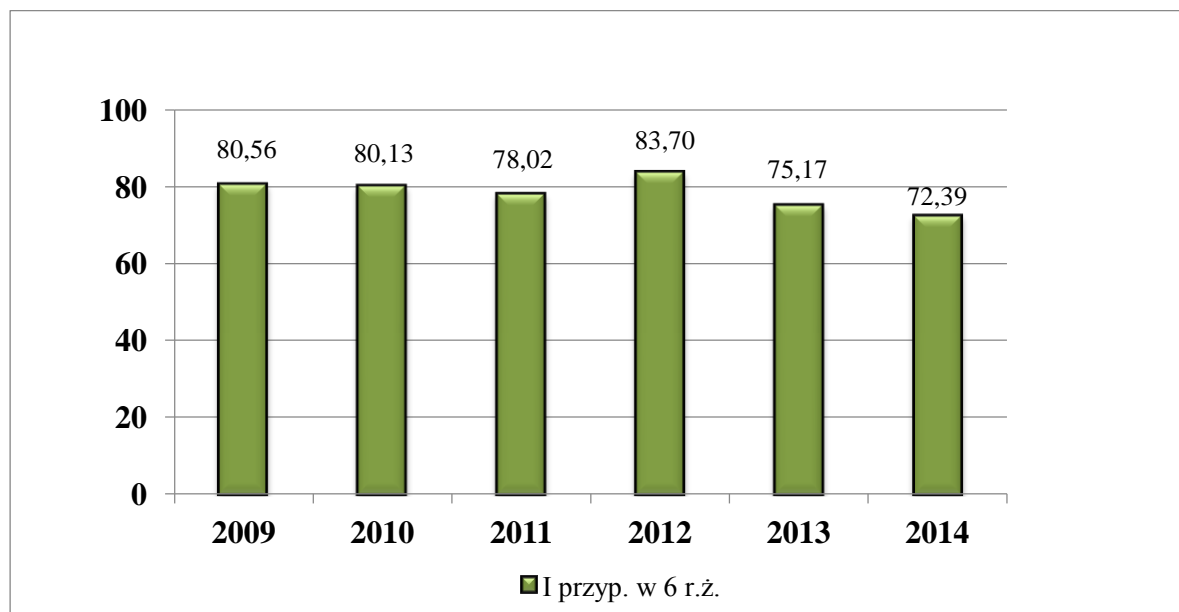
Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i *Haemophilus influenzae*:

Wykres 13. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i *Haemophilus influenzae* w latach 2009 -2014 w Jaworznie.

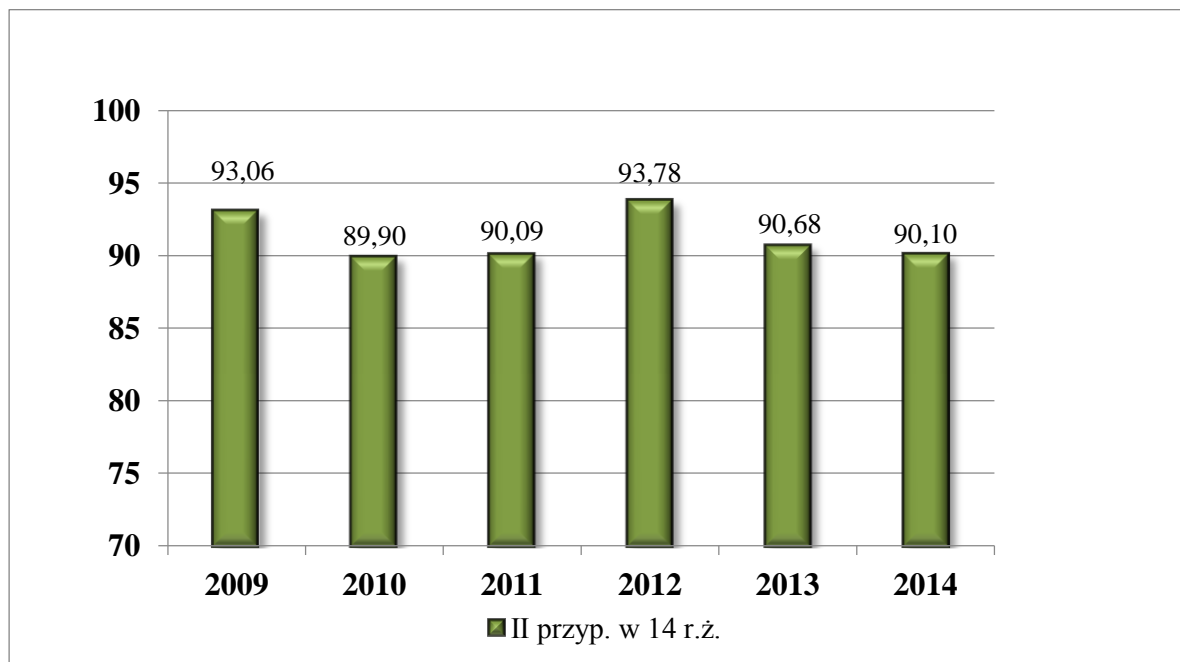
Stan zaszczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i *Haemophilus influenzae* w pierwszym i drugim roku życia utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie.

Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi

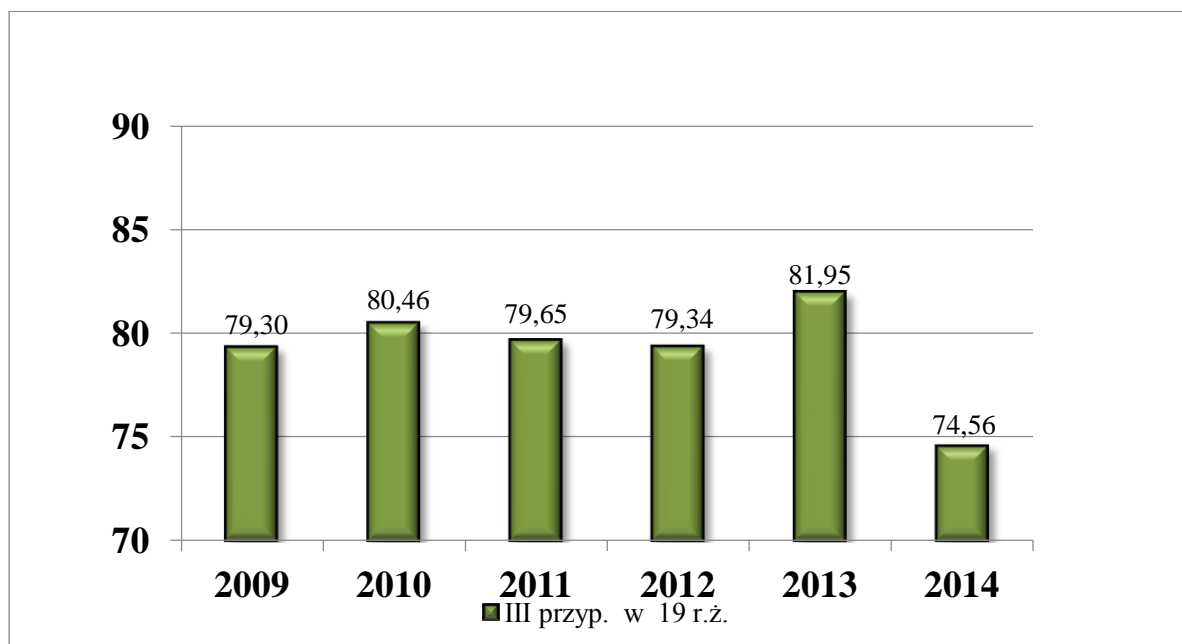

Wykres 14. Stan zaszczepienia dzieci w 6 roku życia przeciwko błonicy i tężcowi, krztuścowi (dawki przypominające) w latach 2009 -2014 w Jaworznie

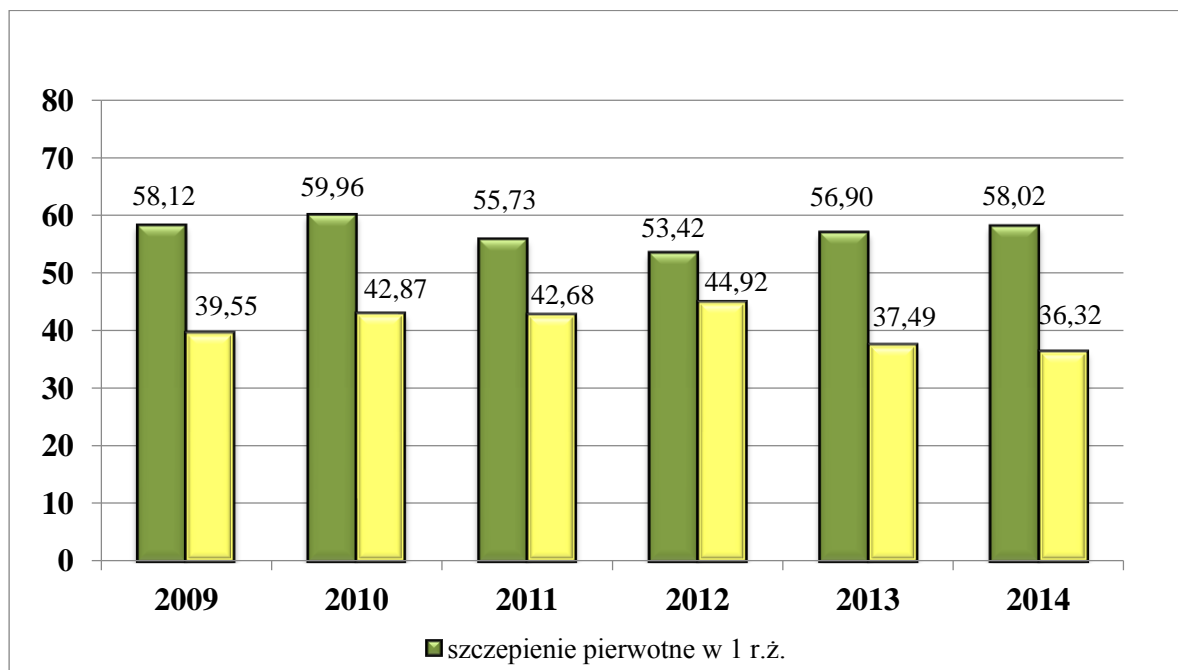
Wykres 15. Stan zaszczepienia dzieci w 14 roku życia przeciwko błonicy i tężcowi (dawki przypominające) w latach 2009 -2014 w Jaworznie

Wykres 16. Stan zaszczepienia dzieci w 19 roku życia przeciwko błonicy i tężcowi (dawki przypominające) w latach 2009 -2014 w Jaworznie

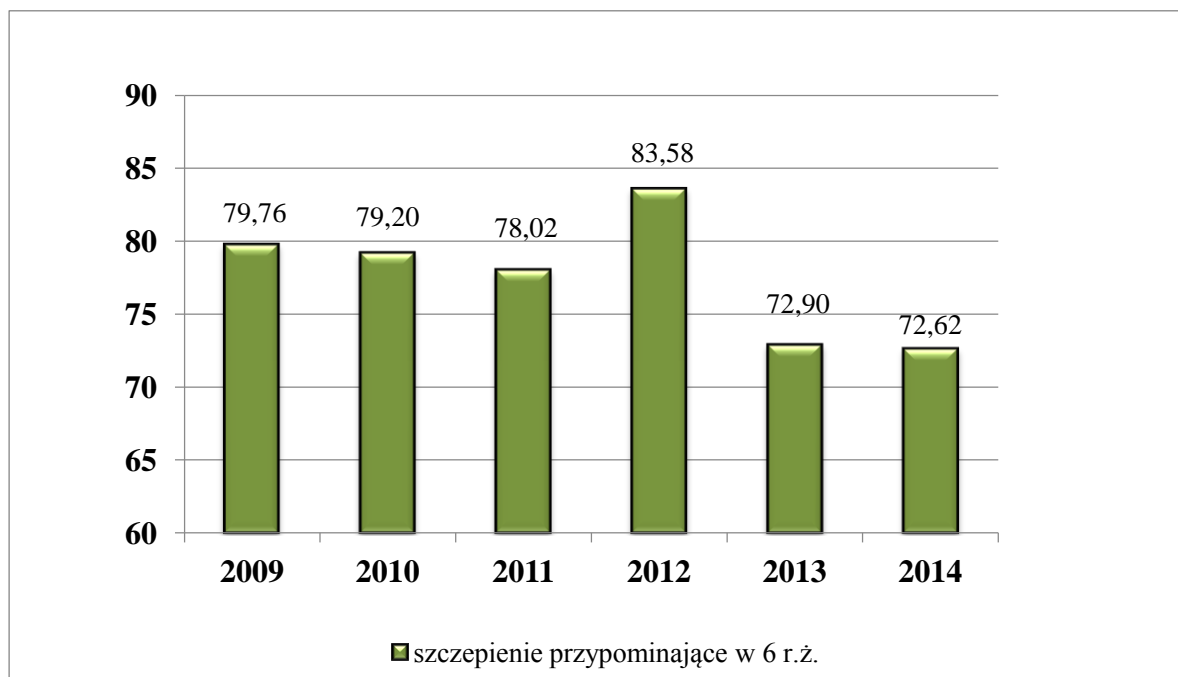
W roku 2014 w porównaniu z rokiem poprzednim spadło wyszczepienie młodzieży w wieku 19 lat.

Szczepienia przeciwko poliomyelitis:

Wykres 17. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko poliomyelitis w latach 2009 -2014 w Jaworznie (szczepienia pierwotne)

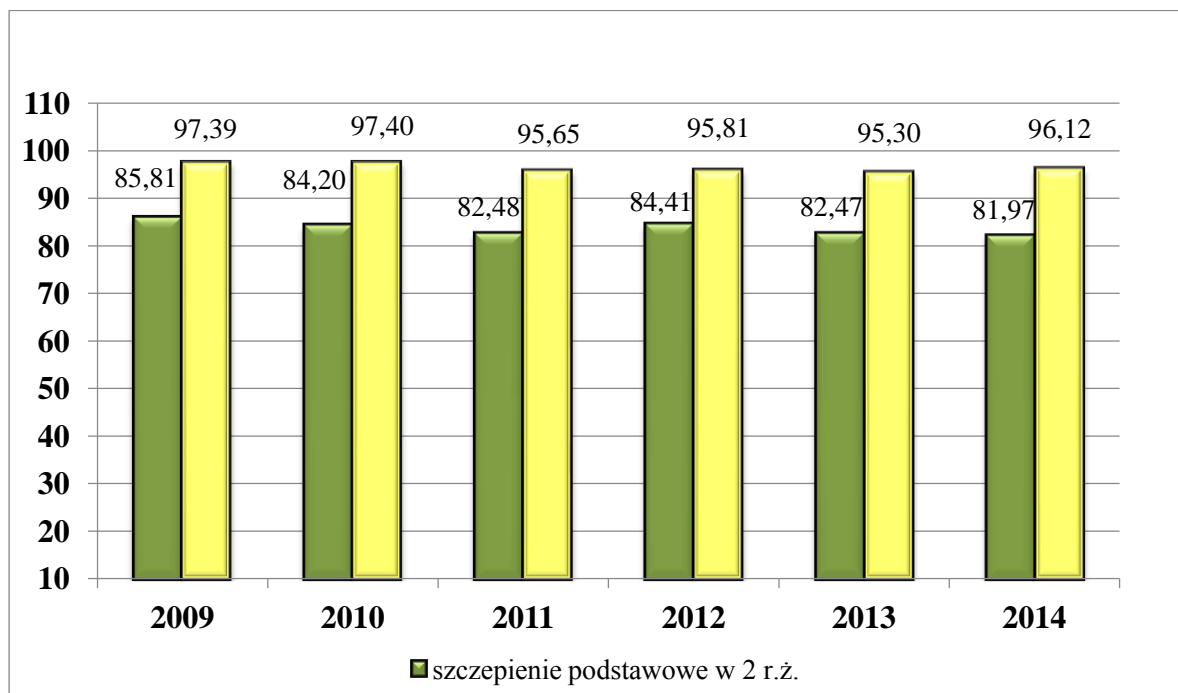
W 2014 roku szczepieniami przeciwko poliomyelitis (szczepienie pierwotne) objęto 58,02% dzieci w 1 roku życia, natomiast w 2 roku życia 36,32% dzieci.

Wykres 18. Stan zaszczepienia dzieci w 6 roku życia (szczepienie przypominające) przeciwko poliomyelitis w latach 2009 - 2014 w Jaworznie

Stan wyszczepienia dzieci w 6 roku życia był na podobnym poziomie co w roku poprzednim.

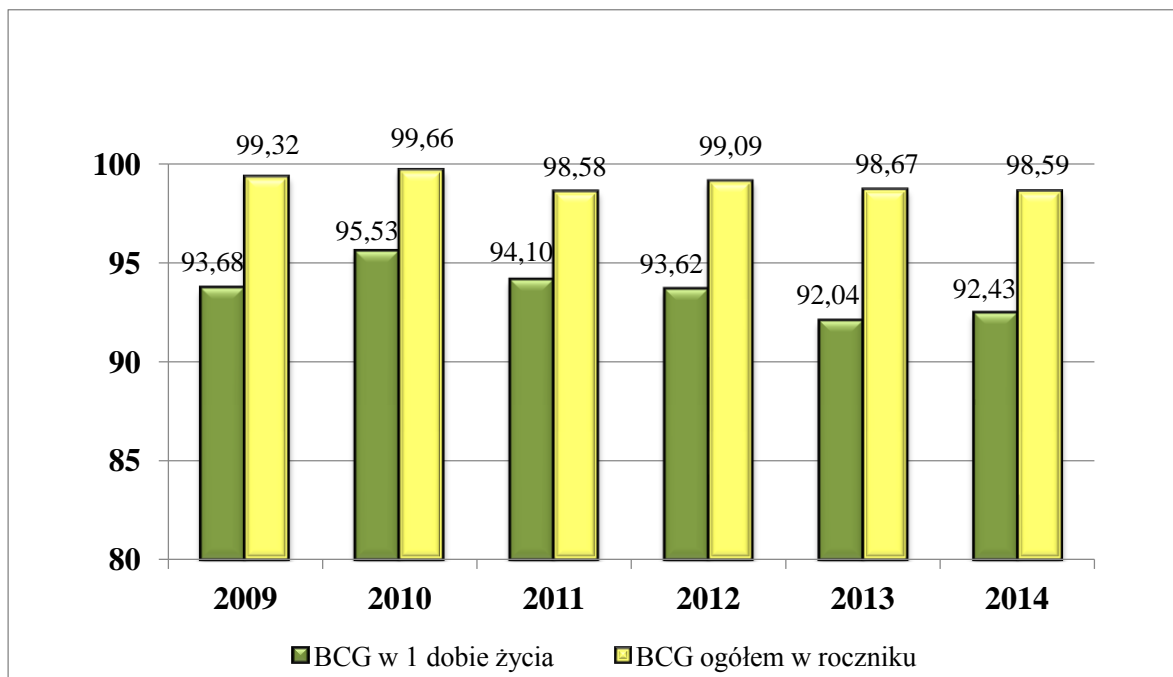
Szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce:

Wykres 19. Stan zaszczepienia dzieci w 2 i 3 roku życia (szczepienie podstawowe) przeciwko odrze, śwince i różyczce w latach 2009 -2014 w Jaworznie

W 2014 roku objęto szczepieniem podstawowym 81,97% dzieci w 2 roku życia i 96,12% w 3 roku życia.

Szczepienia przeciwko gruźlicy:

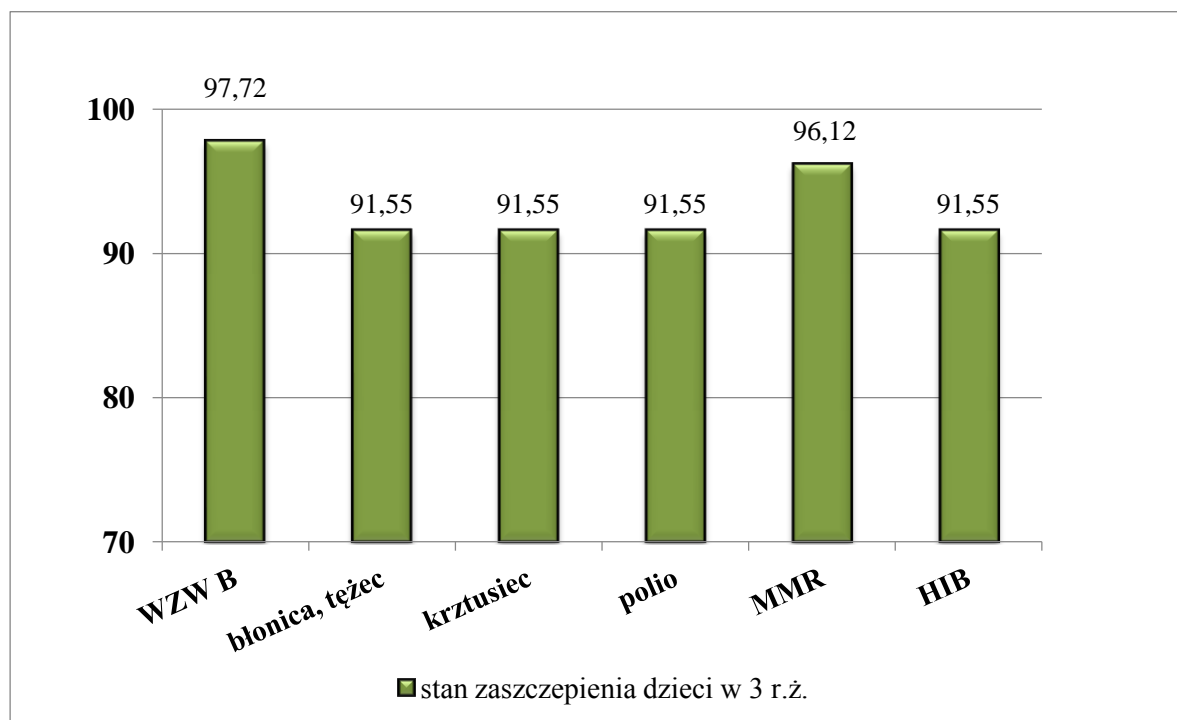

Wykres 20. Stan zaszczepienia dzieci przeciwko gruźlicy w latach 2009 -2014 w Jaworznie

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Seksja Epidemiologii
---------------------	---

W 2014 roku, w ciągu 24 godzin po urodzeniu zaszczepiono przeciwko gruźlicy 92,43% noworodków. Szczepienia te zostały, po ustaniu przeciwwskazań, uzupełnione w ciągu roku do poziomu 98,59% (11 dzieci pozostało bez szczepienia BCG).

Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 roku życia:

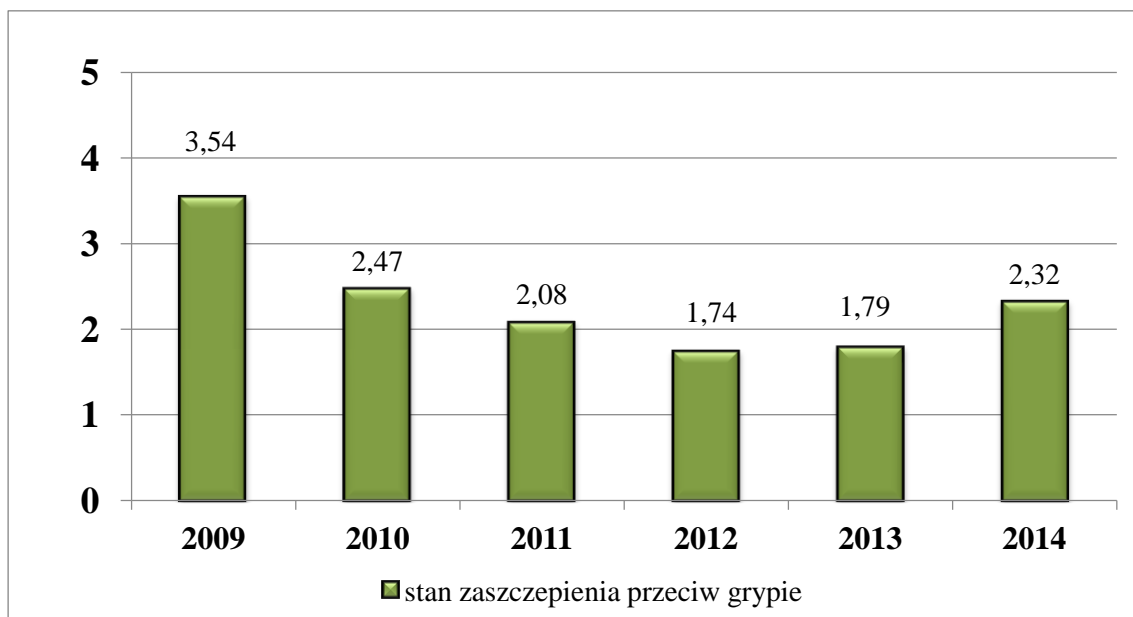

Wykres 21. Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia – dane skumulowane za 2014 rok

Zestawienie obowiązkowych szczepień wykonanych w ramach PSO w 3 roku życia, zamknięcie tzw. szczepień podstawowych, przedstawiono wyżej na wykresie. Szczepienia wykonane są na poziomie 92 - 98%. Ten wysoki poziom uzyskano dzięki uzupełnieniu szczepień u dzieci po ustąpieniu przeciwwskazań, podejmowaniu działań profilaktycznych przez pracowników medycznych oraz działań nadzorowo-edukacyjnych przez PSSE w Jaworznie.

Zalecane szczepienia ochronne – szczepienia przeciwko grypie:

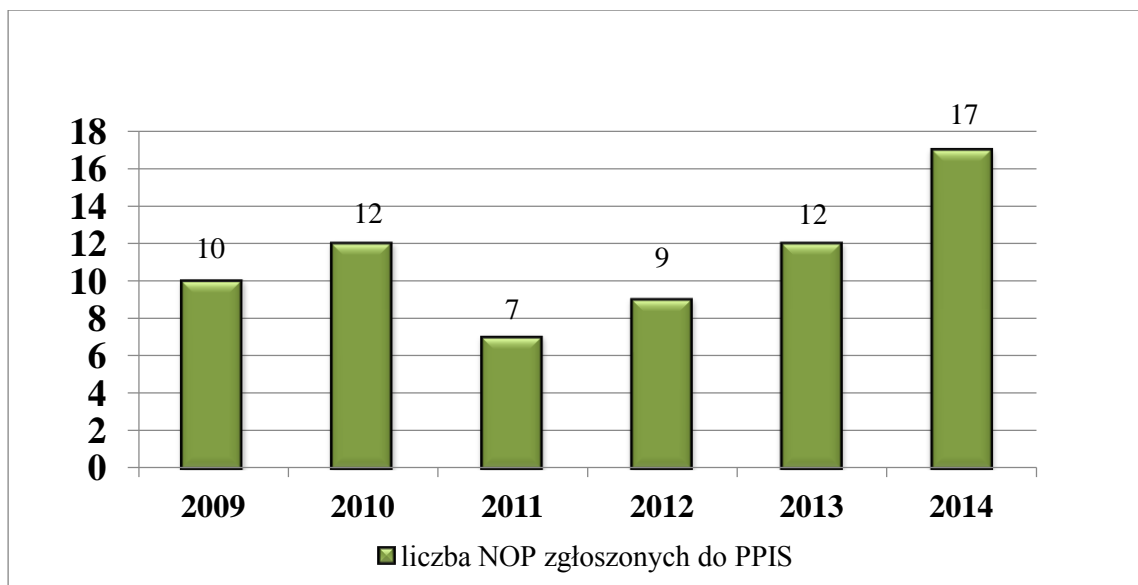
Pomimo udowodnionej skuteczności i powszechnej dostępności szczepionek przeciwko grypie sezonowej, liczba zaszczepionych stanowi symboliczny procent ogółu ludności i nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną grypy. W 2014r. w porównaniu z rokiem poprzednim więcej osób zaszczepiło się korzystając z finansowanej przez Urząd Miasta szczepionki.

Wykres 22. Stan zaszczepienia przeciwko grypie w latach 2009-2014 w populacji miasta Jaworzna

2.2 Niepożądane odczyny poszczepienne

Zarejestrowano 17 (9 chłopców, 8 dziewczynek) niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) – o 5 więcej niż w roku poprzednim. W 8 przypadkach były to reakcje miejscowe mające postać: rumienia w miejscu wstrzyknięcia lub powiększenia regionalnych węzłów chłonnych. U 9 dzieci wystąpiły odczyny ogólne w postaci gorączki, wysypki średnioplamistej lub nieukojonego płaczu. Z powodu NOP 8 dzieci wymagało hospitalizacji. NOP-y wystąpiły po różnych szczepionkach, z czego 4 (27%) po BCG. 15 odczynów zakwalifikowano jako NOP łagodny, a 2 jako NOP poważny. Wszystkie zakończyły się powrotem do zdrowia.

Wykres 23. Liczba niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) w latach 2009-2014 w Jaworznie.

3. Higiena lecznictwa

3.1 Podmioty lecznicze stacjonarne

SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową i 7 kontroli sanitarnych. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono.

Prowadząc nadzór nad dezynfekcją jako podstawowym elementem higieny szpitalnej nie stwierdzono uchybień. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Do dezynfekcji stosowano preparaty zarejestrowane i dopuszczone do obrotu przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz posiadające znak zgodności CE. Preparaty posiadały aktualne daty ważności, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Narzędzia z oddziałów dezynfekowane są w strefie brudnej Centralnej Sterylizatorni. Jakość procesów przebiegających w myjniach-dezynfektorach kontrolowana za pomocą testów.

Sterylizacja przeprowadzana jest w Centralnej Sterylizatorni spełniającej wymogi sanitarno-techniczne, posiadającej certyfikat ISO. Narzędzia, materiały i sprzęt medyczny poddawano sterylizacji w torebkach, rękawach papierowo-foliowych lub podwójnej warstwie papieru krepowego. Opakowania oznaczano podając datę sterylizacji oraz datę przydatności do użycia. Prowadzona była dokumentacja umożliwiająca powiązanie użytych narzędzi z konkretnym pacjentem.

Skuteczność sterylizacji weryfikowano w ramach kontroli wewnętrznej, każdorazowo przy pomocy testów chemicznych i 2 razy w tygodniu przy pomocy bioindykatorów, w ramach kontroli zewnętrznej 1 raz w miesiącu za pomocą testu Sporal A. Wyniki kontroli dokumentowano.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości.

W szpitalu powołane są, zarządzeniem dyrektora, Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. Zarejestrowano 206 zakażeń szpitalnych; w większości zakażeń dróg moczowych, zapaleń płuc, zakażeń rany pooperacyjnej, skóry i tkanek miękkich. U 353 pacjentów wyhodowano patogeny alarmowe. Nie wystąpiły ogniska epidemiczne.

Na polecenie Głównego Inspektora Sanitarnego przeprowadzono kontrolę bieżącego stanu sanitarno-higienicznego Oddziału Kardiologii w zakresie kardiologii inwazyjnej. Sprawdzano wyposażenie, zaopatrzenie w sterylne wyroby medyczne, preparaty dezynfekcyjne i środki ochrony indywidualnej, warunki przechowywania sprzętu sterylnego oraz sposób postępowania z odpadami komunalnymi i medycznymi. Dokonano przeglądu opracowanych i wdrożonych procedur oraz protokołów kontroli wewnętrznej. Nie wydano decyzji ani zaleceń.

Nefrolux

W ramach zakładu działa Oddział Dializoterapii wyposażony w 18 stanowisk dializacyjnych oraz 15-lóżkowy Oddział Nefrologiczny. Przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono.

Do dezynfekcji stosowano preparaty zarejestrowane i dopuszczone do obrotu przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych. Preparaty posiadały aktualne daty ważności, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użycia z Oddziału Nefrologii były

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Seksja Epidemiologii
---------------------	---

dezynfekowane i poddawane sterylizacji w Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie na podstawie umowy.

W podmiocie leczniczym powołane są Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób bierny. Zarejestrowano 14 zakażeń szpitalnych, głównie zakażeń układu moczowego i tkanek miękkich. Ogniska epidemiczne nie wystąpiły.

3.2 Podmioty lecznicze ambulatoryjne

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na terenie miasta w 2014r. nadzorem epidemiologicznym objęto 12 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych, przeprowadzając 78 kontroli sanitarnych. W wyniku stwierdzenia niewłaściwego postępowania z odpadami medycznymi, nieprawidłowego stosowania sprzętu jednorazowego oraz złego stanu technicznego ścian pomieszczeń wydano 2 decyzje merytoryczne. Mandatów nie nałożono.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury higieny rąk, dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania z odpadami medycznymi oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych jak i zakres ich działania nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały aktualne daty ważności, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze sporządzane były zgodnie z zaleceniami producentów.

Sterylizacja przeprowadzana była w 15 sterylizatorach parowych. Skuteczność sterylizacji sprawdzana przez użytkowników urządzeń w ramach kontroli wewnętrznej, każdorazowo przy pomocy testów chemicznych. Wyniki kontroli dokumentowano.

Prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarskie

W zakresie epidemiologii objęto nadzorem 96 gabinetów lekarskie i 3 praktyki pielęgniarskie. Przeprowadzono 102 kontrole sanitarne. Wydano 10 decyzji dotyczących spełnienia wymagań sanitarno-technicznych przez prywatne podmioty lecznicze oraz 3 decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie: niewłaściwego postępowania z odpadami medycznymi, niestosowania procedur dekontaminacji skóry rąk i braku kontroli wewnętrznej. Mandatów nie nałożono.

Do dezynfekcji narzędzi, sprzętów i powierzchni stosowano preparaty dezynfekcyjne właściwie dobrane pod względem spektrum działania, posiadające aktualne daty ważności, przechowywane w oryginalnych opakowaniach w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze sporządzane były zgodnie z zaleceniami producentów. Przestrzegano zasady codziennej wymiany roztworów roboczych.

Sterylizacja przeprowadzana była w 44 sterylizatorach parowych zlokalizowanych w gabinetach. 13 lekarzy zleca sterylizację jako usługę zewnętrzną natomiast w 11 praktykach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy. Narzędzia, materiały i sprzęt medyczny sterylizowane w profesjonalnych opakowaniach, oznakowanych prawidłowo. Użytkownicy przeprowadzają wewnętrzną kontrolę skuteczności sterylizacji, każdorazowo przy pomocy testów chemicznych. Wyniki kontroli są dokumentowane.

W placówkach opracowane są standardy higieny rąk, procedury postępowania z odpadami medycznymi, procedury dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, procedury sterylizacji oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym.

Środki ochrony indywidualnej i odzież ochronna w wystarczającej ilości.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

Ocena procedury postępowania z osobami podejrzanymi o choroby wysoce zakaźne

W związku z wystąpieniem epidemii gorączki krwotocznej Ebola w Afryce Zachodniej i potencjalną możliwością zawleczenia wirusa do Polski, przeprowadzono kontrole sanitarne w 6 podmiotach leczniczych. Sprawdzono: procedury postępowania z osobami podejrzanymi o choroby wysoce zakaźne, zaopatrzenie w środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne oraz zasady postępowania z odpadami medycznym. Nieprawidłowości nie stwierdzono, podmioty posiadały opracowane procedury i przeszkolony personel.

PSSE w Jaworznie na bieżąco przesyłała placówkom standardy wymagań dotyczące zabezpieczenia personelu medycznego, organizacji środków transportu i pomieszczeń oraz dane teleadresowe ośrodków wiodących przeznaczonych do leczenia chorych.

Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne

1. SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny

Przychodnie przyszpitalne wchodzące w skład szpitala.

Przychodnie przyszpitalne obejmuje swoim nadzorem Sekcja Epidemiologii. Przychodnie przyszpitalne zlokalizowane są w odrębnym budynku poza szpitalem. Wyjątek stanowi Poradnia Kardiologiczna zlokalizowana na III piętrze budynku szpitala. Budynek o powierzchni użytkowej 498m² obejmuje 17 poradni specjalistycznych, funkcjonujących w 9 gabinetach lekarskich i 4 pokojach zabiegowych. W roku 2014 wykonano 1 kontrolę kompleksową w/w obiektów. Stan sanitarno-porządkowy dobry. Woda wodociągowa miejska, odprowadzanie ścieków do kanalizacji miejskiej. Praca w w/w gabinetach odbywa się z rozdzielnością czasową, poradnie pracują w godzinach rannych i popołudniowych. Należy pokreślić, iż część poradni świadczy usługi tylko 2 razy w tygodniu. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną i środki ochrony osobistej w wystarczającej ilości. Stosowana bielizna jednorazowego użytku – w wystarczającej ilości. Pranie odzieży wykonywane przez specjalistyczną firmę zewnętrzną świadczącą usługi pralnicze dla całego szpitala. Odpady medyczne gromadzone prawidłowo, odbierane przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Odpady komunalne gromadzone są w zamykanych kontenerach i odbierane przez MPO Sp. z o.o. w Jaworznie na podstawie złożonej deklaracji.

Prosektoria wchodzące w skład szpitala – 1 obiekt.

Prosektorium oddane jest w dzierżawę firmie Usługi Pogrzebowe „Misja” w Jaworznie, ul. Sławkowska 16a. Przeprowadzono 2 kontrole, mandatów nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Odpady niebezpieczne gromadzone prawidłowo, odbierane przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Stosowana jest odzież wyłącznie jednorazowego użytku. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbierane przez MPO Sp. z o.o. w Jaworznie. Środki higieny osobistej oraz indywidualnej w wystarczającej ilości. Zapas środków dezynfekcyjnych wystarczający.

Pralnie szpitalne wchodzące w skład szpitala – brak obiektów.

Szpital nie posiada własnej pralni, jedynie magazyn bielizny brudnej oraz magazyn bielizny czystej. Pranie bielizny szpitalnej wykonywane jest przez P.W. Profil A Sp. z o.o. w Krakowie w pralni zlokalizowanej na terenie Szpitala Specjalistycznego w Krakowie. Pralnia jest pod stałym nadzorem PPIS w Krakowie i posiada postanowienie opiniujące pozytywnie prowadzenie działalności związanej z transportem oraz praniem bielizny szpitalnej. Bielizna czysta pakowana jest w zgrzewane pakiety foliowe, które pakowane są dodatkowo w worki foliowe. Transport bielizny odbywa się samochodami dostawczymi – zaopiniowanymi pozytywnie przez PPIS w Krakowie. Środki transportu nie są wydzielone dla bielizny czystej i brudnej. Po każdym wyładunku bielizny brudnej skrzynie załadownicze samochodu oraz wózki jezdne, którymi przywożona jest bielizna są dezynfekowane. W obiekcie prowadzona jest mikrobiologiczna kontrola czystości bielizny – badanie wykonywane jest raz w miesiącu przez PSSE w Krakowie. Transport bielizny z sal pobytu chorych do miejsca przechowywania odbywa się za pomocą środków o przestrzeni ładunkowej zamkniętej.

2. Podmioty lecznicze niepubliczne i publiczne

Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria.

Na koniec 2014 r. w ewidencji było 12 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych. Przeprowadzono 31 kontroli w 11 obiektach (25 części składowe). W ciągu roku sprawozdawczego decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Prolongowano 6 decyzji dotyczących odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach przychodni, w tym 2 umorzono w związku z przeniesieniem przychodni do nowego budynku. Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej w 9 obiektach, a w 2 do zbiornika bezodpływowego. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej wystarczające. Stosowana jest bielizna wyłącznie jednorazowego użytku. Pranie odzieży odbywa się w zewnętrznych specjalistycznych pralniach, które są odpowiedzialne za transport bielizny do pralni oraz z pralni. Wszystkie podmioty lecznicze posiadają uzgodnienia prawne dotyczące odpadów medycznych. Odpady te gromadzone są prawidłowo i odbierane przez zewnętrzną specjalistyczną firmę.

Zakłady rehabilitacji leczniczej niepubliczne – 2 obiekty.

W 2014 r. przeprowadzono 3 kontrole. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Woda z wodociągu miejskiego, odprowadzenie ścieków do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne i medyczne o kodach 180104 odbiera MPO Sp. z o.o. z Jaworzna na podstawie złożonych deklaracji. Stosowana bielizna jednorazowego oraz wielokrotnego użytku. Zapewniona jest odzież ochronna i środki ochrony osobistej. Pranie brudnej bielizny i odzieży świadczą zewnętrzne specjalistyczne firmy. Jeden ośrodek przeznaczony jest dla dzieci opóźnionych w rozwoju psychoruchowym i opóźnionych umysłowo. Intensywne wspomaganie rozwoju dzieci polega na wielospecjalistycznej i kompleksowej rehabilitacji.

Zakłady rehabilitacji leczniczej publiczne - 1 obiekt.

Przeprowadzono 1 kontrolę. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Woda z wodociągu miejskiego, odprowadzenie ścieków do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne i medyczne o kodach 180104 odbiera MPO Sp. z o.o. z Jaworzna na podstawie złożonych deklaracji. Stosowana bielizna jednorazowego użytku. Zapas wystarczający. Zapewniona jest odzież ochronna i środki ochrony osobistej. Pranie brudnej bielizny i odzieży świadczy zewnętrzna specjalistyczna firma.

Inne ogółem: niepubliczne - 6 obiektów (w tym: 2 poradnie leczenia paliatywnego, 3 nzozy stomatologiczne, 1 nzozy - opieka pielęgniarska).

Przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych w 5 obiektach. Jeden obiekt nie był zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego, odprowadzenie nieczystości płynnych do kanalizacji miejskiej. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku i środki ochrony indywidualnej – wystarczające. Stosowana bielizna jednorazowego użytku. Pranie odzieży świadczą zewnętrzne specjalistyczne firmy. Odpady pochodzenia medycznego odbierane są prawidłowo z urządzeń chłodniczych przez specjalistyczne firmy np. Remondis Medison Sp. z o.o. Bytom, ul. Siemianowicka. Wszystkie obiekty złożyły deklaracje odnośnie gospodarowania odpadami komunalnymi. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne i czystościowe w wystarczającej ilości.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Inne ogółem - publiczne: 1 obiekt (pogotowie ratunkowe).

Przeprowadzono 1 kontrolę. W roku sprawozdawczym decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekt zaopatrzony jest w wodę wodociągową z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo. Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użycia. Pranie brudnej odzieży świadczy zewnętrzna specjalistyczna firma. Odpady medyczne gromadzone prawidłowo, odbierane przez zewnętrzną specjalistyczną. Stacja Pogotowia Ratunkowego posiada 2 zespoły wyjazdowe podstawowe oraz 1 zespół specjalistyczny, nie posiada ambulatorium. Obiekt zaopatrzony jest w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w wystarczającej ilości.

Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze – 1 obiekt.

Przeprowadzono 1 kontrolę. Mandatów nie nałożono. Wydano 1 decyzję prolongującą z dnia 04.06.2014 r. z terminem realizacji 31.12.2014 r. Decyzja dotyczyła odnowienia ścian na korytarzach oraz odnowienia stolarki drzwiowej. Obiekt zaopatrzony jest w wodę z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do zbiornika bezodpływowego. Nieczystości stałe typu bytowego gromadzone są do kontenera opróżnianego przez specjalistyczną firmę, posiadającą wymagane zezwolenie. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej wystarczające. Stosowana bielizna wielorazowa – w wystarczającej ilości. Pranie brudnej bielizny wykonywane jest przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Firma ta zapewnia również transport do pralni i z pralni w workach foliowych. Odpady pochodzenia medycznego są prawidłowo gromadzone i odbierane przez zewnętrzną specjalistyczną firmę.

Hospicja stacjonarne – 1 obiekt.

Przeprowadzono 1 kontrolę. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekt zlokalizowany w budynku trzykondygnacyjnym, wyposażonym w dźwig osobowy. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w wystarczającej ilości. Stosowana bielizna jednorazowego oraz wielokrotnego użycia. Pranie brudnej bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej na podstawie umowy. Transport z pralni do obiektu oraz z obiektu do pralni odbywa się przez podmiot świadczący usługi pralnicze. Odpady pochodzenia medycznego gromadzone są prawidłowo. Odbiór świadczy firma specjalistyczna na podstawie umowy. Odpady typu komunalnego gromadzone są prawidłowo. Odbiór świadczy MPO Sp. z o.o. w Jaworznie na podstawie złożonej deklaracji. Zapewnione są środki dezynfekcyjne oraz higieniczne w wystarczającej ilości.

Inne: 5 obiektów - 5 pracowni protetycznych.

Przeprowadzono 4 kontrole w 4 obiektach, 1 obiekt nie skontrolowano, ponieważ zawieszona była działalność w ciągu roku sprawozdawczego. Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę z wodociągu miejskiego. Odprowadzenie ścieków do kanalizacji miejskiej. Zaopatrzenie w odzież ochronną oraz środki ochrony indywidualnej w wystarczającej ilości. Odpady komunalne oraz medyczne pozostałe gromadzone są prawidłowo. Odbiór w/w odpadów świadczy MPO Sp. z o.o. w Jaworznie na podstawie złożonych deklaracji. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów karnych nie nałożono.

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

1. Ustępy publiczne – 6 obiektów, przeprowadzono 9 kontroli, 1 obiekt nie zaplanowany do kontroli. Wydano 1 decyzję administracyjną z dnia 10.09.2014r. z terminem realizacji 31.12.2014r., która dotyczyła odnowienia ścian, sufitów i stolarki drzwiowej w kabinach ustępowych. Mandatów nie nałożono. Obiekty zaopatrzone w wodę z wodociągu miejskiego, nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez MPO Sp. z o.o. w Jaworznie na podstawie złożonych deklaracji. Obiekty dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Zapewnione są środki higieny: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy. Zapas środków dezynfekcyjnych i czystościowych w ilościach wystarczających.

2. Ustępy ogólnodostępne – 4 obiekty, przeprowadzono 3 kontrole w 2 obiektach, pozostałe 2 powstały w trakcie roku sprawozdawczego. Decyzji administracyjnych nie wydano, nałożono 1 mandat karny za zły stan sanitarny. Obiekty zaopatrzone są w wodę z wodociągu miejskiego, nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo - złożono deklaracje dotyczące ilości wytwarzanych odpadów. Zapewniono środki higieny, czystościowe i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających.

3. Pływalnie kryte – 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole. Kryta pływalnia zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i składa się z części suchej i mokrej. Jednorazowo obiekt może pomieścić 250 osób. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo. Obiekt dostosowany jest dla osób niepełnosprawnych. Prowadzony jest proces uzdatniania i dezynfekcji wody metodami: koagulacji, filtracji, korekty pH, dezynfekcji oraz uzupełnienia tego procesu metodą rozcieńczania. Do dezynfekcji wody stosowany jest podchloryn sodu. Zapewnione są środki higieny: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy. Dodatkowo zainstalowane są suszarki do rąk. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów karnych nie nałożono.

4. Domy Pomocy Społecznej – na terenie nadzorowanym znajduje się jeden obiekt tego rodzaju, Nadzór pierwszo instancyjny prowadzi ŚPWIS.

5. Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – 4 obiekty, przeprowadzono 4 kontrole sanitarne. Obiekty to dzienne domy z wyżywieniem dla rencistów i emerytów oraz dla osób niepełnosprawnych. Zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia – źródłem jest wodociąg miejski. Punkty poboru wody zaopatrzone są w bieżącą ciepłą i zimną wodę. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i usuwane przez firmę MPO Sp. z o.o. w Jaworznie. Domy pobytu dziennego posiadają umowy na pranie bielizny przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Dezynfekcję koców, materacy, łóżek i poduszek przeprowadza również zewnętrzna specjalistyczna firma. Zapas środków higieny, czystościowych i dezynfekcyjnych wystarczający. Apteczki I pomocy są zapewnione. Decyzji administracyjnych w tej grupie obiektów nie wydano i mandatów nie nałożono.

6. Noclegownie i domy dla bezdomnych - 2 obiekty, przeprowadzono 4 kontrole sanitarne. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Obiekty te przeznaczone są na pobyt bezdomnych mężczyzn i kobiet. Jeden podłączony jest do sieci kanalizacyjnej, drugi do zbiornika bezodpływowego. Nieczystości stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane są na podstawie umowy przez firmę posiadającą zezwolenie –

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

MPO Sp. z o. o. w Jaworznie. Zapas środków czystościowych, dezynfekcyjnych i higieny prawidłowy. Obiekty posiadają opracowane procedury dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia świerzbu i wszawicy oraz prania odzieży pozyskiwanej z darów PCK. Dezynfekcję koców, materacy, łóżek i poduszek przeprowadza zewnętrzna specjalistyczna firma.

7. Hotele – 4 obiekty, przeprowadzono 6 kontroli. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekty są zaopatrywane w wodę przeznaczoną do spożycia – podstawowym źródłem jest wodociąg miejski. Odprowadzenie nieczystości płynnych do zbiornika bezodpływowego w 3 budynkach, a w 1 do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo w pojemnikach i kontenerach. Odbiór w/w odpadów świadczy zewnętrzna specjalistyczna. Bielizna pościelowa odwożona jest do pralni posiadających zezwolenia, zlokalizowanych poza terenem miasta Jaworzna. Obiekty posiadają wydzielone magazyny bielizny czystej i brudnej – urządzone prawidłowo. Sanitariaty ogólnodostępne są oddzielne dla mężczyzn i kobiet, wyposażone w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Zapewnione są środki higieny (mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy) i suszarki do rąk. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych prawidłowy. Dezynfekcja w obiektach (koców, materacy, poduszek i kołder) przeprowadzana jest przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Obiekty w/w posiadają decyzje dotyczące kategoryzacji nadane przez odpowiednie organy zgodnie z ustawą o usługach turystycznych.

8. Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – 6 obiektów w ewidencji, w tym: 3 hotele bez nadanej kategoryzacji, 3 obiekty czasowo - turystyczne (sezonowe). Przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych. Mandatów karnych nie nałożono i decyzji administracyjnych nie wydano. Obiekty podłączone są do wodociągu miejskiego. Odprowadzenie ścieków w 2 obiektach do kanalizacji miejskiej, a w 4 do zbiorników bezodpływowych. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez zewnętrzne specjalistyczne firmy spoza terenu miasta Jaworzna. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. Dezynfekcja w obiektach (koców, materacy, poduszek i kołder) przeprowadzana jest przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych prawidłowy.

9. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej, tatuażu i solaria oraz zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług – w trakcie roku liczba obiektów zmienna, na koniec 2014r. w ewidencji pozostało 127 obiektów, przeprowadzono 224 kontroli sanitarnych w 124 obiektach. W grupie w/w pozostały 3 obiekty nieskontrolowane - 1 nowopowstały (gabinet kosmetyczny) i 2 nie zaplanowane do kontroli z powodu zawieszenia działalności w roku sprawozdawczym. Wydano 2 decyzje administracyjne do siłowni. Jedna z dnia 06.02.2014r. z terminem realizacji do dnia 31.03.2014r., która dotyczyła odnowienia podłogi i zniszczonych urządzeń w sali ćwiczeń, decyzja została wykonana w całości. Druga z dnia 06.08.2014r. z terminami realizacji do dnia 30.09.2014r. (dotyczyła odnowienia zniszczonych szafek, brodzików i wieszaków w szatniach – zarządzenia zostały wykonane) oraz do dnia 22.07.2015r. (decyzja dotyczyła odnowienia ścian i podłóg w szatniach oraz w sali ćwiczeń). Trzecią decyzję administracyjną wydano dla zakładu, w którym świadczona jest więcej niż jedna usługa, decyzja wydana została dnia 29.09.2014r. z terminem realizacji do 15.12.2014r., decyzja dotyczyła odnowienia zniszczonych foteli kosmetycznych, krzesła w gabinecie i zlewu w części socjalnej, decyzja została wykonana w terminie. Wydano 1 decyzję prolongującą do siłowni z dnia 02.10.2014r. z terminem realizacji do 15.09.2015r., która dotyczy odnowienia podłóg, ścian i sufitów. Mandatów karnych w tej grupie obiektów nie nałożono. Wszystkie zakłady zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej, tylko w 3 obiektach do zbiorników bezodpływowych. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i usuwane przez firmę MPO Sp. z o.o. w Jaworznie na podstawie złożonych deklaracji. Wszystkie zakłady zaopatrzone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy oraz środki dezynfekcyjne. Stosowana jest bielizna jednorazowa (przeważnie prześcieradła, peleryny i ręczniki) lub bawełniana – prana poza zakładami.

10. Dworce, stacje kolejowe – 1 obiekt, stacja kolejowa (3 perony), przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo, odbiór świadczy MPO Sp. z o.o. z Jaworzna na podstawie złożonej deklaracji. Zapewnione są środki od utrzymania czystości i dezynfekcji w ilościach wystarczających.

11. Tereny rekreacyjne – 9 obiektów. Obiekty to: 2 place zabaw, 4 parki i 3 tereny rekreacyjne. Przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych w 7 obiektach, 2 obiektów nie zaplanowano do kontroli w 2014 r. - powstały w trakcie roku sprawozdawczego. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekty wyposażone są w urządzenia rekreacyjne i w ławki w dobrym stanie technicznym. Odpady stałe gromadzone są w koszach - rozstawionych w ilościach wystarczających. Wywóz odpadów świadczy MPO Sp. z o.o. z Jaworzna.

12. Cmentarze – 10 obiektów w ewidencji, przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano. Odpady komunalne gromadzone i usuwane były w sposób prawidłowy. Zaplecza sanitarne wyposażone były w środki higieny i dezynfekcyjne prawidłowo. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej oraz zbiorników bezodpływowych.

13. Domy przedpogrzebowe – 1 obiekt w ewidencji, przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Zakres działalności obejmuje: przechowywanie zwłok, sprzedaż trumien i obsługę pogrzebów. Obiekt wyposażony jest w urządzenie chłodnicze na 3 miejsca do przechowywania zwłok. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona jest w sposób prawidłowy – odpady odbierane są przez firmę posiadającą stosowne zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności. Stwierdzono wystarczającą ilość na zapasie środków czystościowych oraz dezynfekcyjnych. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie działanie biobójcze.

14. Apteki – 35 obiektów w ewidencji, przeprowadzono 33 kontrole sanitarne, 2 obiekty nie były zaplanowane do kontroli w 2014r. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Obiekty urządzone i wyposażone w sposób nowoczesny, posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Prawidłowo prowadzona jest gospodarka odpadami, zapasy środków dezynfekcyjnych i środków higieny są wystarczające.

15. Obiekty sportowe – 7 obiektów w ewidencji, przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych, 1 obiekt nie był skontrolowany - nieczynny w ciągu roku. Wydano 1 decyzję administracyjną dot. sali gimnastycznej z dnia 18.06.2014r. z terminem realizacji części zarządzeń do 31.08.2014r. (odnowienie fug w kabinach natryskowych, wymiana zniszczonej spłuczki w sanitariacie i drzwi w szatni męskiej) oraz z terminem realizacji pozostałych zarządzeń do 31.12.2014 r. (odnowienie ścian i sufitów w sanitariatach oraz w magazynie sprzętu sportowego). Zarządzenia z decyzji z terminem realizacji do 31.08.2014 r. nie zostały wykonane,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

wydano upomnienie w dniu 08.09.2014 r., po którym termin realizacji tych zarządzeń prolongowano na pisemną prośbę strony do dnia 31.12.2014 r.

Woda z wodociągu miejskiego ciepła i zimna. Odprowadzenie ścieków do kanalizacji miejskiej w 5 obiektach, a w 1 do zbiornika bezodpływowego – nieprawidłowości nie stwierdzono. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków dezynfekcyjnych i higieny prawidłowy.

16. Obiekty kulturalno – widowiskowo – rozrywkowe - 6 obiektów w ewidencji, 6 obiektów skontrolowano. Wydano 1 decyzję administracyjną do klubu z dnia 18.06.2014 r. z terminem realizacji do 30.06.2015 r., która dotyczy odnowienia ścian, podłóg sufitów w obiekcie. Mandatów karnych w tej grupie nie nałożono. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków dezynfekcyjnych i higieny prawidłowy.

17. Stacje paliw – 12 obiektów w ewidencji, przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych, 1 obiekt nie był skontrolowany – powstał w trakcie roku sprawozdawczego. Wydano 2 decyzje administracyjne do 2 stacji paliw. Jedną z dnia 20.10.2014 r. z terminem realizacji do 31.01.2015r. (która dotyczy odnowienia stolarki drzwiowej w sanitariatach) oraz drugą z dnia 20.10.2014 r. z terminem realizacji do 31.01.2015r. (która dotyczy odnowienia ścian i stolarki drzwiowej w sanitariatach). Mandatów karnych w tej grupie nie nałożono. Obiekty wyposażone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe, suszarki do rąk oraz środki dezynfekcyjne w ilości wystarczającej. Odpady stałe gromadzone i odbierane są prawidłowo. Podłączone są do sieci miejskiej wodno – kanalizacyjnej w 8 obiektach, natomiast w 2 do zbiornika bezodpływowego.

18. Sklepy z odzieżą używaną - 7 obiektów w ewidencji, nie zaplanowane do kontroli w roku sprawozdawczym.

19. Izba wytrzeźwień - 1 obiekt w ewidencji, przeprowadzono 2 kontrole sanitarne. Wydano 1 decyzję administracyjną z dnia 11.12.2014 r. z 3 terminami realizacji. Mandatów karnych nie nałożono. Obiekt składa się z 6 sal pobytu (w tym 1 dla kobiet) i zaplecza. Magazyny bielizny czystej i brudnej oddzielne, urządzone prawidłowo. Pranie bielizny brudnej świadczy zewnętrzna specjalistyczna firma. Stwierdzono na stanie prawidłowy zapas jednorazowych: rękawiczek, ustników i masek. Opracowana jest procedura przyjmowania pacjentów. Postępowanie z odpadami komunalnymi i medycznymi prawidłowe. Zapewnione są w ilościach wystarczających środki czystościowe i dezynfekcyjne.

20. Lokal komisji poborowej - 1 obiekt w ewidencji, przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną w trakcie trwania poboru. Budynek zaopatrzony w wodę ciepłą i zimną. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użytku - zapas wystarczający. Zapewnione są środki dezynfekcyjne oraz czystościowe. Gospodarka odpadami prawidłowa.

21. Stan sanitarny środków transportu.

Środki transportu publicznego - w roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, sprawdzono 11 autobusów komunikacji miejskiej. Autobusy należą do PKM Sp. z o. o. w Jaworznie. Przedsiębiorstwo na stanie posiada 56 pojazdów. Autobusy obsługują teren miasta Jaworzna, Chrzanowa, Mysłowic, Sosnowca, Katowic. Sprzątanie oraz mycie autobusów odbywa się przez firmę zewnętrzną. Autobusy myte są w myjni usytuowanej na

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

terenie przedsiębiorstwa. Stan techniczny skontrolowanych środków transportu dobry. Wszystkie środki transportu wyposażone są w oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych.

Środki transportu do przewozu chorych – w roku 2014 przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, sprawdzono 4 środki transportu przeznaczone do przewozu chorych. Środki te opisane są zgodnie z przeznaczeniem. Wnętrza tych środków transportu i wyposażenie w części przeznaczonej na umieszczanie chorych są wykonane z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych. Stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowego użycia. Odzież ochronna prana jest przez zewnętrzną specjalistyczną firmę. Opracowane są procedury dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu. Prowadzone są zapisy z przeprowadzanych zabiegów. Odpady medyczne gromadzone są prawidłowo, odbiór świadczy „zewnętrzna specjalistyczna firma na podstawie stosownej umowy. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbiór świadczy MPO Sp. z o.o. w Jaworznie. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono.

Środki transportu do przewozu zwłok i szczątków - na terenie miasta Jaworzna znajdują się 3 firmy posiadające samochody do przewozu zwłok. W czasie 6 kontroli zakładów pogrzebowych sprawdzono 9 samochodów, które są w dobrym stanie sanitarno - technicznym. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie. Kabiny kierowców przestrzenie ładunkowe oddzielone są od siebie. Posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki albo szczątki ludzkie podczas przewozu. Pojazdy wewnątrz wyłożone materiałem łatwo zmywalnym, umożliwiającym mycie i dezynfekcję. Do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, grzybobójczym i wirusobójczym. Garażowanie pojazdów pod zabudowaną wiatą oraz w garażu zaopatrzonym w bieżącą wodę. Środki dezynfekcyjne w wystarczającej ilości. Opracowane są instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji samochodów. Zapisy z przeprowadzonych zabiegów są prowadzone na bieżąco.

Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny

Zrealizowano wszystkie przyjęte na 2014 r. przedsięwzięcia. Harmonogram kontroli wykonano w ponad 98%, przyczyny braku realizacji zaplanowanych kontroli to wyłącznie likwidacja działalności lub jej czasowe zawieszenie dokonane przed planowanymi terminami kontroli. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny nadzorowanych obiektów był w 2014 r. zmienny, nie zaobserwowano jednak aby uległ pogorszeniu.

W 2014 r. zrealizowano wiele działań ponadplanowych. Do Sekcji HKiŚ wpłynęło ogółem 36 interwencji, które dotyczyły:

- uciążliwości powodowanych przez hałas,
- nieprawidłowego postępowania z nieczystościami płynnymi,
- nieprawidłowości technicznych w obiektach użyteczności publicznej (2 interwencje) oraz w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (1 interwencja), mogących stanowić naruszenie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane,
- nieprawidłowego gromadzenia i postępowania z odpadami,
- uciążliwości związanej z hodowlą zwierząt,
- uciążliwości odorowej w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej,
- uciążliwości związanej z przeprowadzaniem oprysków terenów zielonych na jednym z osiedli mieszkalnych,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

- trudnej sytuacji życiowej osób - lokatorów w budynkach wielorodzinnych,
- zanieczyszczenia powietrza w wyniku spalania odpadów komunalnych,
- niewłaściwych warunków higieniczno – sanitarnych w obiektach użyteczności publicznej,
- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi,
- niewłaściwej temperatury panującej w hali targowej.

Spośród wszystkich zgłoszonych interwencji PPIS w Jaworznie rozpoznał 18 z nich, zgodnie z kompetencją rzeczową i miejscową. Przeprowadzono 12 kontroli sanitarnych interwencyjnych, w wyniku których wydano 3 decyzje merytoryczne i nałożono 1 mandat karny. Spośród wszystkich rozpatrzonych przez PPIS interwencji zasadnych było 4. Pozostałe interwencje zostały przekazane do innych organów.

Do dodatkowych ponadplanowych działań można zaliczyć:

- w ramach nadzoru zapobiegawczego, pracownicy sekcji HK brali udział w kontrolach nowouruchomionych obiektów higieny komunalnej prowadzonych przez nadzór zapobiegawczy, przeprowadzono wspólnie 6 kontroli sanitarnych.
- wydano 7 opinii sanitarnych przed organizowaniem imprez masowych na podstawie obowiązku wynikającego z treści art. 25 ust. 1 pkt. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 r.,
- wydano 7 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji oraz 1 decyzji zezwalającej na przewóz zwłok poza granice kraju,
- sprawowano nadzór nad przebiegiem 7 ekshumacji,
- kontrolowano przestrzeganie zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, a wyniki kontroli w tym zakresie przekazywano systematycznie do pracownika Oświaty Zdrowotnej,
- zrealizowano w miesiącu czerwcu 2014 r., wspólnie z HP i OZ, szkolenie dla właścicieli i pracowników zakładów z tzw. sektora „beauty” mające na celu podniesienie świadomości uczestników w zakresie dróg szerzenia się chorób zakaźnych i zakażeń oraz metod zapobiegania,
- realizowano program „Zapobieganie zakażeniom HCV”, w ramach którego pracownicy Sekcji HKiŚ oraz Sekcji Epidemiologii przeprowadzili badania ankietowe w salonach fryzjerskich, kosmetycznych oraz studiach tatuażu. Dodatkowo oprócz w/w ankiet przeprowadzono zespołową kontrolę bieżącego stanu sanitarnego w 4 obiektach.

Powyższe wskazuje, że Sekcja HKiŚ działa zarówno w obszarze nadzór bieżący, jak i nadzór zapobiegawczy. Oprócz działań kontrolnych Sekcja angażuje się w działania edukacyjne z obszaru promocja zdrowia, mające na celu wzrost świadomości lokalnego społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych i zakażeń. Obecny stan prawny, brak szczegółowych wymagań higieniczno-sanitarnych dla zakładów sektora beauty, powoduje że działania muszą być kierowane w szczególności w obszar profilaktyki i uświadamiania społeczeństwa.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie

1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawował PPIS w Jaworznie, podobnie jak w latach wcześniejszych, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. Nr 212, poz. 1263 z 2011 r. z późn. zm.) i ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 123, poz. 858 z 2006 r. z późn. zm.). Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi była ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.). Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2014 r. każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała szacowanie ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego.

Mieszkańcy Jaworzna są zaopatrywani w wodę do spożycia przez lokalnego jej producenta i dystrybutora tj. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji. Przedsiębiorstwo produkuje wodę do spożycia w przeważającej mierze własnymi ujęciami (tj. ok. 95,37 % rocznej produkcji ogółem). Dodatkowo część wody MPWiK w Jaworznie zakupuje ze źródeł zewnętrznych - w ilości ok. 4,63 % rocznej produkcji ogółem.

Liczba mieszkańców Jaworzna zaopatrywanych w wodę przez MPWiK w Jaworznie w 2014 r. wyniosła 93114. Roczna wielkość produkcji wody z ujęć własnych wyniosła ok. 5 935 450 m³ (tj. ok. 16261,51 m³/d). Roczna ilość wody pochodzącej ze źródeł zewnętrznych w 2014 r. wyniosła ok. 287 164,95 m³ (tj. ok. 786,75 m³/d). Łączna długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami wynosi 605 km.

Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z 4 ujęć podziemnych i są to: „Galmany”, „Dobra”, „Jarosław Dąbrowski”, „Bielany” (działające okresowo), oraz 1 ujęcie powierzchniowe – Piaskownia MPWiK.

Woda do spożycia rozprowadzana w mieście przez wodociągową sieć rozdzielczą produkowana jest przez 5 miejskich stacji uzdatniania wody działających przy 4 ujęciach podziemnych i 1 ujęciu powierzchniowym (wg ewidencji z 31.12.2014 r.), o różnej wydajności:

- SUW „Dobra”: produkcja wody ok. 1500 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg ok. 6700, długość sieci wodociągowej zasilanej z tego ujęcia to 120 km,
- SUW „Galmany”: produkcja wody ok. 6700 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg ok. 5800, długość sieci wodociągowej zasilanej z tego ujęcia (wraz z siecią „Piaskownia MPWiK”) to 245 km,
- SUW „Jarosław Dąbrowski”: produkcja wody ok. 1000 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg ok. 9000, długość sieci wodociągowej zasilanej z tego ujęcia to 90 km,
- SUW „Bielany”: produkcja wody ok. 300 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg ok. 150, długość sieci wodociągowej zasilanej z tego ujęcia to 60 km,
- SUW „Piaskownia MPWiK”: produkcja wody ok. 8000 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej bezpośrednio przez wodociąg ok. 6800, długość sieci wodociągowej zasilanej z tego ujęcia (wraz z siecią „Galmany”) to 245 km.

W ramach sieci wodociągowej funkcjonuje Układ Zbiorników Warpie, gdzie następuje mieszanie wody pochodzącej z ujęcia głębinowego „Galmany” i ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” oraz mieszanie wody ze Zbiorników Warpie i wody od zewnętrznego dostawcy GPW Katowice – Maczki. W sumie woda mieszana ze Zbiorników Warpie trafia do ok. 60 000 mieszkańców.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

W 2014 r. MPWiK w Jaworznie nie pokrywa w 100% zapotrzebowania mieszkańców na wodę przeznaczoną do spożycia. Wobec czego część wody przeznaczonej do spożycia dla ludności pochodzi spoza nadzorowanego terenu i jest produkowana przez:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. , 41 – 404 Mysłowice, ul. Fabryczna 10 – zaopatruje ok. 155 mieszkańców Osiedla Wysoki Brzeg w Jaworznie, ilość kupowanej wody to ok. 10682 m³ rocznie, co stanowi ok. 0,17% rocznej produkcji wody ogółem,
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S. A., 40–026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 (Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki ul. Wodociągi 4, 41-217 Sosnowiec) – zaopatruje ok. 5000 mieszkańców Jaworzna, ilość kupowanej wody to ok. 269943 m³ rocznie, co stanowi ok. 4,35% rocznej produkcji wody ogółem,
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 32 – 500 Chrzanów, ul. Jagiellońska 8 – zaopatruje ok. 200 mieszkańców Jaworzna, ilość kupowanej wody to ok. 6540 m³ rocznie, stanowi ok. 0,11% rocznej produkcji wody ogółem.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie nadzoruje również wodociąg zakładowy „Piaskownia FUD-MEN” przy ulicy Bukowskiej, należący od 30.04.2014 r. do FUD-MEN Sp. z o. o. Spółka Komandytowa, zaopatrujący w wodę przeznaczoną do spożycia wyłącznie zakład w/w przedsiębiorcy. W 2014 r. prowadzono kontrole stacji uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia, jak również pobierano do badań laboratoryjnych próbki wody. Liczba pracowników zakładu korzystających z wody w 2014 r. to ok. 70 osób, natomiast wielkość produkcji wody była niewielka - ok. 10 m³/d. W związku z powtarzającymi się przekroczeniami parametrów fizykochemicznych w wodzie, właściciel podjął w grudniu 2014 r. decyzję o modernizacji i wyłączył z użytkowania do czasu zakończenia prac modernizacyjnych.

PPIS w Jaworznie w 2014 r. sprawował bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.). W ramach monitoringu jakości wody w 2014 r.:

- pobierano i zlecano wykonanie badań próbek wody zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- pobierano i zlecano wykonanie badań próbek wody w ramach rekontroli, w przypadku stwierdzenia niezgodności z normatywem, po przeprowadzeniu przez przedsiębiorstwo wodociągowe działań naprawczych,
- prowadzono i uaktualniano wykazy: przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody,
- uzgodniono przedłożony przez MPWiK w Jaworznie harmonogram pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych, systematycznie egzekwowano jego wykonanie,
- pozyskiwano od przedsiębiorstw wodociągowych wyniki badań jakości wody prowadzone w ramach kontroli wewnętrznej, łącznie w 2014 r. pozyskano 408 wyników badań laboratoryjnych próbek wody z kontroli wewnętrznej,
- gromadzono, analizowano i oceniano dane uzyskiwane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody (baza danych „EXCEL – WODA”), zarówno dane pochodzące z nadzoru, jak i dane pochodzące z kontroli wewnętrznej,
- systematycznie przekazywano dane pochodzące z monitoringu jakości wody (baza danych „EXCEL – WODA”) do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- informowano systematycznie Prezydenta Miasta Jaworzna o jakości wody przeznaczonej do spożycia na nadzorowanym terenie, współpracowano z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Jaworznie,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

- wydano 1 opinię w sprawie zastosowania wyrobu przeznaczonego do uzdatniania wody do spożycia w oparciu o § 18 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (wydano: 1 decyzja merytoryczna i 1 decyzja płatnicza),
- dokonano ponownego zatwierdzenia laboratorium badania wody przeznaczonej do spożycia należącego do MPWiK w Jaworznie w oparciu o § 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (wydano: 1 decyzja merytoryczna i 1 decyzja płatnicza).

W 2014 r. skontrolowano wszystkie nadzorowane stacje uzdatniania wody. Przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych stacji uzdatniania wody dokonując oceny ich stanu sanitarno – technicznego oraz stosowanych technologii uzdatniania. Stan sanitarno – techniczny 4 stacji uzdatniania wody MPWiK w Jaworznie (SUW „Galmany”, SUW „Dobra”, SUW „Jarosław Dąbrowski”, SUW „Piaskowania”) oraz SUW Piaskownia FUD-MEN (ujęcie zakładowe) oceniono jako dobry. Stan sanitarno – techniczny 1 stacji uzdatniania wody (SUW „Bielany”) należącej do MPWiK oceniono jako dostateczny.

W 2014 roku prowadzono badania stężenia pestycydów w wodzie z ujęć „Jarosław Dąbrowski”, „Galmany”, „Dobra”, „Bielany”, „Piaskownia MPWiK” (1 x w ciągu roku). W monitoringu przeglądowym oznaczano m. in. pestycydy chloroorganiczne, WWA i THM - badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych stężeń oznaczanych wskaźników w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W ramach wzmożonego nadzoru sanitarnego nad jakością wody z ujęcia „Dobra”, pobrano 19 badań próbek wody na zawartość metali ciężkich (ołów, cynk, chrom, kadm, rtęć) z 3 punktów monitoringowych (SUW „Dobra” - 9 próbek, Przychodnia Zdrowia ul. Zawiszy Czarnego 11 – 4 próbki, Apteka ul. Ks. Mrocza 72a – 6 próbek), co pozwoliło na ocenę jakości wody w całej w/w strefie zasilania. Nie stwierdzono przekroczenia zawartości metali ciężkich w pobranych próbkach.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego prowadzono według harmonogramu opracowanego na 2014 r. Do badań laboratoryjnych pobierano próbki wody w 34 stałych punktach monitoringowych (tabela 1) na terenie miasta.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Tabela 1. Wykaz stałych punktów monitoringowych (poboru próbek wody) w 2014 r.

Lp.	Punkt monitoringowy	Adres punktu monitoringowego
1.	Szpital Wielospecjalistyczny - szatnia	ul. Chełmońskiego 28 (Śródmieście)
2.	Myjnia - wypust	ul. Bogusławskiego 30 (Osiedle Gigant)
3.	Hotel „Pańska Góra” - wypust	ul. Krakowska 1 (Śródmieście)
4.	Zgromadzenie Sióstr Serafitek - wypust	ul. Rudników 4 (Byczyna)
5.	PSSE - pokój nr 7	ul. Poczтовая 7 (Śródmieście)
6.	Dom prywatny - wypust	ul. Bławatka 1 (Szczakowa)
7.	Apteka - wypust	ul. Ks. Mrocza 72a (Ciężkowice)
8.	Szkoła Podstawowa nr 19 - kuchnia	ul. Kasztanowa 33 (Jeziorki)
9.	Szkoła Podstawowa nr 10 - łazienka	ul. Koszarowa 20 (Szczakowa)
10.	Plebania - wypust	ul. Zwycięstwa 33 (Jeleń)
11.	Oczyszczalnia Ścieków - laboratorium	ul. Dąb 105 (Jeleń - Dąb)
12.	Przedszkole Miejskie nr 18 - kuchnia	ul. Korczyńskiego 12 (Byczyna)
13.	Gimnazjum nr 6 - kuchnia	ul. Chropaczówka 101 (Długoszyn)
14.	Piaskownia - łazienka	ul. Bukowska 12 (Szczakowa)
15.	Zespół Szkół Nr 4 - wypust	ul. Spółdzielcza 9 (Dąbrowa Narodowa)
16.	Zespół Szkół Ogólnokształcących - wypust	ul. Towarowa 61 (Osiedle Podłęże)
17.	Dom prywatny - kuchnia	ul. Katowicka 18 (Dąbrowa Narodowa)
18.	Przychodnia Zdrowia „Łubowiec” - wypust	ul. Katowicka 59 (Łubowiec)
19.	Dom prywatny - wypust	ul. Wysoki Brzeg 17 (Wysoki Brzeg)
20.	Ośrodek Wychowawczo -Rehabilitacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych - wypust	ul. Sulińskiego 41 (Sobieski)
21.	Zbiornik „Warpie”	ul. Północna (Warpie)
22.	Szkoła Podstawowa nr 5 - łazienka	ul. Puszkina 5 (Osiedle Stałe)
23.	Przychodnia Zdrowia „Elvita” - wypust	ul. Partyzantów 9 (Osiedle Stałe)
24.	Szkoła Podstawowa nr 14 - kuchnia	ul. Niemcewicza 7 (Bory)
25.	Dom prywatny - kuchnia	ul. Krakowska 163 (Cesarówka Dolna)
26.	Ośrodek Szkolno - Wychowawczy - łazienka	ul. Wolności 11 (Szczakowa)
27.	Gościniec „WODNIK”	ul. Bukowska 12 (Szczakowa)
28.	Przychodnia Zdrowia - łazienka	ul. Zawiszy czarnego 11 (Ciężkowice)
29.	Budynek MPWiK – łaźnia	ul. Św. Wojciecha 34 (Śródmieście)
30.	SUW Galmany	ul. Galmany 1 (Śródmieście)
31.	SUW Dobra	ul. Podlesie 93 (Szczakowa)
32.	SUW Jarosław Dąbrowski	ul. Dolna (Jeleń)
33.	SUW Bielany	ul. Chłopskiego (Bielany)
34.	SUW Piaskownia MPWiK	ul. Bukowska (Szczakowa)

W 2014 r. łącznie pobrano 103 próbki wody przeznaczonej do spożycia, w tym 18 próbek w ramach monitoringu przeglądowego i 85 próbek w ramach monitoringu kontrolnego. Podczas poboru próbek wody przeznaczonej do spożycia wykonano 117 oznaczeń chloru i 117 pomiarów temperatury. W ramach monitoringu kontrolnego, przeglądowego oraz bieżącego nadzoru wykonano badania:

- 112 próbek wody pod względem fizykochemicznym, w tym 9 próbek w ramach rekontroli,
- 108 próbek pod względem mikrobiologicznym, w tym 5 próbek w ramach rekontroli.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Z powodu przekroczeń parametrów fizykochemicznych kwestionowano 9 próbek wody. Najczęściej przekroczone były następujące parametry: żelazo, mangan, mętność. Przekroczenie parametrów żelaza, mętności i chlorków miało charakter krótkotrwały. Przekroczenie wartości chlorków było efektem wzrostu poziomu zwierciadła wód w utworach karbońskich, natomiast przekroczenia parametrów: mętności, żelaza związane były z wtórnym zanieczyszczeniem warstw wodonośnych oraz sieci dystrybucyjnej.

Z powodu złej jakości mikrobiologicznej kwestionowano 3 próbki. Wskaźniki przekraczające dopuszczalną normę to: *Clostridium perfringens* (łącznie ze sporami) – 2 próbki oraz *enterokoki* (*pacjorkowce kałowe*) – 1 próbka.

Każdorazowo w przypadku stwierdzenia przekroczenia badanych parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych podmiot odpowiedzialny za jakość wody przeznaczonej do spożycia był zobowiązany przez PPIS do:

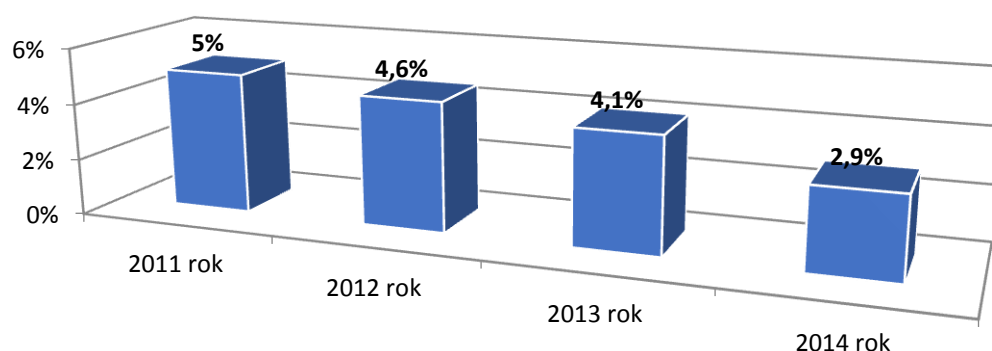
- ustalenia przyczyny powstania zanieczyszczenia,
- podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia w zakresie przekroczonych parametrów,
- poinformowania PPIS w Jaworznie o podjętych i przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Po uzyskaniu informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych wykonywane były ponowne badania (rekontrole) w ramach nadzoru sanitarnego, celem potwierdzenia skuteczności tych działań i doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymagań. W większości przypadków podejmowane działania naprawcze były skuteczne.

W roku 2014 kwestionowano:

- 8,74% próbek wody ze względu na przekroczone parametry fizykochemiczne (w 2011 r. – 11%, w 2012 r. – 4,9%, w 2013 r. – 3,3%),
- 2,91% próbek ze względu na przekroczone parametry mikrobiologiczne (w 2011 r. – 5%, w 2012 r. – 4,6%, w 2013 r. – 4,1%).

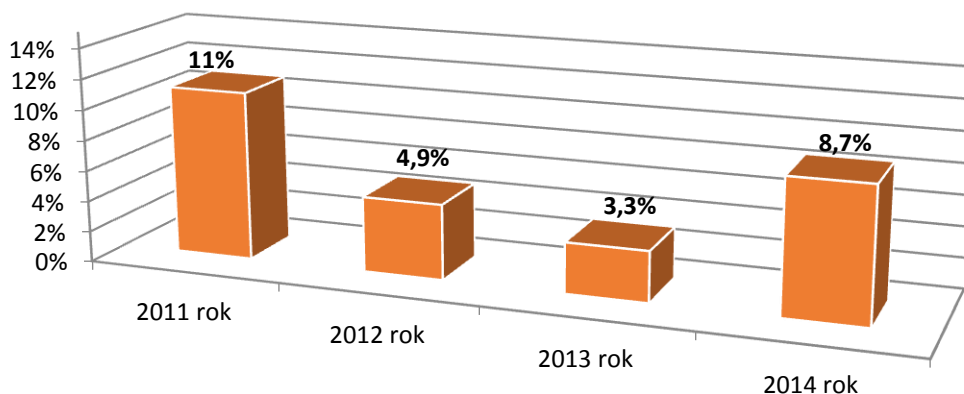
Porównując lata 2011, 2012, 2013 i 2014 można zaobserwować stałe zmniejszanie ilości kwestionowanych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pod względem **mikrobiologicznym (wykres 1).**

Wykres 1. Próbki z przekroczeniami parametrów mikrobiologicznych na terenie miasta Jaworzna w latach 2011, 2012, 2013, 2014.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Seksja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Natomiast w 2014 roku zwiększyła się znacznie ilość kwestionowanych próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pod względem **fizykochemicznym (wykres 2)**.

Wykres 2. Próbkki z przekroczeniami parametrów fizykochemicznych na terenie miasta Jaworzna w latach 2011, 2012, 2013, 2014.

Zestawienie liczbowe dotyczące próbek pobranych i zakwestionowanych w roku 2014 zawiera tabela nr 2.

Tabela 2. Ilość pobranych i zakwestionowanych próbek wody do spożycia w 2014 r.

Liczba pobranych próbek wody do badań fizykochemicznych	Liczba pobranych próbek wody do badań mikrobiologicznych	Liczba kwestionowanych próbek ze względu na parametry			
		fizykochemiczne		mikrobiologiczne	
ogółem	ogółem	ogółem	% próbek	ogółem	% próbek
112	108	9	8,74%	3	2,91%

W 2014 r. nie odnotowano interwencji dotyczących złej jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Interwencje oraz wszelkiego rodzaju awarie zgłaszane były przez ludność bezpośrednio do MPWiK Sp. z o. o. w Jaworznie. Ilość odnotowanych przez MPWiK w Jaworznie awarii wodociągowych wyniosła ogółem 374. MPWiK przyjęło również 171 zgłoszeń o pogorszonej jakości wody. Awarie najczęściej związane były z uszkodzeniami sieci wodociągowej. Podczas usuwania awarii mieszkańcy miasta zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia, dostarczaną beczkowozami oraz w postaci jednostkowych opakowań Bag In Box 10 l - System Wodoerka.

Zgłoszenia o pogorszonej jakości wody w większości przypadków dotyczyły nieprawidłowych wskaźników fizykochemicznych. W ramach kontroli wewnętrznej MPWiK w Jaworznie od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. pobrano 1188 próbek wody w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego. W dużej większości analizowanych przypadków woda spełniała

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Odnotowane przez MPWiK przekroczenia stanowiły ok. 12% ogólnego poboru próbek i dotyczyły pogorszenia jakości wody w zakresie fizykochemicznym (ok. 11%) oraz w zakresie mikrobiologii (ok. 1%).

Podobnie jak w latach wcześniejszych MPWiK prowadziło wiele działań naprawczych i modernizacyjnych n terenie miasta. Część tych działań wynikała z pogorszenia jakości wody w danym odcinku sieci, czego odzwierciedleniem były wyniki badań laboratoryjnych. I tak w roku 2014, wśród głównych działań naprawczych i modernizacyjnych należałoby wymienić:

- remont wodociągu przy ul. Gwardzistów w Jaworznie, obszar 136,85 m, przyczyna - awaryjność sieci,
- remont wodociągu przy ul. Łanowej w Jaworznie, obszar 439,55 m, przyczyna - awaryjność sieci,
- budowa wodociągu w dzielnicach Jaworzna Jeziorki – Koźmin, obszar 321,20 m, przyczyna - dostarczenie wody z własnych źródeł,
- wymiana sieci wodociągowej osiedla Podłęże w Jaworznie, obszar - 3 313,5 m, przyczyna - awaryjność sieci, konieczność wymiany sieci,
- wymiana sieci wodociągowej przy ul. Łazowej w Jaworznie, obszar - 246,7 m, przyczyny: awaryjność sieci, przekroczenia w zakresie fizykochemii (odnotowano poprawę - brak przekroczeń),
- zabudowa dwóch reduktorów ciśnienia na sieciach magistrali Ø 315 dot. Osiedla Podłęże i na sieci Ø 630 ul. Grunwaldzka, dot. Os. Stałego, cel - usprawnienie przepływu wody w sieciach wodociągowych – obniżenie ciśnienia.

PPIS w Jaworznie otrzymywał też wyniki z prowadzonej kontroli wewnętrznej przez:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Mysłowicach (punkt poboru: Mysłowice, ul. Chrzanowska 58),
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Chrzanowie (Magistrala GPW, zbiorniki Chrzanów – Kąty oraz Chrzanów , SUW „Żelatowa”)
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach (punkty poboru: Jaworzno Dąbrowa Narodowa, ul. Katowicka kierunek Maczki – Jaworzno; studnia wodomierzowa – Jaw006, Jaworzno Długoszyń Portki przy ul. Długoszyńskiej, kier. Osiedle Stałe, studnia wodomierzowa –Jaw004, Sosnowiec, ul. Wodociągi 4 – zbiorniki SUW Maczki).

Po przeprowadzeniu analizy wyników badań wody zawartych w sprawozdaniach od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdza, że w 2014 r. mieszkańcy Jaworzna korzystali z wody do spożycia o jakości odpowiadającej stawianym jej wymaganiom. Działania realizowane zarówno przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, jak i podejmowane przez lokalnego producenta i dystrybutora wody, przekładają się na konkretne rezultaty w postaci ciągłego, skutecznego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia.

2. Nadzór nad jakością wody powierzchniowej wykorzystywanej do zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

Nowoczesne ujęcie wody powierzchniowej „Piaskownia” MPWiK w Jaworznie uruchomione zostało w sierpniu 2013 r. Uruchomienie ujęcia i powiązanej z nim stacji uzdatniania spowodowało zwiększenie produkcji wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi o blisko 40%. Obecnie ujęcie to jest największym źródłem wody surowej, wykorzystywanej na potrzeby wodociągu miejskiego w Jaworznie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Nadzór nad jakością wody powierzchniowej przeznaczonej dla celów wodociągowych był sprawowany przez PPIS w Jaworznie, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. Nr 212, poz. 1263 z 2011 r. z późn. zm.) i ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r., poz. 139). Podstawą nadzoru nad jakością wody powierzchniowej przeznaczonej dla celów wodociągowych była ocena zgodności ujmowanej wody (substratu) z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728) oraz ocena zgodności produktu (wody przeznaczonej do spożycia po uzdatnieniu) z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.). Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała szacowanie ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego.

Rzeczywista wydajność ujęcia powierzchniowego Piaskownia w roku 2014 wyniosła 8000,00 m³/dobę, natomiast liczba mieszkańców zaopatrywanych przez to ujęcie wynosi łącznie 59800, przy czym liczba ta dotyczy zarówno ludności korzystającej wyłącznie z tej wody (tj. ok 6800) oraz ludności zaopatrywanej w wodę mieszaną pochodzącą m. in. z ujęcia powierzchniowego Piaskownia (tj. ok. 53000). Woda produkowana przez ujęcie Piaskownia jest doprowadzana do zbiorników wody Warpie przy ul. Północnej w Jaworznie, a tam mieszana z wodą z ujęcia Galmany. Z wody z Piaskowni MPWiK korzystają mieszkańcy dzielnic Szczakowa, Góra Piasku (w 100%), oraz częściowo mieszkańcy osiedli: Śródmieście, Podwale, Pszczelnik, Gigant, Leopold, Jezioriki, Cezarówka Górna, Koźmin, Dąbrowa Narodowa, Bory, Azot, Stara Huta (woda mieszana).

W 2014 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody SUW Piaskowania, dokonując oceny ich stanu sanitarno – technicznego oraz stosowanych technologii uzdatniania. Podczas tych kontroli sanitarnych stwierdzono, że pomieszczenia kontrolowanej Stacji Uzdatniania Wody utrzymane są w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Kontrole wykazały również, że w związku z nadaniem dla ujęcia SUW Piaskowania kategorii jakości wody – A2, biorąc pod uwagę potencjalne zanieczyszczenia, opisaną powyżej technologię wdrożoną na tym ujęciu oceniono jako wystarczającą dla uzyskania wody o parametrach wody przeznaczonej do spożycia, zgodnych z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.).

Woda z ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” była nadzorowana przez PPIS w Jaworznie oraz MPWiK Spółka z o.o. w Jaworznie w ramach kontroli wewnętrznej. Upoważnieni pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Jaworznie pobrali w 2014 r.:

- 2 próbki wody surowej z ujęcia powierzchniowego w ramach monitoringu przeglądowego (próbki pobrane na Kanale Centralnym Piaskownia – wyniki potwierdziły, że lokalna stacja uzdatniania wody pobiera substrat do wytwarzania produktu zgodnego z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 29 marca 2007 r. (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.),
- 2 próbki wody uzdatnionej w ramach monitoringu przeglądowego – wyniki potwierdziły zgodność jakości wody wtłaczanej do sieci wodociągowej z wymaganiami określonymi dla wody przeznaczonej do spożycia,
- 2 próbki wody w kierunku oznaczania pestycydów (jedna próbka pobrana na Kanale Centralnym, druga próbka pobrana w SUW Piaskowania).

Badania próbek wody z ujęcia powierzchniowego wykonywane były w Zintegrowanym Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

W 2 pobranych próbkach wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonano 66 oznaczeń fizykochemicznych oraz 10 oznaczeń mikrobiologicznych. Celem ustalenia kategorii w próbce wody surowej wykonano 80 oznaczeń fizykochemicznych i 8 oznaczeń mikrobiologicznych. Na podstawie badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych próbek wody z ujęcia powierzchniowego Piaskownia MPWiK przy ul. Bukowskiej 5 w Jaworznie oraz w oparciu o przeprowadzoną ocenę ich jakości według wymagań zawartych w zał. nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728), przyjęto dla **ujęcia Piaskownia MPWiK kategorię jakości wody – A2**. W poprzednim roku możliwe było przyjęcie kategorii jakości wody A1. Na obniżenie kategorii jakości wody do A2 w roku 2014 miały wpływ przede wszystkim zanieczyszczenia mikrobiologiczne tj. liczba bakterii grupy coli i liczba Escherichia coli, bakterii grupy coli typ kałowy (termotolerancyjnych) - na poziomach wyższych niż w 2013r. Bezpośrednim skutkiem tych wyników będzie zwiększenie częstotliwości badania wody powierzchniowej w roku 2015. Pogorszenie jakości wody powierzchniowej mające miejsce w 2014 roku nie wpłynęło na jakość produktu - jakim jest woda przeznaczona do spożycia podawana do sieci wodociągowej po procesie jej uzdatnienia na stacji uzdatniania.

Pobór i analiza jakości wody z ujęcia powierzchniowego Piaskownia MPWiK była wykonywana również w ramach kontroli wewnętrznej przez Dział Analiz Laboratoryjnych Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o. o. w Jaworznie ul. Dąb 105, zatwierdzonego przez PPIS w Jaworznie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.). Wyniki z kontroli wewnętrznej przekazywano na bieżąco do PPIS w Jaworznie, pobrano 54 próbki wody surowej i 53 próbki wody uzdatnionej. Dodatkowo przeprowadzono badania próbek wody w kierunku pestycydów. Z w/w zakwestionowano łącznie 12 próbek wody uzdatnionej, w tym 9 próbek z uwagi na przekroczone parametry fizykochemiczne (głównie mętność, żelazo, mangan) i 3 próbki z uwagi na przekroczone parametry mikrobiologiczne. Niezwłocznie po otrzymaniu wyników kwestionowanych MPWiK w Jaworznie podejmowało działania naprawcze (zwykle płukanie sieci oraz zwiększone chlorowanie), które szybko doprowadzały wodę uzdatnioną do zgodności z wymaganiami określonymi dla wody do spożycia. Skuteczność tych działań każdorazowo weryfikowano przeprowadzając badania rekontrolne. Dodatkowo na SUW Piaskownia nadal działa system kontroli jakości wody SYMBIO bazujący na naturalnej reakcji małży na zanieczyszczenie wody. System ten stanowi uzupełnienie wewnętrznej kontroli jakości ujmowanej wody.

Wyniki badań z kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Jaworznie oraz kontroli wewnętrznej z punktów monitoringowych zawartych w harmonogramach zatwierdzonych na 2014 r. raportowana była comiesięcznie w bazie danych Excel-Woda do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W 2014 r. MPWiK w Jaworznie nadal prowadziło działania edukacyjne, tj. multimedialna ścieżka edukacyjna oraz szlak: audio-przewodnik, komiks i gra. Multimedialna ścieżka edukacyjna powstała i działa w celu uświadomienia przede wszystkim najmłodszym jak cenna dla życia jest woda, a także zaprezentowania pracy całego układu technologicznego. Również szlak: audio-przewodnik, komiks i gra działają w niezmienionej formie umożliwiając w sposób przystępny zdobycie wiedzy nt. sposobu pozyskiwania wody surowej i jej uzdatnienia w celu uzyskania wody przeznaczonej do spożycia.

Po przeanalizowaniu wyników badań wody zawartych w sprawozdaniach, działając w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. Nr 204, poz. 1728), Państwowy Powiatowy Inspektor

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

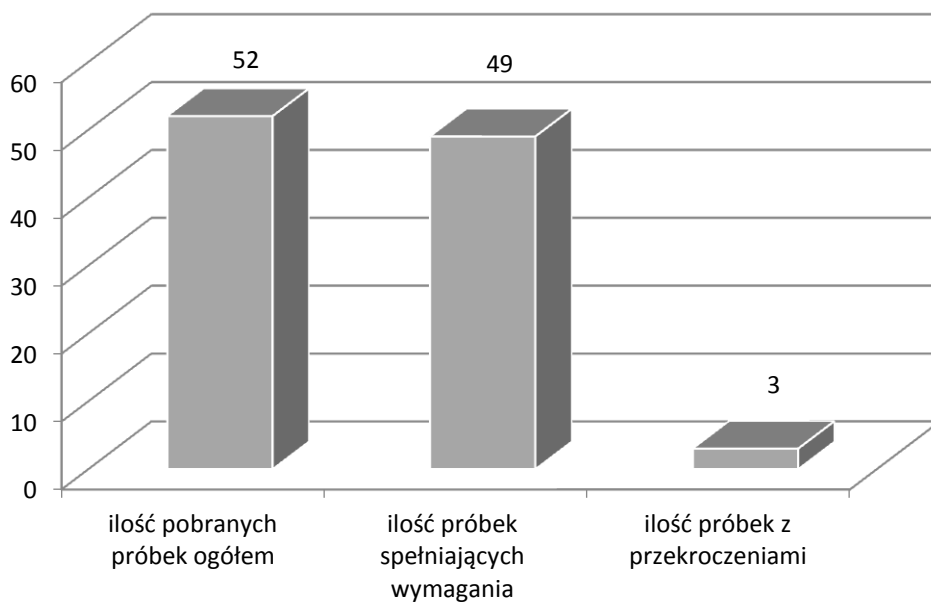
Sanitarny w Jaworznie stwierdza, że w 2014 r. mieszkańcy miasta Jaworzna korzystali z wody powierzchniowej przeznaczonej dla celów wodociągowych o jakości odpowiadającej stawianym jej wymaganiom, zgodnej z zapisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.).

3. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej

W związku z obowiązkiem przeprowadzania badań wody w kierunku wykrywania pałeczek *Legionella sp.* w budynkach użyteczności publicznej, szczególnie w szpitalach i obiektach zamieszkania zbiorowego, na nadzorowanym terenie w 2014 r., pobrano 52 próbki (w roku 2013 r. pobrano 46 próbek) wody wodociągowej ciepłej w 10 obiektach:

- Szpital Wielospecjalistyczny, 43-600 Jaworzno, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek),
- Szpital Nefrolux, 43-600 Jaworzno, ul. Chełmońskiego 28 (6 próbek, w tym 1 rekontrola),
- Stowarzyszenie Hospicjum „Homo – Homini”, 43-600 Jaworzno, ul. Górnicza 30 (6 próbek, w tym 1 rekontrola),
- Hotel, Trasa A-4, Jaworzno - Kępnica, ul. Laskowiec 45 (5 próbek),
- Hotel, Trasa A-4, Jaworzno - Zastawie, ul. Gen. Korczyńskiego 110 (5 próbek),
- Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy, 43-600 Jaworzno, ul. Zawiszy Czarnego 4 (5 próbek),
- Powiatowa Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza, 43-600 Jaworzno, ul. Hetmańska 21 (5 próbek),
- Gościniec „Wodnik”, 43-600 Jaworzno, ul. Bukowska 10 (5 próbek),
- Hotel „Brojan”, 43-600 Jaworzno, ul. Paderewskiego 43 (5 próbek),
- Hotel „Pańska Góra”, 43-600 Jaworzno, ul. Krakowska 1 (5 próbek).

Spośród wszystkich pobranych próbek 49 spełniało wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.); część D: Wymagania mikrobiologiczne jakim powinna odpowiadać woda ciepła. W 3 kontrolowanych obiektach 3 próbki nie odpowiadały wymaganiom zawartym w w/w rozporządzeniu Ministra Zdrowia (wykres 3), co stanowi 5,76% wszystkich pobranych w tym kierunku próbek. W dwóch przypadkach przeprowadzono rekontrolę, w jednym przypadku zarządzający siecią wewnętrzną zlecił rekontrolne badanie próbki w ramach kontroli wewnętrznej. W roku 2014 zakwestionowano o 1 próbkę więcej niż w roku 2013. We wszystkich przypadkach kwestionowano 1 próbkę na 5 próbek pobranych, co umożliwiło wyciągnięcie wniosku zgodnego z załącznikiem nr 7 do w/w rozporządzenia – tzn. pozwalało ocenić skażenie w danym punkcie jako średnie i uznać, że cała sieć wodna nie jest skolonizowana przez pałeczki *Legionella sp.* Z uwagi na fakt stwierdzenia skażenia danego odcinka sieci wodnej, a co za tym idzie potencjalnego zagrożenia zdrowia, PPIS w Jaworznie każdorazowo zobowiązywał zarządcę obiektu do podejmowania stosownych działań mających na celu doprowadzenie jakości wody ciepłej do wymagań określonych w w/w rozporządzeniu. Badania rekontrolne przeprowadzone po działaniach naprawczych potwierdziły właściwą jakość wody ciepłej.

Wykres 3. Ilość pobranych i zakwestionowanych próbek *Legionella sp.* na terenie miasta Jaworzna w 2014 roku.

4. Nadzór nad utrzymaniem i zabezpieczeniem właściwej jakości wody w basenach kąpielowych

W 2014 r. w Jaworznie próbki wody pobierano z basenów krytych opartych na wodzie wodociągowej:

- Basen Rehabilitacyjny w Szpitalu Wielospecjalistycznym, Jaworzno, ul. Chełmońskiego 28,
- Basen Rehabilitacyjny w Ośrodku Rehabilitacyjnym dla Dzieci Niepełnosprawnych, Jaworzno, ul. Sulińskiego 41,
- Basen w Hotelu „Pańska Góra”, Jaworzno, ul. Krakowska 1,
- Kryta Pływalnia, Jaworzno, ul. Inwalidów Wojennych 2

Próbki wody z nitek basenowych pobierane były zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem raz w miesiącu. W czasie poboru próbek do badań wykonywane były oznaczenia fizykochemiczne temperatury, chloru oraz przezroczystość, co odnotowywano w „Protokołach pobrania próbek wody”. W zakresie mikrobiologicznym oznaczane były parametry: liczba kolonii na agarze odżywcym w $(36\pm 2)^\circ\text{C}$, *Escherichia coli* oraz gronkowce koagulazo – dodatnie. W 2014 r. w ramach nadzoru sprawowanego przez PPIS w Jaworznie wykonano badania 65 próbek wody basenowej (w tym zakwestionowano w 11 próbkach 12 parametrów). W 3 kontrolowanych obiektach stwierdzano przekroczenie parametrów: dopuszczalnej liczby kolonii na agarze odżywcym w $(36\pm 2)^\circ\text{C}$ oraz liczby gronkowców koagulazo – dodatnich. W jednym z kontrolowanych basenów nie kwestionowano w 2014 r. żadnej pobranej próbki.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

5. Nadzór nad utrzymaniem i zabezpieczeniem właściwej jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii

Na nadzorowanym terenie miasta Jaworzna w sezonie letnim 2014 r. utworzono 1 miejsce wykorzystywane do kąpielii „Sosina” przy ul. Bukowskiej w Jaworznie. Gospodarz obiektu przed rozpoczęciem sezonu zlecił przeprowadzenie badań laboratoryjnych i dokonał wizualnej oceny jakości wody. Wyniki badań i przeprowadzonej wizualnej oceny potwierdziły przydatność wody do celów kąpielowych i umożliwiły rozpoczęcie sezonu w planowanym terminie.

W czasie trwania sezonu kąpieliskowego 2014, Miejskie Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie jako gospodarz obiektu, w ramach kontroli wewnętrznej, wykonał badania jakości wody w zbiorniku „Sosina” (3 razy w sezonie), pobrano 6 próbek wody do badań mikrobiologicznych, w których oznaczono niżej wymienione parametry:

- Escherichia coli w 100 ml,
- Enterokoki (paciorkowce kałowe) w 100 ml.

Podczas poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej dokonano także 6 ocen wizualnych oraz zmierzono temperatury, oceniane parametry to:

- zakwit sinic (smugi, kożuch, piana),
- rozmnażanie się makroalg lub fitoplanktonu
- obecność w wodzie zanieczyszczeń, takich jak materiały smoliste, przedmioty pływające (drewno, plastik, butelki).

Oceny wizualnej dokonywał przedstawiciel organizatora obiektu, natomiast badania mikrobiologiczne wykonane zostały przez akredytowane Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Dąbrowie Górniczej. Wyniki badań wewnętrznych i przeprowadzonej wizualnej oceny jakości wody potwierdzały jej przydatność do celów kąpielowych.

Bieżący nadzór nad jakością wody sprawował Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie. Na początku sezonu kąpieliskowego 2014, na skutek interwencji, pobrano do badań laboratoryjnych 2 próbki pobrane w miejscu wykorzystywanym do kąpielii „Sosina” i dokonano 2 ocen wizualnych jakości wody, które potwierdziły przydatność wody dla celów kąpielowych. Kolejna interwencja spowodowała dokonanie ponownej oceny wizualnej jakości wody i potwierdzenie, że woda nie nadaje się do celów kąpielowych. Wówczas PPIS w Jaworznie wydał ocenę jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii „Sosina” - woda nie nadaje się do kąpielii, ponieważ podczas wizualnej oceny stwierdzono zakwity sinic (smugi, kożuch) wzdłuż całej linii brzegowej „Sosina”. Gospodarz obiektu przeprowadził działania naprawcze, a następnie zlecił przeprowadzenie badań laboratoryjnych potwierdzających ich skuteczność. Dodatkowo upoważnieni przedstawiciele PPIS w Jaworznie dokonali ponownej wizualnej oceny jakości wody, na podstawie której możliwe było wydanie oceny – woda nadaje się do kąpielii. Gospodarz obiektu utrzymał jakość wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii do końca sezonu kąpieliskowego. Łącznie, w całym sezonie kąpieliskowym PPIS w Jaworznie wydał 4 oceny jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii „Sosina” - woda nadaje się do kąpielii oraz 1 ocenę jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii „Sosina” - woda nie nadaje się do kąpielii.

Ponadto przeprowadzono 3 kontrole plaży z zapleczem sanitarnym przy ul. Bukowskiej w Jaworznie, nie stwierdzono uchybień, stan sanitarno-techniczny obiektu oceniono jako dostateczny. Aktualna bieżąca informacja o jakości wody w miejscu wykorzystywanym do kąpielii „Sosina” zamieszczana była na stronie internetowej PSSE w Jaworznie, jak również na stronie administrowanej przez Dział Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody WSSE w Katowicach.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych

1. Zakres nadzoru sanitarnego - prowadzenie nadzoru nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, obiektami żywienia zbiorowego oraz miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami, a w szczególności:

- sprawowanie bieżącej urzędowej kontroli nad jakością zdrowotną produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności,
- kontrola przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami,
- oraz sprawowanie bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu żywnością, kosmetykami.

2. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2014 w ewidencji znajdowało się **1129** zakładów, z czego skontrolowano **636**, w tym **21** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, **2** obiekty obrotu kosmetykami oraz **1** zakład produkujący i konfekcjonujący kosmetyki.

We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono **1056** kontroli sanitarnych, w tym **29** kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością i **2** kontrole w obiektach obrotu kosmetykami, **1** w zakładzie produkującym i konfekcjonującym kosmetyki.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych **322** próbek żywności, **0** próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **0** próbek kosmetyków i **10** próbek sanitarnych (**razem 332 próbek**).

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że **0** obiektów nie odpowiada ustalonym wymaganiom. Stanowi to **0 %** w stosunku do wszystkich obiektów skontrolowanych.

Wydano **80** decyzji administracyjnych w wyniku stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym **78** decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno - higienicznego zakładu, **2** decyzji zakazu wprowadzania produktów do obrotu. Winnych uchybień ukarano **70** mandatami na łączną kwotę **10 100 zł**.

Tabela nr 1. Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2013 i 2014.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2013	2014	
Obiekty ogółem	1134	1129	-
Zakłady produkcji żywności	48	46	-
Obiekty obrotu żywnością	819	798	-
W tym: środki transportu żywności	192	143	-
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	173	192	-
W tym: zakłady małej gastronomii	135	89	-

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	67	70	+
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	0	0	bez zmian
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	15	28	+
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	1	3	+
Obiekty obrotu kosmetykami	11	14	+

Liczba obiektów 1

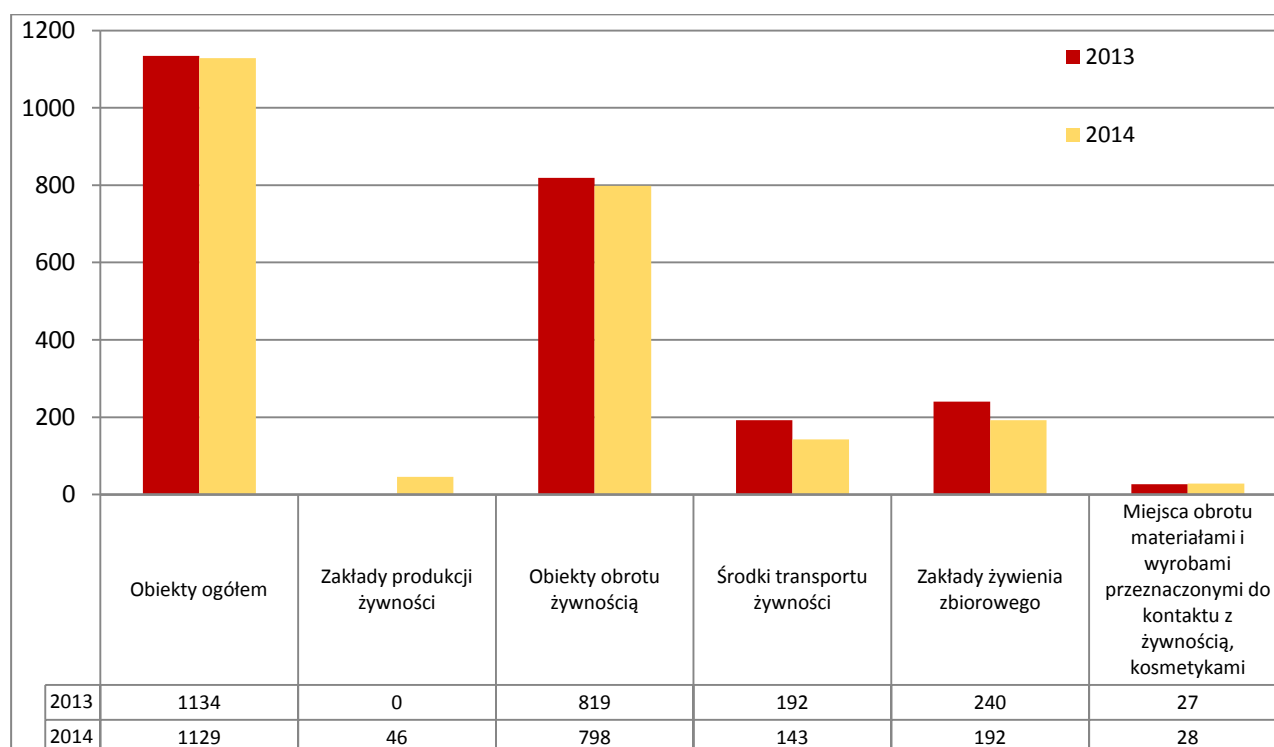
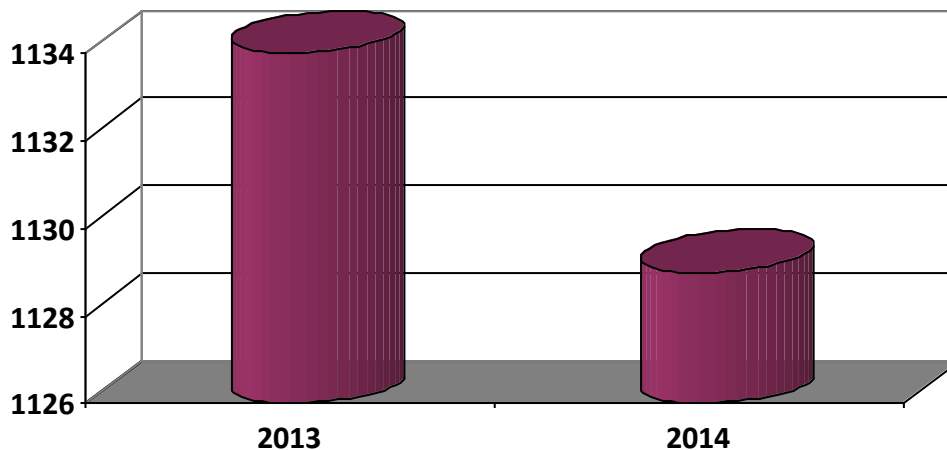

Tabela 2. Działania kontrolne w latach 2013 – 2014

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Sklasyfikowano obiektów	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2013	1134	644	57	489	43	0	0	1064	1,7
2014	1129	636	56	434	38	0	0	1056	1,7

Liczba zarejestrowanych obiektów

Liczba kontroli

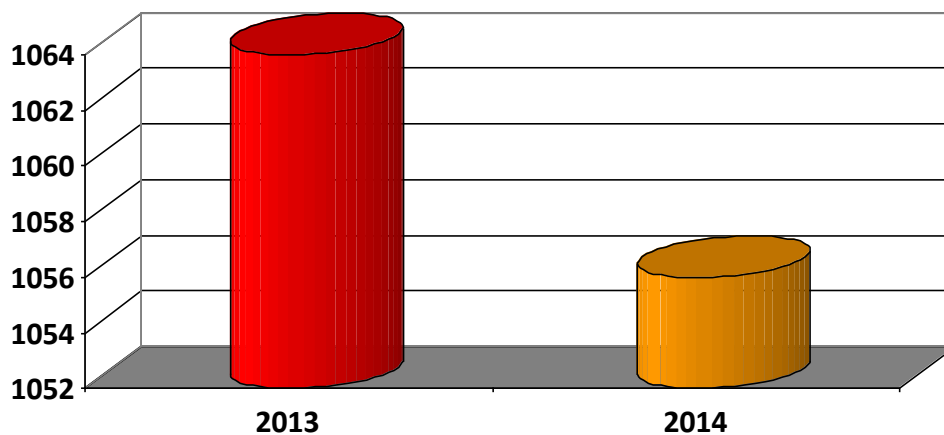
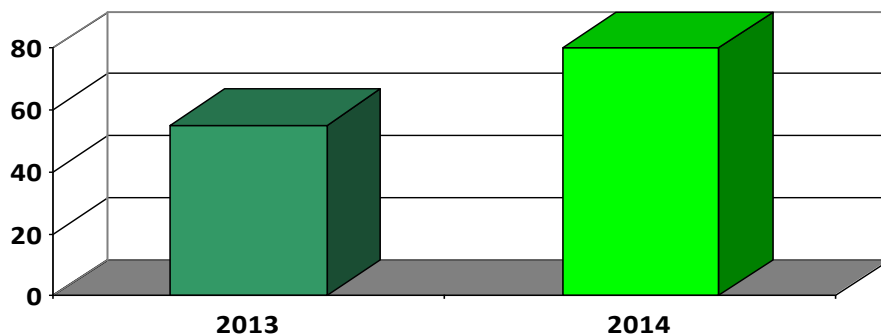

Tabela 3. Działania represyjne w latach 2013 – 2014

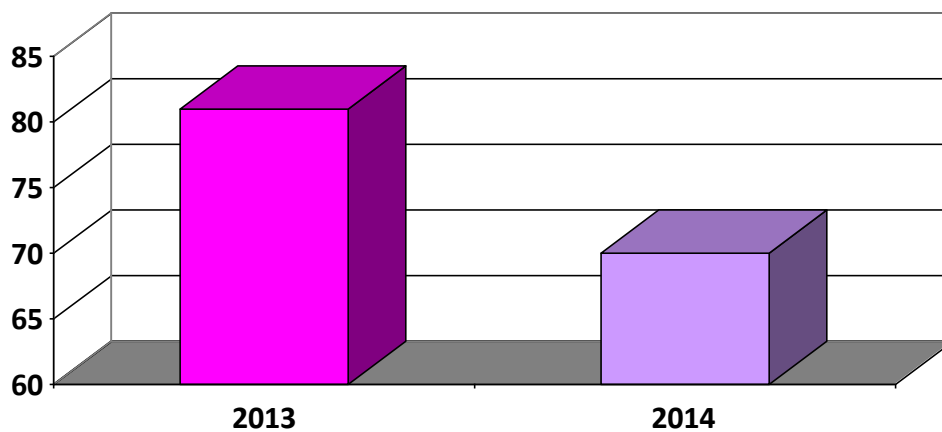
Rok	Decyzje administracyjne	Liczba mandatów	Na kwotę	Średnia kwota	Próby zbadane (łącznie z sanitarnymi, kosmetykami)	Próby kwest.	% kwest
2013	55	81	11600 zł	143,00 zł	385	6	1,6
2014	80	70	10100 zł	144,00 zł	332	10	3

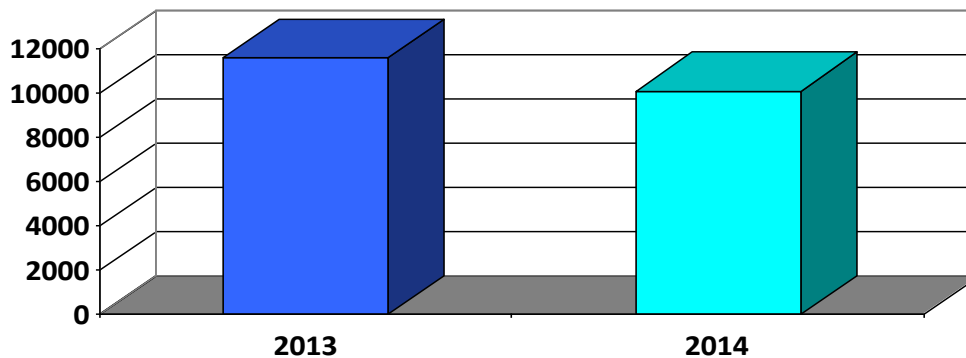
Liczba wydanych decyzji administracyjnych

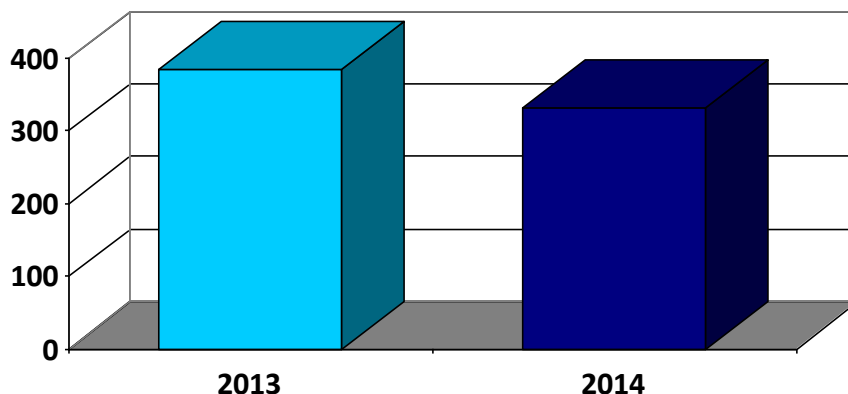
Liczba mandatów

Łączna kwota mandatów

Liczba zbadanych prób

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony negatywnie.

Mimo to, pewne nieprawidłowości nadal utrzymują się w następujących grupach obiektów:

- Zakładach Produkcji Żywności
- Zakładach Żywienia Zbiorowego
- Obiektach Obrotu Żywnością.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

W Zakładach Produkcji Żywności (38 skontrolowanych z 46 znajdujących się w ewidencji)
Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości natury technicznej to m. in.:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń żywnościowych, w szczególności pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i ekspedycyjnych, w tym ścian, podłóg, sufitów i drzwi;
- nieprawidłowy stan techniczny urządzeń i sprzętu produkcyjnego oraz wyposażenia dodatkowego.

Stwierdzano również następujące nieprawidłowości natury higienicznej:

- niewłaściwe magazynowanie surowców, półproduktów, w tym narażenie na zanieczyszczenia wewnętrzne (niewłaściwa segregacja).

W Zakładach Żywienia Zbiorowego (122 skontrolowane z 192 znajdujących się w ewidencji)
- typu otwartego, zamkniętego.

Najczęstsze nieprawidłowości natury technicznej:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia, sprzęt do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, podłogi, drzwi),

oraz natury higienicznej:

- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nie utrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- niewłaściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, w tym brak

właściwej segregacji surowców i półproduktów stosowanych do produkcji dań kulinarnych, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów;

- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych.

W ramach nadzoru w obiektach żywienia zbiorowego pobrano do badań laboratoryjnych 0 próbek środka spożywczego, która nie została zdyskwalifikowana (tj. 0 %).

Mała gastronomia

Nadzorowane obiekty w tej grupie to: zakłady – typu „fast-food”, pijalnie piwa, zakłady małej gastronomii prowadzące działalność w sezonie letnim. Najczęściej stwierdzano uchybienia w tej grupie to:

- narażenie półproduktów i wyrobów gotowych na zanieczyszczenia wewnętrzne wskutek nie zachowania należytej czystości i porządku oraz niewłaściwego magazynowania,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych.

W Obiektach Obrotu Żywnością (382 skontrolowanych z 798 znajdujących się w ewidencji). Do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych w zakresie stanu technicznego zaliczyć można:

- pomieszczenia żywnościowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, podłogi, były w złym stanie i kondycji technicznej,
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Nieprawidłowości natury higienicznej, mające istotny wpływ na jakość żywności oferowanej do sprzedaży, w dużej mierze zależne od niewłaściwych zachowań personelu to głównie:

- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych, głównie wynikające z przzerwania ciągłości łańcucha chłodniczego,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych
- narażenie żywności nie opakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

3. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2014 roku w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu przebadano pod względem mikrobiologicznym, chemicznym i organoleptycznym laboratoryjnie 322 próbek środków spożywczych, w tym 304 próbki krajowe próbki krajowe pobrane z różnego rodzaju obiektów żywieniowo – żywnościowych (zakłady produkcyjne, sklepy, magazyny hurtowe), z których 3 % zbadanych próbek krajowych nie spełniało obowiązujących wymagań jakości zdrowotnej.

4. Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie

Posiłki dowożone są w ramach cateringu przez firmę CATERMED sp. z o.o. 30-053 Kraków, ul. Galla 25. Produkcja posiłków prowadzona jest w Kuchni Centralnej i Mlecznej Szpitala Powiatowego w Chrzanowie będącej pod nadzorem PPIS w Chrzanowie.

W nadzorowanym obiekcie (wydawalni posiłków) prowadzona jest dokumentacja w zakresie GHP/GMP, a w szczególności: zapisy z przyjęcia posiłków uwzględniające: datę przywozu, stan sanitarny środka transportu, temperaturę przewozu.

Realizowana jest kontrola wewnętrzna w zakresie przestrzegania terminów przydatności do spożycia i dat minimalnej trwałości, jak również w zakresie monitorowania temperatury przyjmowanych i wydawanych posiłków (ze zwróceniem uwagi na temperaturę wózków oddziałowych), oraz monitorowania temperatur produktów wymagających specjalnego przechowywania.

W 2014 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne (interwencyjną i kompleksową) w wydawalni posiłków Szpitala Miejskiego w Jaworznie.

W wyniku przeprowadzonej kontroli w wydawalni posiłków dla pacjentów Szpitala Miejskiego w Jaworznie stwierdzano nieprawidłowości dot. stanu technicznego (oddział Neonatologii), skutkiem czego PPIS wydał decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości.

5. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami

W 2014 roku w ewidencji znajdowało się 28 zakładów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Ogółem przeprowadzono w nich 21 kontrole, nieprawidłowości w kontrolowanych zakresach nie stwierdzono.

W obiektach obrotu kosmetykami przeprowadzono ogółem 3 kontrole w tym 2 kontrole sprawdzające wprowadzanie do obrotu kosmetyków w związku z otrzymaniem powiadomieniami RAPEX oraz 1 kontrola zakładu pod kątem oceny dokumentacji produkcyjnej. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W roku 2014 pobrano do badań 0 próbek krajowych kosmetyków.

6. Działania ukierunkowane problemowo

1. „Ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów”

W ramach kontynuacji akcji "ocena oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów" w okresie od stycznia do grudnia 2014 r. przeprowadzano kontrole akcyjne i w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

W ramach kontroli akcyjnych – skontrolowano 9 obiektów, natomiast przy bieżących kontrolach - 24 obiekty. Łącznie przeprowadzono 33 kontrole.

Ponadto podjęto współpracę z sekcją epidemiologii w tut. stacji PSSE – w zakresie przekazywania ulotek, gazetek, próbek w ośrodkach leczniczych, gabinetach lekarskich (ginekologicznych), poradniach K, poczekalniach ZLO, itp. mających na celu zachęcenie do kupna preparatów mlekozastępczych i innych.

Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie oznakowania produktów oraz sposobach wprowadzania do obrotu. Nie stwierdzano przypadków oferowania ulotek, gadżetów itp. w gabinetach, przychodniach, ZLO itp.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

2. „Żywienie na wagę zdrowia”

Przy współpracy z pionem Oświaty Zdrowotnej w miesiącu wrześniu 2014 r. zostało zorganizowane szkolenie dla dyrektorów placówek oświatowo – wychowawczych, intendentów zatrudnionych w tych placówkach oraz przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Jaworznie, na którym przedstawiciel Sekcji HŻŻ i PU omówił zasady żywienia dzieci i młodzieży. Programem szkolenia zostało objętych 19 placówek nauczania i wychowania (10 przedszkoli, 2 szkoły podstawowe, 6 gimnazjum, 1 liceum).

W ramach kontynuacji akcji „*Żywienie na wagę zdrowia*” z 2012 – pobrano w 2 placówkach prowadzących żywienie dorosłych (w szczególności w starszym wieku, u których stosowana jest dieta podstawowa) jadłospisy z 10 kolejnych dni /dekadówki/ z 3 sezonów: wiosenny 2013 i 2014, zimowy 2013, celem dokonania oceny sposobu żywienia. Jadłospisy te przekazano do WSSE w Katowicach.

3. Akcja: terminy przydatności do spożycia ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzania do obrotu świeżego mięsa z indyka

Akcję przeprowadzono w okresie od 01.01.2014 – 22.01.2014 r., w 15 obiektach (15 kontroli ponadplanowych akcyjnych) oraz w 1 obiekcie przy kontroli RASFF. Skontrolowano łącznie 16 obiektów umieszczonych na liście odbiorców mięsa świeżego z indyka nr partii 16.12.2013, wyprodukowanego przez F.H. Markus Marek Krupa, ul. Kolejowa 1 w Jaworznie. Nie stwierdzano w obrocie w/w partii mięsa oraz nie stwierdzano w kontrolowanych obiektach środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości.

4. Akcja „pieczywo – samoobsługa”

W dniu 05.02.2014 r. w ramach akcji „pieczywo – samoobsługa” przeprowadzono kontrole sanitarne w 6 obiektach (sklepy „Biedronki”). Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu pieczywa nieopakowanego oferowanego do sprzedaży w samoobsłudze. We wszystkich sklepach odnotowano prawidłowo wyposażone stoiska sprzedaży pieczywa luzem (zamykane regały z pleksy, regały bez ubytków, w dobrym stanie technicznym, zapas jednorazowych rękawiczek ochronnych przy stoiskach sprzedaży, torebek, woreczków na pieczywo i bułki). Ponadto, prowadzący sklepy umieszczali informacje dla swoich klientów, że „(..) pieczywo w samoobsłudze należy pobierać przy użyciu jednorazowych rękawiczek ochronnych, umieszczonych na stojakach, regale, ponadto informacje o umieszczaniu zużytych rękawiczek oraz pieczywa niezdatnego do spożycia w wyznaczonym koszu przy stoisku sprzedaży (...)”. Informacje dla klientów lokalizowano w miejscach widocznych: na pleksach, w listwie cenowej przy stoisku sprzedaży, na stojakach itp. Kosze do gromadzenia pieczywa niewłaściwej jakości, np. mającego kontakt z posadzką, upuszczonego przypadkowo na ziemię – w wyznaczonych miejscach przy stoiskach sprzedaży, zapełnione głównie zużytymi rękawiczkami do pobierania pieczywa. Ponadto, personel sklepów został przeszkolony we własnym zakresie w ramach szkolenia wewnętrznego nt. wzmożenia higieny na stoiskach samoobsługowych, w tym eliminowaniu nieprawidłowości (zamykanie przesłon z pleksy) oraz niewłaściwych zachowań ze strony klientów (udzielanie instruktażu dot. higienicznego pobierania pieczywa, umieszczania zwrotów we właściwym koszu).

5. Akcja „Stan sanitarny powiatu – sezon letni”

W ramach prowadzonej akcji w okresie od 01.06.2014 r. do 30.09.2014 r. przeprowadzono ogółem 41 kontroli sanitarnych w obiektach żywieniowo – żywnościowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono w 5 obiektach. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł.

Powiat Jaworzno nie jest regionem turystycznym, jednakże posiada obszar sezonowego

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

wypoczynku tj. ośrodek rekreacyjno - wypoczynkowy nad zalewem „Sosina”. Przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach Akcji Sosina – sezon letni.

W ramach akcji skontrolowano 7 obiektów (5 kontroli akcyjnych) oraz przeprowadzono 2 kontrole kompleksowe obiektów usytuowanych na terenie zalewu OWR Sosina. W wyniku przeprowadzanych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego, technicznego i higienicznego.

Ponadto, kontrolowano obiekty przy autostradzie Katowice – Kraków oraz przy obwodnicy Jaworzna i większych, nowopowstałych węzłach komunikacyjnych.

Kontrole przeprowadzono także w czasie trwania imprezy masowej (8 kontroli) – Festiwal Energii, przy współudziale funkcjonariuszy KMP w Jaworznie. W większości kontrolowanych obiektów prowadzona była działalność zgodnie z wymogami sanitarno – higienicznymi obowiązującymi w zakładach produkujących lub wprowadzających żywność do obrotu. Natomiast w zakładach, w których stwierdzono nieprawidłowości dot. stanu sanitarno – higienicznego podjęto stosowne postępowanie administracyjne mające na celu doprowadzenie do stanu zgodnego z obowiązującymi wymogami.

Stwierdzano następujące nieprawidłowości natury higienicznej i technicznej:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia dodatkowego oraz niezachowana bieżąca czystość urządzeń i sprzętu stykającego się z żywnością.

6. „Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych”

W ramach współpracy z Oświatą Zdrowotną przekazywano systematycznie informacje do w/w komórki organizacyjnej nt. „Aktualna sytuacja w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na nadzorowanym terenie”. Ogółem przeprowadzono 67 kontroli w obiektach żywieniowo – żywnościowych (lokalach gastronomiczno – rozrywkowych) z uwzględnieniem przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

7. Akcja „Mklik Próchniczek” – kontynuacja

W ramach kontynuowanej akcji „Mklik Próchniczek” skontrolowano w 2014 r. W w/w obiektach pobrano do badań 10 próbek sanitarnych (10 próbek planowanych). Nie stwierdzano obecności szkodników zbożowo – mącznych.

8. Akcja „Oświadczenia żywieniowe i zdrowotne”

W 2014 r. podczas 70 kontroli bieżących sprawdzano oznakowanie (etykiety) środków spożywczych pod kątem stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

9. Akcja „woda”

W dniach 27.02.2014 r. i 28.02.2014 r. w ramach akcji „woda” przeprowadzono kontrole sanitarne pod kątem oznakowania i warunków przechowywania naturalnych wód mineralnych, źródłanych i stołowych.

W ramach akcji skontrolowano 10 obiektów wprowadzających do obrotu wody i napoje (w tym 2 hurtownie). Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie oznakowania wód (oznakowanie zgodne z wytycznymi GIS, naturalne wody mineralne umieszczone w wykazie wód stanowiącym załącznik do obwieszczenia GIS z dnia 17.01.2014 r.).

Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie warunków przechowywania - wody przechowywane zgodnie z deklaracją producentów na etykiecie (najczęściej chłodne, suche, zacienione miejsce – stoiska sprzedaży wydzielone na salach sprzedaży w postaci regałów, palet, itp., osłonięte przed działaniem promieni słonecznych).

10. Akcja wprowadzanie do obrotu produktów pochodzenia zwierzęcego, bezpośrednio po obróbce termicznej "na ciepło"

Skontrolowano 4 sklepy wprowadzające do obrotu wędliny "na ciepło" - firmy dostarczające do sklepów (2 dostawców), nie zawsze dostarczały niezbędne dokumenty, np. etykiety produktów ze składem, terminy przydatności do spożycia. W związku z powyższym udzielano instruktażu personelowi przyjmującemu towar, a także przekazano w 1 przypadku informację do PLW w Tychach, celem podjęcia działań zgodnie z kompetencjami.

Higiena sprzedaży we wszystkich sklepach objętych akcją była zachowana – zapas jednorazowych woreczków, rekawiczek ochronnych był wystarczający, bieżąca ciepła i zimna woda w punktach wodnych, ponadto środki do higienicznego mycia i suszenia rąk. Personel pracował w prawidłowej odzieży ochronnej, a środki spożywcze na ciepło, wprowadzane były do obrotu w sposób osłonięty przed zanieczyszczeniem z zewnątrz (klientem). Sposób naważania prawidłowy – na czystych, wydzielonych asortymentowo wagach.

11. Akcja „Tłuszcze smażalnicze”

W ramach Akcji „Tłuszcze smażalnicze” przeprowadzono kontrole sanitarne w 9 obiektach z wykorzystaniem testera tłuszczu do oceny jakości tłuszczu pod kątem związków polarnych. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie jakości tłuszczu smażalniczych.

12. Akcja „Preparaty do wybielania zębów”

W ramach współpracy z Sekcją Epidemiologii prowadzono akcję dot. stosowania nadtlenu wodoru w środkach do wybielania zębów stosowanych w gabinetach stomatologicznych oraz eksplorowano internet a także sprawdzano czy wprowadzane są do obrotu preparaty do wybielania zębów zawierających nadtlenu wodoru. Przeprowadzono łącznie 62 kontrole w wyniku których nie stwierdzano preparatów do wybielania zębów zawierających nadtlenu wodoru (0,1-6%).

13. Akcja „Wózki i koszyki” – kontynuacja

W miesiącach kwiecień - maj 2014 r. przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach Akcji „wózki i koszyki” - kontynuacja.

Skontrolowano obiekty znajdujące się w sieciach handlowych zrzeszonych w Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji (tj. Biedronki, Kaufland, Lidl, Pepco, Carrefour, Żabka). W wyniku Akcji skontrolowano 16 obiektów (kontrole akcyjne) pod kątem warunków sanitarno – higienicznych wózków i koszyków zakupowych (tj. bieżącej czystości) oraz rzetelności prowadzenia dokumentacji (GHP/GMP/HACCP) – w obszarach mycia i dezynfekcji wózków i koszyków. Ponadto, zwracano uwagę, na przeszkolenie personelu sklepowego pod kątem udzielania instruktażu klientom korzystającym z wózków w sposób niewłaściwy (np. umieszczającym dzieci w części wózka przeznaczonej do przewozu żywności a nie dzieci). Niektóre sklepy (gł. Biedronki) zaproponowały umieszczenie informacji graficznej przy wejściu do sklepu, obrazującej sposób przewożenia dzieci (nieprawidłowy i poprawny).

Wszystkie objęte kontrolą sklepy posiadały opracowaną dokumentację w zakresie mycia i dezynfekcji (procedury, instrukcje) wózków i koszyków wykorzystywanych do przewożenia zakupów. W 2 przypadkach stwierdzano nieprawidłowości w zakresie bieżącej czystości wózków i koszyków (2 mandaty karne na kwotę 200 zł), w pozostałych nie stwierdzano w/w nieprawidłowości. Nie stwierdzano nieprawidłowości dot. zapisów w opracowanej dokumentacji wewnętrznej.

14. Akcja „wycofanie z obrotu Rutinoscorvit”

W ramach akcji – wycofanie z obrotu suplementu diety Rutinoscorvit, wyprodukowanego przez GlaxoSmithKline Pharmaceuticals S.A., o nr partii i datach ważności objętych wycofaniem - skontrolowano 5 obiektów będących na liście odbiorców w/w suplementu diety i nie stwierdzono wprowadzania do obrotu w/w partii.

15. Akcja „Miody”

Podczas kontroli bieżących w 39 obiektach sprawdzano prawidłowość oznakowania miodu i produktów pszczelarskich, pod kątem umieszczania na etykietach weterynaryjnych numerów identyfikacyjnych. W 3 przypadkach produktów (miodów) stwierdzano nieprawidłowości w zakresie oznakowania. W związku z powyższym przekazano terenowo właściwym PLW nieprawidłowości celem wykorzystania służbowego.

16. Akcja „kontrola wewnętrzna GHP/GMP/HACCP w aspekcie rozporządzenia 2073/2005”

W ramach akcji skontrolowano 5 wytwórni lodów, 5 automatów do lodów, 1 zakład małej gastronomii posiadający automat do lodów, 13 piekarni i 4 ciastkarnie. Sprawdzano dokumentację GHP/GMP/HACCP w aspekcie rozporządzenia 2073/2005 w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dot. środków spożywczych (Dz. Urz. UE L z 2005, nr 338 z późn. zm.).

W zakresie higieny procesu – kontrole wykazały, że przedsiębiorcy nie prowadzą odrębnych badań związanych z higieną procesu – jednakże we wszystkich przypadkach badania mikrobiologiczne wyrobów gotowych uwzględniały kryteria mikrobiologiczne ujęte w części higieny procesu w rozporządzeniu 2073/2005.

Przeprowadzone kontrole wykazały, iż praktycznie wszystkie zakłady prowadzą cykliczną kontrolę mikrobiologiczną wyrobu końcowego.

Przed rozpoczęciem sezonu lodowego przedsiębiorcy zlecają badania mikrobiologiczne wyprodukowanych próbnich partii lodów. Po uzyskaniu prawidłowego wyniku tj. „czystości mikrobiologicznej” - lody wprowadzają do sprzedaży regularnej. Jeden obiekt – automat do lodów nie realizuje założeń opracowanej dokumentacji GHP/GMP/HACCP w zakresie kontroli wewnętrznej dot. wyrobu gotowego.

W 1 przypadku zakładu produkującego (piekarnia) stwierdzano nieprawidłowości natury higienicznej. W związku z powyższym wydano stosowne zalecenia mające na celu dostosowania działalności w zakresie produkcji lodów zgodnie z opracowanym systemem HACCP oraz nałożono 1 mandat karny w wysokości 100 zł i wydano zalecenia dot. utrzymania higieny.

17. Akcja „Catering” – kontynuacja

Skontrolowano zakłady świadczące usługi w ramach cateringu (7 obiektów) oraz obiekty żywienia zbiorowego odbierające posiłki z zakładów cateringowych (7 obiektów). Łącznie przeprowadzono 14 kontroli. Ponadto, nawiązano współpracę z PPIS w Chrzanowie w zakresie kontroli firmy cateringowej świadczącej usługi na terenie miasta Jaworzna, a mieszczącej się w Chrzanowie (1 kontrola). Wszystkie obiekty produkujące posiłki w ramach cateringu posiadały:

- niezbędną dokumentację HACCP/GHP/GMP, w tym opracowane rejestry stałych zleceń (odbiorców), instrukcje i procedury ostatecznej oceny posiłków opuszczających zakład, w tym pomiar temperatury posiłków, dysponowały środkami transportu przystosowanymi do przewozu żywności w termosach, spełniającymi wymagania rozporządzenia (WE) nr 852/2004. Ponadto zgodnie z art. 19 ust 1 rozporządzenia 178/2002 w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej wyprodukowanej partii żywności na podstawie sporządzonych umów z odbiorcami, zakłady cateringowe określiły sposób wycofania wadliwych partii posiłków.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego odbierające posiłki w systemie cateringowym posiadały:

- niezbędne procedury i instrukcje GHP/GMP/HACCP obejmujące kontrolę temperatury przywożonych posiłków, czystości i higieny środka transportu, zgodności z zamówieniem, procedury reklamacji dostarczonej żywności i działania zastępcze (np. w postaci podania suchego prowiantu); ustalenia związane z wycofywaniem wadliwej partii posiłków przez zakład cateringowy (umowa na świadczenie usług cateringowych), ponadto odbiorcy usług cateringowych przeprowadzają wewnętrzne kontrole i audyty w zakładach produkujących posiłki.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

Podczas przeprowadzanych kontroli oceniano stan techniczny, higieniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu oraz wyposażenia dodatkowego. Ponadto, higienę personelu, produkcji, wydawania potraw. W 1 obiekcie odbierającym posiłki w ramach cateringu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego, wydano 1 decyzje nakazującą poprawę stanu sanitarno – technicznego (termin wykonania ustalony na 31.03.2015r.). Nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego stanu technicznego ścian, drzwi, posadzki w pomieszczeniach obieralni, wychładzania, korytarza komunikacji.

18. Akcji „źródło pochodzenia towarów ze szczególnym uwzględnieniem towarów pochodzących z Chin”

W ramach akcji skontrolowano obiekty - hurtownie spożywcze (6 obiektów) oraz miejsca obrotu przedmiotami do kontaktu z żywnością (7 obiektów). Łącznie przeprowadzono 13 kontroli akcyjnych.

Ponadto skontrolowano 2 obiekty żywienia zbiorowego prowadzone przez obywateli krajów azjatyckich (Chiny, Wietnam) – restaurację chińską oraz lokal gastronomiczny „Sajgon kuchnia orientalna”.

W wyniku przeprowadzanych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie traceability produktów i towarów – wszystkie obiekty posiadały niezbędną dokumentację z dostaw towarów. Miejsca obrotu towarami chińskimi (przedmioty użytku) – zaopatrzone były w atesty jakościowe (świadczenia higieniczne) dla w/w towarów.

W 2 przypadkach tj. w miejscach prowadzenia działalności w zakresie żywienia zbiorowego stwierdzano stosowanie do produkcji dań chińskich półproduktów (typu przyprawy, makarony, sosy, ryże). Produkty oznakowane etykietami w języku polskim, z datą minimalnej trwałości. Nie nakładano mandatów karnych za traceability, natomiast nałożono 1 mandat karny z uwagi na przeterminowane środki spożywcze oraz za zanieczyszczenia krzyżowe na etapie magazynowania surowców, półproduktów.

RASFF

Celem szybkiego informowania o incydentach w zakresie bezpieczeństwa żywności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). W przypadku zidentyfikowania zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie informacji między Komisją Europejską, urzędami ds. kontroli żywności i pasz oraz organizacjami celem sprawdzenia czy istnieje zagrożenie na danym terenie i ewentualne podjęcie działań zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W 2014 roku otrzymano 16 powiadomień alarmowych wymagających wycofania artykułów niebezpiecznych z rynku i 9 powiadomień informacyjnych. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania podczas planowych kontroli oraz przeprowadzono dodatkowo 66 kontroli sanitarnych w związku z otrzymaniem w/w powiadomień. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono na nadzorowanym terenie wprowadzania do obrotu produktów niebezpiecznych.

7. Wnioski i interwencje

W roku 2014 rozpatrzono 0 skarg na pracowników Sekcji HŻŻ i PU oraz na działalność PPIS w Jaworznie i 0 wniosków. Natomiast przyjęto i rozpatrzono ogółem 30 interwencji od ludności, w tym również zgłoszenia anonimowe (w 2013 r. – 49 interwencji). Zasadność zarzutów potwierdzona została w 15 przypadkach.

Najczęściej interwencje dotyczyły:

- wprowadzania do obrotu środków spożywczych oraz stosowania do produkcji dań kulinarnych surowców, półproduktów po upływie terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości;

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

- przerwania ciągłości łańcucha chłodniczego środków spożywczych nietrwających mikrobiologicznie;
- braku czystości i porządku w zakładzie;
- narażenia żywności nie opakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe, w tym nie zachowanie należytej segregacji;
- niewłaściwą jakość środków spożywczych;
- niewłaściwe zabezpieczenie przed szkodnikami;
- brak odzieży ochronnej u personelu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono **15** mandatów karnych na kwotę **2550 zł**. W 1 przypadku pobrano do badań laboratoryjnych próbkę żywności. Wynik tego badania nie był kwestionowany. Sprawy były załatwiane bez zbędnej zwłoki, odpowiedzi udzielano w ustawowo przewidzianym terminie.

Oceniając stan sanitarny obiektów żywnościowo – żywieniowych należy stwierdzić, że ulega stopniowej poprawie. Jest to wynikiem dalszej modernizacji części nadzorowanych zakładów i skutecznym wdrażaniem systemów kontroli wewnętrznej opierających się na zasadach dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej, a także zasadach systemu HACCP. Ponadto powstały nowe zakłady żywnościowo – żywieniowe spełniające obowiązujące przepisy, a szczególności określone w pakiecie higienicznym. Nie bez znaczenia dla efektów pracy organu PIS były działania represyjne, które również w pewnym stopniu przyczyniły się do poprawy stanu sanitarno – higienicznego nadzorowanych obiektów.

W porównaniu do roku ubiegłego stwierdza się (opierając się na wynikach badań laboratoryjnych) pogorszenie jakości zdrowotnej środków spożywczych. W 2014 r. na 332 wszystkich zbadanych próbek 10 próbek uległo zakwestionowaniu tj. 3,01 %, podczas gdy w roku 2013 na 385 próbek zakwestionowano 6 próbek tj. 1,5 %. Należy zauważyć fakt, iż w 2014 r. na 10 próbek sanitarnych pobranych w zakładach produkcyjnych w kierunku zanieczyszczenia biologiczne (szkodniki) – żadna z próbek nie była kwestionowana, co świadczy o poprawie stanu sanitarnego zakładów.

Celem dalszej poprawy zarówno stanu sanitarno – higienicznego nadzorowanych obiektów, jak i poprawy bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu przyjęto do realizacji na następny okres następujące zamierzenia:

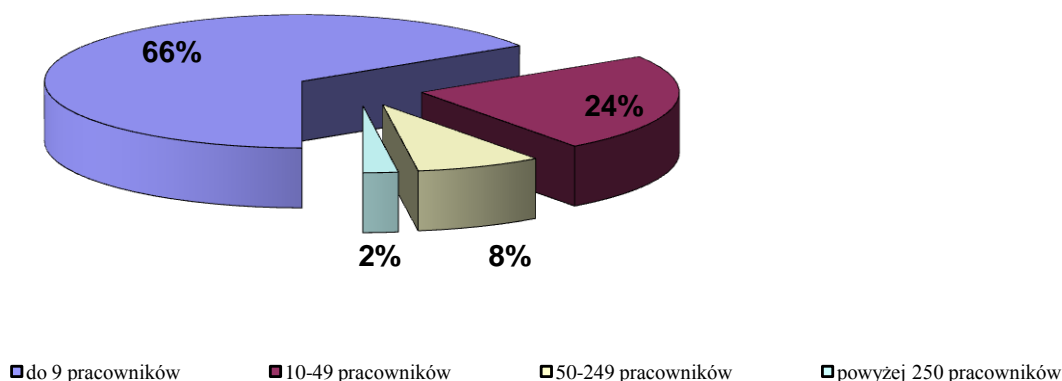
- Nasilenie prowadzenia skutecznych działań kontrolnych nad zakładami, w których stwierdza się liczne nieprawidłowości sanitarno – higieniczne oraz kontynuowanie akcji tematycznych.
- Wzmocnienie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania środków spożywczych, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego.
- Zintensyfikowanie współpracy z innymi służbami kontrolującymi (IW, PIH, ARR itp.)
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych, wewnętrznych nt. „Aktualne zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa żywności”.
- Doskonalenie działań w ramach systemu RASFF oraz współpraca w tym zakresie z innymi jednostkami.

Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

1. Narażenie zawodowe pracujących

W roku 2014 Sekcja Higieny Pracy obejmowała nadzorem 456 zakładów pracy zatrudniających 15779 osób, co stanowi 14% wzrost liczby obiektów w porównaniu do roku poprzedniego. Większość zakładów objętych nadzorem stanowią zakłady zatrudniające do 50 pracowników - 410 zakładów, z czego 301 zakładów zatrudnia do 9 pracowników. Ogólna liczba zatrudnionych objętych ewidencją uległa zmniejszeniu.

Strukturę zakładów pracy w ewidencji Sekcji Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie przedstawiono na wykresie 1.

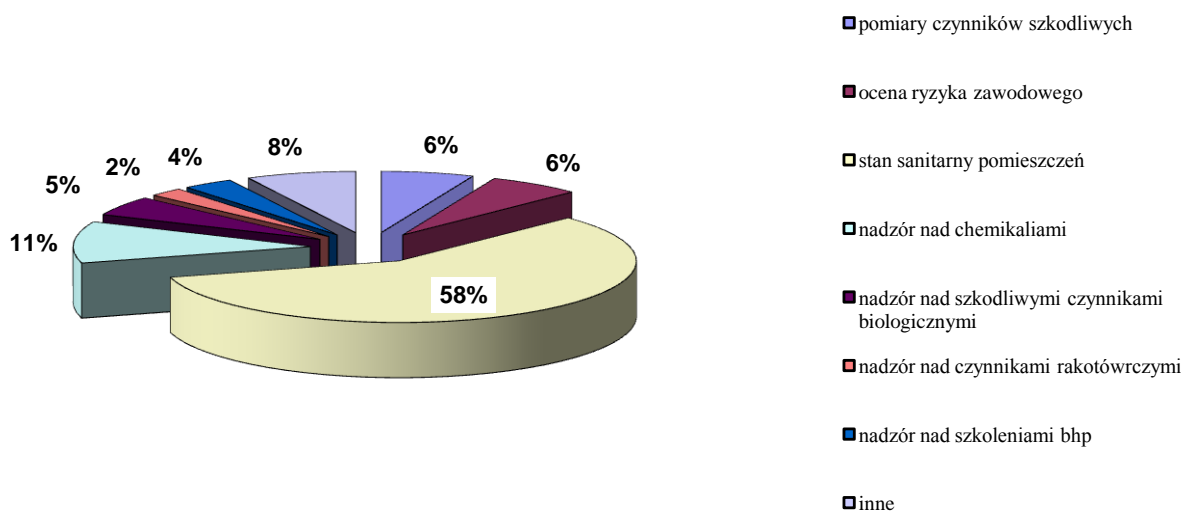

Wykres 1. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2014r. według liczby zatrudnionych pracowników.

W 2014 roku skontrolowano 102 obiekty, przeprowadzając 142 kontrole. W 1/4 skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości wydał decyzje administracyjne, zawierające łącznie 174 nakazy, w tym m.in. nakazy dotyczące:

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy oraz obniżenia natężenia hałasu na stanowisku pracy (11 nakazów);
- przeprowadzenia oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy zgodnie z obowiązującymi przepisami (11 nakazów);
- zapewnienia, zgodnego z obowiązującymi przepisami, stanu sanitarnego pomieszczeń pracy i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników (101 nakazów);
- niewłaściwego stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów (8 nakazów);
- niewłaściwego wprowadzania do obrotu produktów biobójczych (11 nakazów);
- niewypełniania obowiązków nałożonych na pracodawców zatrudniających pracowników w narażeniu na czynniki rakotwórcze (4 nakazy);
- niewypełniania obowiązków nałożonych na pracodawców zatrudniających pracowników w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne (9 nakazów);
- konieczności przeprowadzania szkoleń w zakresie bhp (6 nakazów).

Stwierdzone nieprawidłowości w 2014 roku przedstawiono na wykresie 2.

Wykres 2. Rodzaj stwierdzonych nieprawidłowości podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2014r.

Nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających unieruchomienia zakładu.

Na nadzorowanym terenie istnieje 9 zakładów, zatrudniających łącznie 859 osób na stanowiskach, na których występują **przekroczenia najwyższych dopuszczalnych norm**:

- hałasu - w 9 zakładach,
- drgań mechanicznych - w 1 zakładzie.

W roku 2014 skontrolowano połowę zakładów będących pod nadzorem. W zakładach, w których ze względów technologicznych, nie ma możliwości wyeliminowania przekroczenia wartości normatywnych hałasu i drgań mechanicznych dokonano oceny stanowisk pracy uwzględniając nadzór nad stosowaniem przez pracowników wymaganych środków ochrony indywidualnej, realizacji wprowadzonych w życie programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia oraz wydzielenia stref zagrożenia.

W 2014 roku nie stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów i substancji chemicznych na stanowiskach pracy.

W ewidencji PSSE w Jaworznie istnieje 85 obiektów, w których występują **szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia**.

W roku 2014 w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawnych mających na celu ochronę pracowników przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi wybiórczo skontrolowano 30% podmiotów, w których objęto nadzorem stanowiska pracy 623 pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych.

W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w 3 zakładach i wydano decyzje nakazujące ich usunięcie.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

Na terenie miasta Jaworzna istnieje 19 zakładów pracy, w których występują **czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.**

W 2014 roku skontrolowano 6 zakładów, podczas kontroli stwierdzono narażenie na czynniki rakotwórcze u pracowników:

- zatrudnionych w narażeniu *na promieniowanie jonizujące* typu X i typu γ ;
- zatrudnionych w laboratoriach zakładowych w narażeniu na działanie m.in. *związków chromu (VI)* stosowanych do prowadzonych analiz chemicznych;
- zatrudnionych w firmach budowlano-remontowych przy demontażu pokryć dachowych zawierających *azbest*;
- zatrudnionych przy obsłudze dystrybutorów paliw silnikowych zawierających *benzen*.

W 2 skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości i wydano decyzje nakazujące ich usunięcie.

Liczba obiektów, w których występuje narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym zmalała o 14% w porównaniu z 2013 rokiem.

Podczas wykonywania czynności kontrolnych nadzorowano również **przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych**, na stanowiskach pracy.

2. Substancje i mieszaniny chemiczne

Pod nadzorem PPIS w Jaworzna znajduje się 318 obiektów zobowiązanych do przestrzegania przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym:

- 2 producentów substancji chemicznych wprowadzanych w postaci własnej do obrotu na rynek Unii Europejskiej;
- 5 importerów substancji sprowadzanych z krajów nie należących do Unii Europejskiej,
- 16 dalszych użytkowników będących formulatorami mieszanin chemicznych, którzy substancje chemiczne wchodzące w skład produkowanych i wprowadzanych do obrotu mieszanin zakupują na terenie Unii Europejskiej;
- 67 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in.: podmiot DONAUCHEM Polska Sp. z o.o. - zajmujący się dystrybucją i konfekcjonowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, hurtownie budowlane, markety wielobranżowe oraz stacje paliw.

W 2014 roku w ramach nadzoru podmiotów gospodarczych **w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin** przeprowadzono 85 kontroli, z czego 46 kontroli w obiektach zajmujących się ich obrotem. Szczególnym nadzorem objęto podmioty zajmujące się **wprowadzaniem do obrotu metanolu** i mieszanin chemicznych zawierających metanol.

Wydano 5 decyzji mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości związanych ze stosowaniem bądź wprowadzaniem do obrotu niebezpiecznych mieszanin chemicznych.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

Pod stałym nadzorem sekcji higieny pracy znajdują się **podmioty gospodarcze wprowadzające do obrotu produkty biobójcze**.

W 2014 roku przeprowadzono 32 kontrole w ramach nadzoru na produktami biobójczymi, w tym 18 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu oraz 14 kontroli w zakładach, w których produkty biobójcze są stosowane. Wydano 4 decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Na terenie Jaworzna istnieje 6 zakładów zajmujących się **wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3** oraz 29 zakładów stosujących prekursor narkotyków w prowadzonej działalności gospodarczej. Zakłady te zaopatrują się i prowadzą sprzedaż prekursorów na terenie kraju. Podczas 12 przeprowadzonych kontroli w 2014 roku nie stwierdzono uchybień w przedmiotowym zakresie.

Monitorowano podległy teren wraz z nadzorowanymi obiektami w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii odnośnie **wprowadzania do obrotu środków zastępczych**. W trakcie wykonywanych czynności nie stwierdzono wprowadzania do obrotu ani wytwarzania środków zastępczych na terenie objętym nadzorem PPIS w Jaworznie.

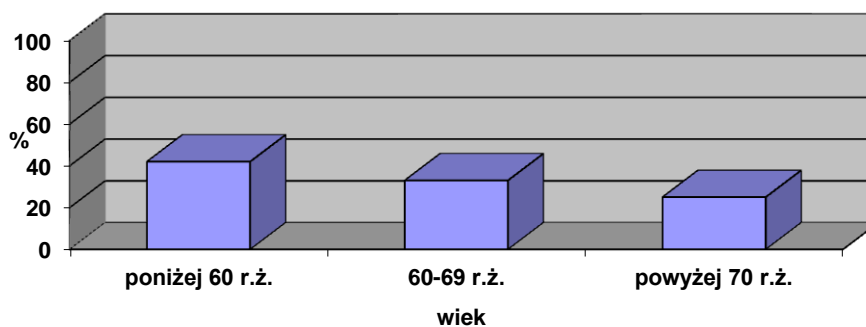
Informowano przedsiębiorców, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, zakazane jest ich wytwarzanie, wprowadzanie do obrotu oraz prowadzenie reklamy i promocji.

3. Choroby zawodowe

W roku 2014 przeprowadzono 26 postępowań w sprawie chorób zawodowych. Wydano 14 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 12 decyzji stwierdzających chorobę zawodową - pylicę płuc górników kopalń.

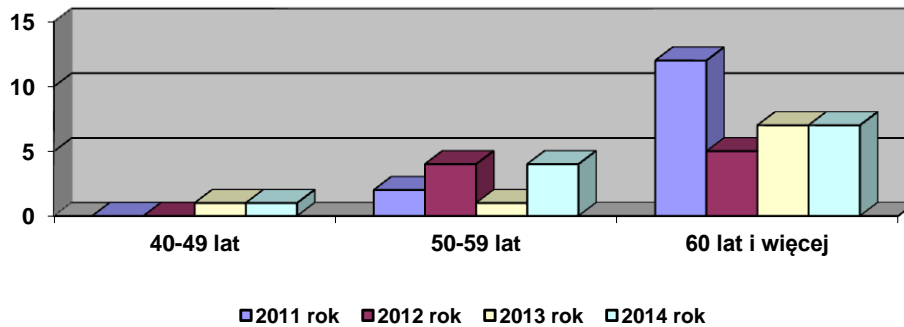
Najwięcej zachorowań dotyczyło pracowników w wieku powyżej 60 roku życia.

Analizę zapadalności na choroby zawodowe w 2014 roku według wieku osób, u których stwierdzono choroby, przedstawiono na wykresie 3. Natomiast na wykresie 4 przedstawiono ilość stwierdzonych chorób zawodowych na przestrzeni ostatnich lat.

Wykres 3. Analiza zapadalności na choroby zawodowe, według wieku osób, u których stwierdzono choroby w 2014 roku.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

Wykres 4. Analiza zapadalności na choroby zawodowe w latach 2011- 2014, według wieku osób, u których je stwierdzono.

U osób ubiegających się o rozpoznanie choroby zawodowej, którym wydano decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia, nie wykryto schorzenia ujętego w wykazie chorób zawodowych bądź nie stwierdzono narażenia na dany czynnik chorobotwórczy w środowisku pracy.

4. Podsumowanie:

W 2014 roku **znacząco wzrosła liczba zakładów pracy** określanych mianem mikro i małych przedsiębiorstw objętych nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie.

Konsekwencją przeprowadzania regularnych czynności kontrolnych, w szczególności w zakresie realizacji ogólnych wymogów bhp oraz ochrony pracowników przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy jest zmniejszenie liczby zakładów, w których stwierdzano nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów prawa.

Zmniejszeniu uległa liczba zakładów pracy, w których występowały przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń szkodliwych dla zdrowia pyłów na stanowisku pracy.

Zmniejszeniu uległa liczba podmiotów, w których pracownicy zatrudnieni są w narażeniu na czynniki o działaniu rakotwórczym, w szczególności w sektorze budowlanym przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz paliwowym przy stosowaniu benzyny silnikowej.

Znacząco natomiast wzrosła liczba podmiotów wprowadzających do obrotu i stosujących substancje i mieszaniny chemiczne niebezpieczne.

W 2014 roku wzmożony został monitoring podległego terenu i prowadzone są systematyczne działania w zakresie nadzoru nad wytwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych lub produktów, co do których zachodzi podejrzenie, że są środkami zastępczymi oraz w zakresie prawidłowego oznakowania i legalności wprowadzania do obrotu metanolu i mieszanin chemicznych zawierających w swoim składzie metanol.

W porównaniu do roku ubiegłego, w 2014 roku **o 34% wzrosła liczba stwierdzonych chorób zawodowych**. Wiodącą grupą chorób stwierdzanych na terenie podległym PSSE w Jaworznie są pylice płuc górników kopalń węgla.

Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W 2014 roku nadzorem PPIS w Jaworznie objętych było 76 obiektów dla dzieci i młodzieży, w tym 61 placówek stałych :

- 2 żłobki
- 2 kluby malucha
- 26 przedszkoli
- 11 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie
- 6 gimnazjów funkcjonujących samodzielnie
- 5 zespołów szkół w skład których wchodzi: przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja
- 8 placówek z pobytem dziennym (świetlice środowiskowe, ognisko wychowawcze, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych)
- 1 placówka rekreacyjna – sale zabaw
- oraz 15 obiektów wypoczynku zimowego i letniego.

W nadzorowanych obiektach realizowano zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w przedszkolach, szkołach, placówkach pobytu dziennego, placówkach wypoczynku zimowego i letniego.

Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- nadzorowanie stanu technicznego pomieszczeń i otoczenia,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących substancji i preparatów chemicznych;
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu;
- ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci oraz higieniczna ocena rozkładu zajęć w wybranych obiektach.

Ogółem w 2014 roku przeprowadzono 118 kontroli.

Wydano **20** decyzji merytorycznych w tym :

- 7 decyzji represyjnych
- 13 decyzji prolongujących termin realizacji zarządzeń.

Zarządzenia decyzji wydanych w 2014 roku najczęściej dotyczyły:

poprawy stanu technicznego budynków - zlikwidowania przyczyn zawilgocenia, zagrzybienia ścian i sufitów, odnowienia zniszczonych, brudnych z nalotem pleśni ścian i lamperii w salach zajęć, korytarzach, klatkach schodowych, węzłach sanitarnych, doprowadzenia urządzeń sanitarnych do należytego stanu technicznego, doprowadzenia nawierzchni boiska, powierzchni podłóg, wykładzin podłogowych oraz stolarki okiennej i drzwiowej do należytego stanu sanitarno-higienicznego, wymiany piasku w piaskownicy, naprawy urządzeń na placu zabaw.

W całości zrealizowane zostały zarządzenia 13 decyzji wydanych w 2014 r. i w poprzednich latach, częściowo zrealizowane były zarządzenia 2 decyzji wydanych w 2014 r. oraz 7 decyzji wydanych w poprzednich latach, w pozostałych przypadkach termin realizacji upływa w latach 2015 - 2016.

Stan sanitarny żłobków/kluby malucha

Ogółem przeprowadzono 6 kontroli.

Stan sanitarno-higieniczny dobry.

Dzieci z Dziennego Domu Pobytu Dzieci do lat 3 w Jaworznie ul. Piłsudskiego 86 mogą korzystać z placu zabaw oraz piaskownicy wspólnie z dziećmi z Niepublicznego Przedszkola „Kolorowe Kredki” w Jaworznie ul. Piłsudskiego 86.

Stan sanitarny przedszkoli

Ogółem w przedszkolach przeprowadzono 46 kontroli.

Bieżący stan sanitarny ocenia się pozytywnie. We wszystkich przedszkolach zapewnione są odpowiednie warunki do wypoczynku, mycia rąk, przechowywania pościeli, zapewniona jest odpowiednia temperatura pomieszczeń. Zastrzeżenia dotyczyły stanu technicznego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w 2014 roku wydano:

3 decyzje zarządzające usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości oraz 5 decyzji zmieniających termin realizacji decyzji wydanych w poprzednich latach.

Poprawy stanu technicznego w dalszym ciągu wymaga 11 przedszkoli : tj.

Przedszkole Miejskie Nr 1, 2, 4, 7, 9, 14, 15, 17, 18, 24, 27.

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego podłóg w pomieszczeniach przedszkolnych w 5 przedszkolach (Nr 1, 7, 14, 15, 24)
- doprowadzenia do należytego stanu technicznego stolarki okiennej w 4 przedszkolach (Nr 1,7, 9, 27)
- doprowadzenia do należytego stanu technicznego stolarki drzwiowej w 1 przedszkolu (Nr 14)
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego ścian w 3 przedszkolach (Nr 2,4,1)
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno - higienicznego części ściany zewnętrznej w 2 przedszkolach (Nr 17, 24)
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno - higienicznego węzłów sanitarnych w 4 przedszkolach (Nr 2, 7, 9, 18) ;
- zapewnienia odpowiednich standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w 1 przedszkolu (Nr 17).

W wyniku prowadzonej działalności uzyskano poprawę stanu sanitarno - higienicznego w 7 przedszkolach, w których przeprowadzono malowanie ścian części pomieszczeń, remont podłóg, wymieniono na nową stolarkę okienną, przeprowadzono remont węzłów sanitarnych, naprawiono urządzenia na placu zabaw, wymieniono piasek w piaskownicy w szczególności:

- w Przedszkolu Miejskim Nr 9 w Jaworznie ul. 3-ego Maja 16 wymieniono część okien, wyremontowano pomieszczenie szatni na I piętrze, wymieniono piasek w piaskownicy;
- w Przedszkolu Miejskim Nr 14 w Jaworznie ul. H. Sawickiej 6 przeprowadzono modernizację węzłów sanitarnych;
- w Przedszkolu Miejskim Nr 15 w Jaworznie ul. Azot 16 przeprowadzono remont bocznych tarasów;
- w Przedszkolu Miejskim Nr 17 w Jaworznie ul. Kościuszki 6 odnowiono zniszczone z zaciekami ściany, wymieniono/odnowiono parkiety w salach i jadalniach, naprawiono urządzenia na placu zabaw, przeprowadzono remont dachu;
- w Przedszkolu Miejskim Nr 18 w Jaworznie ul. Korczyńskiego 12 przeprowadzono malowanie ścian klatek schodowych, korytarzy;

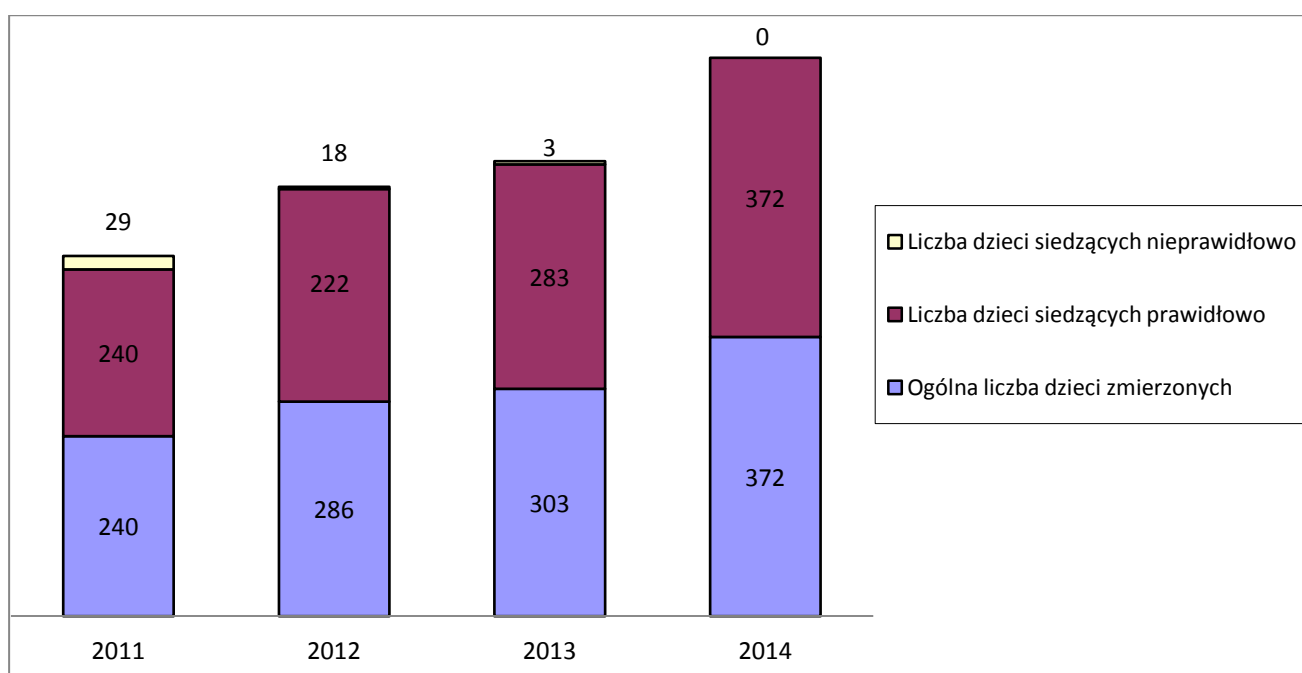
PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

- w Przedszkolu Miejskim Nr 26 w Jaworznie ul. Towarowa 61 wymieniono okna w szatni i pomieszczeniach gospodarczych, odnowiono ściany dwóch sal zajęć;
- w Przedszkolu Miejskim Nr 27 w Jaworznie ul. Piłsudskiego 78 przeprowadzono remont instalacji wodnej w 1 węźle sanitarnym dla dzieci.

Ergonomia mebli w przedszkolach

W 2014 r. przeprowadzona została ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci w 7 przedszkolach. Przebadano **372** dzieci – wszystkie badane dzieci siedziały w meblach dostosowanych do wzrostu.

Ogólna liczba dzieci siedzących **prawidłowo - 372**, co stanowiło **100 % ogólnej liczby badanych dzieci**.

Wykres 1: Wyniki badań dostosowania mebli przedszkolnych przeprowadzonych w latach 2011-2014

Stan sanitarno-techniczny szkół

Ogółem w szkołach w 2014 r. przeprowadzono 44 kontrole.

Bieżący stan sanitarny ocenia się pozytywnie.

Zastrzeżenia dotyczą stanu technicznego szkół.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 4 decyzje administracyjne oraz 8 decyzji prolongujących termin realizacji zarządzeń decyzji.

Poprawy stanu technicznego wymaga – 12 szkół tj:

- Szkoła Podstawowa Nr 5, 14,15,16, 18,19,
- Gimnazjum Nr 2, 3, 5;
- Zespół Szkół Nr 4;
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 - Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2 – Gimnazjum Nr 6.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

- odnowienia zniszczonych, zabrudzonych i/lub zawilgoconych z nalotem pleśni ścian i sufitów poszczególnych pomieszczeń, węzłów sanitarnych w 4 szkołach (Szkoła Podstawowa Nr 15, Gimnazjum Nr 5, Zespół Szkół Nr 4, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2).
- zapewnienia odpowiednich standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w Szkole Podstawowej Nr 19;
- doprowadzenia do należytego stanu technicznego ogrodzenia terenu szkolnego lub boiska w 3 szkołach (Szkoła Podstawowa Nr 18, 19, Gimnazjum Nr 3);
- doprowadzenia do należytego stanu technicznego powierzchni posadzek, podłóg w 3 szkołach (Szkoła Podstawowa Nr 5, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 - Szkoła Podstawowa Nr 1, Zespół Szkół Nr 4);
- częściowej wymiany stolarki okiennej i/lub drzwiowej w 2 szkołach (Szkoła Podstawowa Nr 5, 16)
- remontu instalacji wodociągowej w 1 szkole (Szkoła Podstawowa Nr 14).

W wyniku prowadzonej działalności poprawę stanu sanitarno – technicznego uzyskano w 12 szkołach, w których odnowiono ściany i sufity pomieszczeń, dokonano wymiany okien, drzwi, przeprowadzono remont w sali gimnastycznej, doprowadzono do należytego stanu sanitarno-higienicznego powierzchnię podłóg i posadzek, a w szczególności:

- w Szkole Podstawowej Nr 6, 14, 15, Gimnazjum Nr 1, 2, 5, Zespole Szkół Nr 4, Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1 - Szkole Podstawowej Nr 1 - odnowiono zniszczone, zawilgocone ściany w części pomieszczeń budynku;
- w Szkole Podstawowej Nr 7 przeprowadzono remont sali gimnastycznej;
- w Szkole Podstawowej Nr 5 poprawiono stan sanitarno-higieniczny posadzek w części pomieszczeń;
- w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 2 dokonano częściowej wymiany stolarki okiennej;
- w Gimnazjum Nr 1, 5 dokonano częściowej wymiany stolarki drzwiowej;
- w Szkole Podstawowej Nr 16 przeprowadzono remont kapitalny węzłów sanitarnych.

Urządzenia sanitarne w szkołach

Niespełnienie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych z powodu nadmiernej liczby uczniów przypadających na 1 oczko ustępowe i/ lub umywalkę stwierdzono w 2 szkołach – Szkole Podstawowej Nr 19, Zespole Szkół Nr 3, co stanowi 9 % ogólnej liczby nadzorowanych szkół.

Żywnienie i dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

Żywnienie prowadzone jest przez 20 stołówek szkolnych. Na ogólną liczbę **1946** wydawanych codziennie obiadów finansowych przez MOPS i Kościół **było 410** obiady, co stanowi **21 %** ogólnej liczby wydawanych obiadów w szkołach.

Codziennie wydawanych II śniadań przez stołówki było – 177, w tym finansowanych śniadań – 20, co stanowi 11,3 % ogólnej liczby wydawanych II śniadań dla uczniów.

Ponadto uczniowie mają możliwość zakupu drożdżówek, kanapek, zapiekanek w punktach handlowych mieszczących się w szkołach.

W porównaniu do 2013 roku liczba szkół prowadzących żywnienie w formie obiadów jest taka sama.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Akcje „Szkłanka mleka” i „Owoce, warzywa w szkole”

Akcja „szklanka mleka” prowadzona była w 13 szkołach, co stanowi 59 % ogólnej liczby nadzorowanych szkół.

Ogółem z akcji „szklanka mleka” skorzystało 4168 uczniów. 2 szkoły dodatkowo wydają herbatę - ogółem 160 herbat dziennie.

Akcja „Owoce i warzywa w szkole” prowadzona była w 13 szkołach podstawowych, co stanowiło 86,6 % ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

Ogółem z akcji „Owoce i warzywa w szkole” skorzystało 2046 uczniów klas I - III szkół podstawowych.

Ergonomia mebli w szkołach

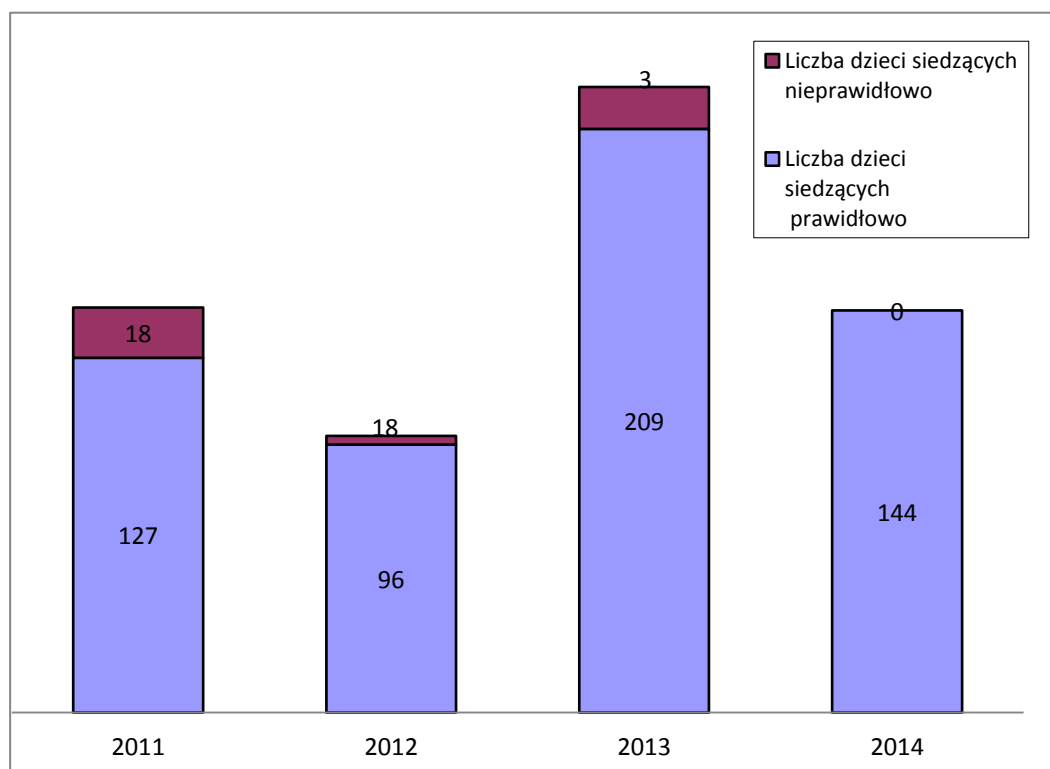
Jak co roku przeprowadzona została ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci w dwóch szkołach podstawowych w klasach I – III tj. w Szkole Podstawowej Nr 5 i 16.

W 2014 r. dzieci w badanych szkołach podstawowych siedziały w meblach dostosowanych do ich wzrostu, natomiast w 2013 r. w badanych szkołach w niedostosowanych do wzrostu meblach siedziało 6,7 % dzieci.

W porównaniu do 2013 r. ogólny procent nieprawidłowo siedzących dzieci w szkołach zmniejszył się o 6,7 %.

Przebadano **144** dzieci – wszystkie badane dzieci siedziały w meblach dostosowanych do wzrostu.

Ogólna liczba dzieci siedzących **prawidłowo - 144**, co stanowiło **100 % ogólnej liczby badanych dzieci.**

Wykres 2. Wyniki badań dostosowania mebli szkolnych w klasach I-III do wzrostu dzieci

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Higieniczna ocena rozkładu zajęć

Ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w **9 szkołach podstawowych**:

- Szkole Podstawowej Nr 3, 6, 8, 9, 14, 15, 16, 18, 19, co stanowiło 60 % ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół;
- **3 gimnazjach**: Gimnazjum Nr 3, 5, 9, co stanowiło 30 % ogólnej liczby gimnazjów funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

W 2014 r. oceniane rozkłady były prawidłowe. W 2013 r. nieprawidłowo oceniono 18 rozkładów na 207 ocenianych, co stanowiło 8,7 % badanych rozkładów.

W porównaniu do 2013 r. ogólny procent nieprawidłowych rozkładów w szkołach uległ zmniejszeniu.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć za 2014 rok – opracowanie tabelaryczne

Nazwa zakładu	liczba szkół skontrolowanych	liczba szkół badanych	skontrolowanych oddziałów	stwierdzono nieprawidłowych
Szkoły Podstawowe (samodzielne i w zespołach)	15	9	88	0
Gimnazja (samodzielne i w zespołach)	10	3	22	0
Razem:	25	12	110	0

Oświetlenie

W 2014 roku przeprowadzone zostały pomiary natężenia oświetlenia sztucznego przez pracowników **Działu Laboratoryjnego WSSE Katowice** w:

- Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1 w Jaworznie ul. Matejki 3;
- Szkole Podstawowej Nr 14 w Jaworznie ul. Niemcewicza 7a

Nazwa zakładu	liczba szkół skontrolowanych	liczba szkół badanych	skontrolowanych pomieszczeń	stwierdzono nieprawidłowych
Szkoły Podstawowe funkcjonujące samodzielnie	11	1	20	19
Gimnazja	6	0	0	0
Zespoły Szkół	5	1	28	25
Razem:	22	2	48	44

W liczbie skontrolowanych pomieszczeń podano: sale lekcyjne, sale gimnastyczne, biblioteki, świetlice, pokoje nauczycielskie.

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1 Jaworzno ul. Matejki 3 pomiary natężenia oświetlenia przeprowadzono w 181 punktach.

Nie zgodne z normą średnie natężenie oświetlenia sztucznego stwierdzono w **122** badanych punktach, zaś **zgodne z normą** w **59** badanych punktach.

Wszystkie badane punkty były zgodne z normą w jednej pracowni komputerowej, sali gimnastycznej oraz oddziale przedszkolnym „żabki”.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

Na płaszczyźnie blatów stolików uczniów, stolika nauczyciela oświetlenie powinno wynosić 300 Lx - odchylenia wahały się w granicach od 18 Lx – 170 Lx.

Przy tablicy natężenie oświetlenia sztucznego powinno wynosić 500 Lx - odchylenia wahały się od 100 Lx - 420 Lx.

W bibliotece natężenie oświetlenia sztucznego powinno wynosić 200 Lx na płaszczyźnie regałów - odchylenia wahały się od 103 Lx - 154 Lx.

W świetlicy natężenie oświetlenia sztucznego powinno wynosić 300 Lx - odchylenia wahały się w granicach od 169 Lx – 239 Lx na płaszczyźnie poszczególnych blatów stolików.

W Szkole Podstawowej Nr 14 Jaworzno ul. Niemcewicza 7a pomiary natężenia oświetlenia przeprowadzono w 132 punktach.

Nie zgodne z normą średnie natężenie oświetlenia sztucznego stwierdzono **w 108** badanych punktach, zaś **zgodne z normą w 24** badanych punktach.

Wszystkie badane punkty były zgodne z normą tylko w pracowni komputerowej.

Na płaszczyźnie blatów stolików uczniów, stolika nauczyciela oświetlenie powinno wynosić 300 Lx - odchylenia wahały się w granicach od 40 Lx – 260 Lx.

Przy tablicy natężenie oświetlenia sztucznego powinno wynosić 500 Lx - odchylenia wahały się od 350 Lx - 450 Lx.

W sali gimnastycznej w zakresie oświetlenia poziomego zasadniczego pola gry odchylenie od normy wynosiło 160 Lx.

W bibliotece natężenie oświetlenia sztucznego powinno wynosić 200 Lx na płaszczyźnie regałów - odchylenia wahały się od 167 Lx - 190 Lx, natomiast na płaszczyźnie stolików powinno wynosić 300 Lx – odchylenia wynosiły 149- 245 Lx.

W świetlicy natężenie oświetlenia sztucznego powinno wynosić 300 Lx - odchylenia wahały się w granicach od 13 Lx – 203 Lx na płaszczyźnie poszczególnych blatów stolików.

Ogółem w 2014 r. przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia sztucznego w 313 punktach w tym 230 było niezgodne z normą co stanowiło 73 % ogólnej liczby badanych punktów.

W porównaniu do 2013 r. ogólny procent niezgodnych z normą punktów świetlnych uległ zwiększeniu o 28 %.

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

W szkołach prowadzony był także nadzór nad przestrzeganiem przepisów wykonawczych do ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. Gimnazja które posiadały na stanie substancje i mieszaniny chemiczne posiadają aktualny spis tych substancji oraz ich karty charakterystyk. Jedno gimnazjum nie posiadało substancji chemicznych na stanie.

Sale gimnastyczne

Zastępcze sale gimnastyczne, bez zaplecza sanitarnego posiadają 2 szkoły:

Szkoła Podstawowa Nr 9, 19.

W 4 szkołach zajęcia w-f odbywają się również na korytarzach :

Szkoły Podstawowe Nr 15, 16, Zespół Szkół Nr 1 – Szkoła Podstawowa Nr 20, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 - Szkoła Podstawowa Nr 1.

Nadzór nad gabinetami profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach.

Wszystkie gabinety wyposażone są w punkt poboru wody ciepłej i zimnej, mają zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2014 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

W szkolnych gabinetach nie wykonuje się szczepień ochronnych, badań lekarskich - są one przeprowadzane w rejonowych przychodniach lekarskich.

Zarządzenia decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie dotycząca wspólnego gabinetu dla Szkoły Podstawowej Nr 6 i Gimnazjum Nr 3 zostały wykonane – odnowiono ściany, wymieniono płytki na ścianach i posadzce.

Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym i placówkami rekreacyjnymi

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 10 kontroli.

Bieżący stan sanitarno- higieniczny wszystkich placówek ocenia się pozytywnie. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

W okresie ferii zimowych i letnich zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 675 dzieci. W 9 placówkach prowadzone było dożywianie.

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 12 kontroli. We wszystkich placówkach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci zapewnione były odpowiednie warunki sanitarno- higieniczne. Dzieci z placówek, w których nie zapewniono opieki medycznej mogły korzystać z opieki medycznej w przychodniach rejonowych.

Ponadto w świetlicach środowiskowych w okresie wakacji były organizowane zajęcia dla dzieci: zabawy, gry, konkursy, wycieczki, nauka jazdy konnej, wyjazdy do kina, na basen.

Podsumowanie i wnioski

Stan sanitarno placówek nauczania i wychowania ocenia się pozytywnie;

stan techniczny placówek ulega systematycznej poprawie; współpraca z samorządem terytorialnym układa się dobrze.

W 2014 r. w całości zrealizowanych było ogółem 13 decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie w tym:

- 1 decyzję z 2014 r
- 5 decyzji z 2013 r.
- 3 decyzje z 2012 r.
- 2 decyzje z 2011 r.
- 1 decyzję z 2010 r.
- 1 decyzje z 2009 r.

częściowo zrealizowane zostały zarządzenia 9 decyzji w tym:

2 decyzji wydanych w 2014 r. oraz 7 decyzji wydanych w poprzednich latach.

Celem dalszej poprawy warunków sanitarnych w placówkach oświatowo- wychowawczych należy:

1. Systematycznie prowadzić bieżące i kapitalne remonty w obiektach.
2. Uwzględnić w planach wieloletnich dalszą poprawę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
3. Doposażyć szkoły i przedszkola w meble edukacyjne z certyfikatem dostosowane do wzrostu dzieci.

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Zakres działania pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmuje zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Należą do nich kolejno:

1. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oraz studium.

W 2014r. zostały dokonane **3 uzgodnienia dla** projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą:

- Rejon ulicy Świstackiego, dla którego wprowadzono zmianę przeznaczenia w zakresie zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej i dróg dojazdowych, lokalnych.
- Rejon Byczyny – fragment dotyczący rozdzielni elektrycznej, gdzie planowana jest rozbudowa stacji elektroenergetycznej i zmiana przeznaczenia terenów leśnych na nieleśne.
- Teren dzielnicy „Dąbrowa Narodowa”, gdzie wprowadzono zmianę terenów zieleni wysokiej, urządzonej na tereny zabudowy mieszkalnej jednorodzinnej, oraz zmiany na drogi dojazdowe i lokalne oraz na tereny usług oświaty.
- Dokonano **4 uzgodnienia dla zakresu i stopnia szczegółowości** informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego: rejon ul. Świstackiego, rejon ul. Ławczanej, rejon ul. Dąb oraz dla infrastruktury przemysłowej i transportowej dla nowego bloku 910 MWe.
- **Wydano 2 opinie o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania** na środowisko dla rejonu Byczyny i dla rejonu „Jan Kanty”.

Dokonano zaopiniowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą dla miasta Jaworzna oraz zmiany do projektu studium.

Do najważniejszych kierunków rozwoju i związanych z nimi programów należą:

- Rozbudowa układu drogowego (Miasto Twarzą do Autostrady, w tym trasa Śródmiejska i Droga Przemysłowa, Droga Współpracy Regionalnej, Północna Obwodnica Miasta i rozbudowa obwodnicowych i międzyosiedlowych ciągów komunikacyjnych);
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego i uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe;
- Rewitalizacja historycznej zabudowy śródmieścia, w tym w rynku, przebudowa układu komunikacji centrum i biologiczna odnowa terenów mieszkaniowych strefy śródmiejskiej;
- Rewitalizacja substancji mieszkaniowej i osiedli przyzakładowych w Szczakowej i w Pieczyskach;
- Zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych dla sektora przedsiębiorstw w obszarach: Gospodarcza Brama Śląska, Gminna Strefa Aktywności Gospodarczej, Jaworznicki Park Przemysłowo- Technologiczny;
- Modernizacja (rewitalizacja) parków, terenów zieleni urządzonej dla obiektów rekreacyjnych - Park Północny, Leśny, Lotników Polskich, Zalew Sosina;
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów poprzemysłowych, w szczególności ograniczenie oddziaływania na środowisko odpadów niebezpiecznych zdeponowanych w przeszłości w Dolinie Wąwolnicy;
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej, w tym na obszarach istniejących i planowanej zabudowy jednorodzinnej.

W skali całego miasta planowana jest funkcja - tereny zabudowy mieszkaniowej nisko-intensywnej, obejmującej łącznie 260 ha i występującej niemal w każdej jednostce strukturalnej. Znaczną część stanowią również tereny planowanej zabudowy nisko-intensywnej mieszkaniowo - usługowej (100 ha), które występują głównie w jednostkach - Śródmieście oraz Byczyna.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

Wg informacji uzyskanych w Urzędzie Miejskim w Jaworznie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest objętych 61 % powierzchni terenu objętego nadzorem PPIS w Jaworznie.

W przypadku terenu, na którym nie ma aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Urząd Miejski w Jaworznie występuje do PPIS o uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2014 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał 25 uzgodnień formie pisma. Głównie były to inwestycje prywatne takie jak: budowa, rozbudowa budynków mieszkalnych jednorodzinnych, garaży, obiektów handlowych, usługowych oraz kontynuacja inwestycji celu publicznego t.j. sieci kanalizacyjnej, wodociągowej, itp.

2. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.

- Pierwszym etapem na drodze postępowania w **sprawie decyzji środowiskowej było zajęcie stanowiska w formie opinii sanitarnej - wydano 10 opinii w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko**, a w przypadku jej stwierdzenia - co do zakresu raportu oddziaływania na środowisko. W 9 przypadkach odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu, a tylko w 1 przypadku wydano opinię w sprawie konieczności jej przeprowadzenia i zakresu raportu zgodnego z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowiska (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.). Inwestycja, w której wydano konieczność sporządzenia raportu i przeprowadzenia postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko dotyczyła instalacji do odzysku odpadów przy zastosowaniu procesów termicznych na terenie byłych Zakładów Chemicznych Organika Azot, ul. F. Chopina 94.

- Drugim etapem jest wydanie **uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia**.

W 2014 r. były wydane 2 takie uzgodnienia przed decyzją środowiskową.

Dotyczyły one takich przedsięwzięć jak:

- Rekultywacja i odwodnienie składowiska odpadów pogórnich Rejon Piłsudski;
- Budowa Drogi Współpracy Regionalnej – Etap II od Węzła A4 Jeleń do granic województwa śląskiego.

Dwa przedsięwzięcia z uwagi na skalę przedsięwzięcia przekazano do załatwienia przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Dotyczyły one „Budowy szybu Grzegorz” i „Modernizacji linii kolejowej E 30 nr 133 Jaworzno Szczakowa”.

Uzgadniane inwestycje, dla których wymagane było przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko realizowane były na terenach, na których obowiązywał miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Inwestycje sąsiadowały głównie z terenami przemysłowymi oraz usługowymi. Jednakże w związku z rozproszoną zabudową mieszkalną na terenie miasta, zdarza się, iż są one realizowane w jej sąsiedztwie. Są to głównie inwestycje z § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.). Z załączanych do wniosków raportów o oddziaływaniu na środowisko i analiz akustycznych wynika, iż oddziaływanie inwestycji mieści się w granicach działki inwestora. W 2014 r. nie było rozpatrywanych przypadków z art. 113, 114 i 115 ustawy POŚ.

Zostały wydane 2 postanowienia, które dotyczyły przedłużenia terminu załatwienia sprawy.

Przy uzgadnianiu przedsięwzięć na etapie decyzji środowiskowych zwracano uwagę na ochronę zdrowia ludzkiego oraz ochronę środowiska poprzez zapewnienie ludziom przebywającym w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji odpowiednich warunków życia.

Szczególną uwagę przy uzgadnianiu zwracano na:

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

- Właściwą gospodarkę wodno-ściekową, w tym zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych;
- Ochronę przed nadmiernym hałasem i zanieczyszczeniem powietrza poprzez egzekwowanie rozwiązań, które zapewnią spełnienie norm określających dopuszczalne stężenia i natężenie czynników szkodliwych dla zdrowia ludzi i elementów środowiska;
- Prawidłową gospodarkę odpadami (gromadzenie i unieszkodliwianie);
- Zaopatrzenie nowych obiektów w ciepło otrzymywane z proekologicznych systemów grzewczych.

3. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonano **uzgodnień dla 32 dokumentacji projektowych** w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych. Uzgodnienia dotyczyły inwestycji takich jak: obiekty handlowo-usługowe, sklepy spożywcze, lokale gastronomiczne (nowe i modernizacja istniejących) oraz zakłady fryzjersko kosmetyczne, przychodnia lekarska, prywatne gabinety lekarskie, apteki, warsztaty samochodowe, budynki produkcyjne, usługowe, magazynowe, sieć wodociągowa i kanalizacyjna. Podczas uzgadniania dokumentacji w 7 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości.

4. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów i dokonywane odbiory w związku ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub jego części, modernizacją technologii, itp.

W ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2014r. przeprowadzono - **83 kontrole, w tym 7 w trakcie budowy**. W jednym przypadku wizja była przeprowadzona na etapie postępowania w sprawie uzgodnienia przed wydaniem decyzji środowiskowej dla punktu zbierania złomu.

W oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane dokonano odbioru **34 obiektów** i wydano stanowisko w formie opinii sanitarnej. Natomiast w oparciu o art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonano odbioru i wydano **41 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno – higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów. Obiekty, które podlegają nadzorowi bieżącemu były kontrolowane i dopuszczane do użytku przy współdziałaniu nadzoru bieżącego poszczególnych sekcji, dokonywane są one w przypadkach innych niż pozwolenie na budowę.

Dopuszczane do użytku obiekty to m.in.:

- obiekty żywnościowo – żywieniowe tj. lokale gastronomiczne (nowe i modernizowane), bary szybkiej obsługi, sklepy spożywcze, kawiarnie, zakład gastronomiczny produkujący dania od surowca wraz z cateringiem;
- obiekty służby zdrowia tj. przychodnie (w tym po modernizacjach celem dostosowania do obowiązujących przepisów), prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarki-położnej, gabinet rehabilitacji, apteki, sklepy zielarsko-medyczne;
- obiekty usługowe t.j. zakłady fryzjerskie, zakłady kosmetyczne, odnowy biologicznej i masażu oraz obiekt wielofunkcyjny (siłownia, fitness, sauna, squosh, itd.), markety przemysłowe (3 obiekty);
- hale produkcyjne, magazynowe, stacja paliw, warsztat samochodowy, stacja diagnostyczna, budynki zamieszkania wielorodzinnego, budynki biurowe, administracyjno-socjalne;
- 2 prywatne przedszkola, klub dziecięcy oraz modernizowana stołówka szkolna.

W roku 2014 najczęściej otwieranymi obiektami przez mieszkańców Jaworzna były obiekty handlowe związane z żywnością. Związane jest to głównie z podejmowaniem indywidualnej działalności gospodarczej.

Podczas kontroli obiektów zgłaszanych do odbioru, pracownicy zapobiegawczego nadzoru sanitarnego natrafiali na trudności związane ze złą wentylacją w obiekcie, nieprawidłowym ciągiem technologicznym przy produkcji, nieprawidłowym wykończeniem ścian i podłóg,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

brakiem punktów wodnych. Najwięcej problemów wynikało z faktu, że obiekty były zgłaszane do odbioru gdy na terenie inwestycji trwały jeszcze prace budowlane (wykończeniowe), oraz w związku z krótkim terminem realizacji obiektu (obiekty handlowe typu „Żabka, Biedronka”). Do odbioru zgłaszane są również obiekty tj. budynki mieszkalne jedno- i wielorodzinne, garaże i parkingi. Jednakże ze względu na dużą liczbę spraw załatwianych przez jednego pracownika nie podejmowano czynności kontrolnych w tych przypadkach.

W trakcie kontroli odbieranych obiektów zwracano uwagę na rozwiązania techniczno-użytkowe, a w szczególności na realizację obiektów zgodnie z uzgodnioną dokumentacją. Sprawdzano, czy są zagwarantowane odpowiednie warunki dla pobytu ludzi, warunki pracy, właściwe ciągi technologiczne w obiektach gastronomicznych oraz czy stosowane materiały budowlane i wykończeniowe są właściwe pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Do wydawanych opinii sanitarnych dla nowo odbieranych obiektów i opinii dla dokumentacji projektowych wydane były decyzje płańnicze w 2014r. - **105 decyzji.**

5. Współpraca z innymi organami:

- Urząd Miejski w Jaworznie Wydział Urbanistyki i Architektury – wyrażanie opinii w związku ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń w budynkach oraz Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa – Uzgadnianie Decyzji Środowiskowych dla planowanych inwestycji. Pracownik Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego na bieżąco prowadzi korespondencję. Współpraca układa się poprawnie.

- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego - współpraca w trakcie kontroli odbiorowych w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych w oparciu o art. 56 ustawy Prawo budowlane (m.in. przesyłanie stanowisk o zakończonym odbiorze lub o stwierdzeniu usterek w trakcie budowy).

6. Współpraca z nadzorem bieżącym:

- **Wspólne odbiory** w obiektach, gdzie później podejmowane są czynności sprawowania nadzoru bieżącego oraz sporadycznie **przy uzgadnianiu dokumentacji projektowej** do inwestycji, które są przedmiotem wspólnych odbiorów.

Zostały przeanalizowane skargi i interwencje w nadzorze bieżącym. Stwierdzono, że interwencje w sekcjach HZZiPU, HKiŚ, Epidemiologii, HDiM głównie dotyczyły nieprawidłowości wynikających z bieżącego użytkowania obiektów pod względem sanitarno-higienicznym. Interwencje dotyczyły nieprawidłowości, które są rozwiązywane w pracy bieżącej poszczególnych komórek.

7. Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2014 r. i porównanie do roku 2013 r.

Na stanowisku zapobiegawczego nadzoru sanitarnego od kwietnia 2014 r. zadania realizuje jedna osoba.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	--

Zadania ZNS	2013 r.	2014 r.
Uzgodnienia Studium, Zakres i stopień szczegółowości, Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	3	11
Warunki zabudowy i zagospodarowania przestrzennego	25	25
Uzgadnianie dokumentacji projektowej	29	32
Konieczność sporządzenia i zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko	19	10
Uzgodnienia przed decyzją środowiskową	6	2
Przeprowadzone kontrole	75	83
Odbiory nowopowstających obiektów	69	75
Inne pisma	112	196
ogółem	363	434

Z powyższego zestawienia wynika, iż nastąpił wzrost przeprowadzonych kontroli, uzgodnionych dokumentacji projektowych oraz dopuszczonych do użytku nowopowstałych obiektów w stosunku do poprzedniego roku.

Nastąpił wzrost wpływających do uzgodnienia projektów budowlanych i odbiorów obiektów nowopowstających. Warunków zabudowy i zagospodarowania terenów, pozostają na tym samym poziomie, natomiast wzrosła liczba opinii do miejscowych planów i strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Z załączonych zestawień tabelarycznych wynika, iż jest tendencja wzrostowa w zakresie wydanych stanowisk i rozpatrzonych spraw przez nadzór zapobiegawczy.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

OŚWIATA ZDROWOTNA

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2014 roku wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych. W 2014 roku w zakresie oświaty zdrowotnej inicjowane, organizowane i koordynowane były następujące programy edukacyjne oraz akcje prozdrowotne:

Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny mający na celu zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

Program adresowany do uczniów szkół gimnazjalnych i klas V-VI szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów.

W roku szkolnym 2013/2014 program realizowany był w 17 placówkach: 10 szkołach podstawowych (62% szkół podstawowych w Jaworznie) oraz 7 gimnazjach (58% gimnazjów w Jaworznie). Działaniami programowymi objętych zostało 2500 uczniów oraz 764 rodziców. Wybrane treści programowe realizowane były ponadto w 1 przedszkolu.

Realizacja programu w roku szkolnym 2013/2014 została objęta Honorowym Patronatem Prezydenta Miasta Jaworzna.

Program w placówkach szkolnych realizowano z wykorzystaniem różnych form zajęć: np. układanie jadłospisów zgodnie z zasadami zbilansowanej diety, odczytywanie i rozumienie etykiet produktów spożywczych, ocena własnej aktywności fizycznej i stylu życia.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce

Program mający na celu zmniejszenie liczby zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne).

➤ **Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej pt. „Czyste Powietrze Wokół Nas”**

Program edukacyjny mający na celu wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Program adresowany do dzieci 5 i 6-letnich uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych oraz ich rodziców i opiekunów.

W roku szkolnym 2013/2014 program realizowany był w 24 placówkach (72 % wszystkich tego typu placówek w Jaworznie) z udziałem 1665 dzieci. Liczba rodziców objętych edukacją to 1055 osób.

➤ **Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie, proszę”**

Program edukacyjny mający na celu wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Program adresowany do uczniów klas I-III szkół podstawowych. W roku szkolnym 2013/2014 program realizowany był w 12 placówkach (75 % szkół podstawowych w Jaworznie) z udziałem 1045 uczniów oraz 793 rodziców.

➤ **Program profilaktyki palenia tytoniu „Znajdź właściwe rozwiązanie”**

Program edukacyjny mający na celu zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej. Program adresowany do uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz uczniów gimnazjum. W roku szkolnym 2013/2014 program realizowany był w 12 szkołach tj. w 7 gimnazjach i w 5 szkołach podstawowych (co stanowi 43% tego typu szkół w Jaworznie). Działaniami programowymi objętych zostało 1310 uczniów .

➤ **Światowy Dzień bez Tytoniu**

Do dyrektorów wszystkich typów szkół przesłane zostało pismo dotyczące tematyki tegorocznych obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu z prośbą o przeprowadzenie działań edukacyjnych. Według nadesłanych sprawozdań prowadzone były działania informacyjno – edukacyjne skierowane do uczniów oraz rodziców. Najczęściej wykorzystywane formy działania: pogadanki, prelekcje, emisje filmów, gazetki tematyczne.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie uczestniczyła w imprezach środowiskowych organizowanych przez szkoły i przedszkola oraz Polski Czerwony Krzyż poprzez organizację punktu informacyjno – edukacyjnego PSSE Jaworzno. Pracownik Oświaty Zdrowotnej prowadził bezpłatne badania stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, informował o następstwach zdrowotnych czynnego i biernego palenia tytoniu, udzielał porad dotyczących metod zerwania z nałogiem. Osoby zainteresowane otrzymały pakiety materiałów informacyjno – edukacyjnych. Punkt informacyjno – edukacyjny PSSE Jaworzno zorganizowany został w ramach następujących imprez środowiskowych:

- Dzień Transplantologii - W Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5;
- Akcja MOTOSERCE'2014 – w Miejskim Centrum Kultury i Sportu;
- Piknik rodzinny w Szkole Podstawowej Nr 5;
- Piknik rodzinny w Szkole Podstawowej Nr 15;
- Piknik rodzinny w Gimnazjum Nr 2;
- Piknik rodzinny w Gimnazjum Nr 5;

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

- Piknik rodzinny w Przedszkolu Miejskim Nr 25.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Jaworznie zaproszona została do współpracy przy organizacji międzyszkolnych konkursów i olimpiad dotyczących profilaktyki uzależnień, w tym uzależnienia od nikotyny:

- W dniu 26 maja 2014 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej zorganizowany został II Miejski Konkurs Profilaktyczny o Zdrowiu, adresowany do uczniów szkół podstawowych. Organizatorami konkursu była Szkoła Podstawowa Nr 14 oraz Szkoła Podstawowa Nr 18. W konkursie uczestniczyli uczniowie 14 szkół podstawowych.

- W dniu 30 maja 2014 r. w Gimnazjum Nr 2 zorganizowana została III Międzyszkolna Olimpiada Profilaktyczna adresowana do uczniów szkół gimnazjalnych. Organizatorami olimpiady było Gimnazjum Nr 2 oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W olimpiadzie uczestniczyli uczniowie 8 gimnazjów.

Prowadzona była dystrybucja materiałów edukacyjnych dla placówek nauczania i wychowania oraz zakładów opieki zdrowotnej.

➤ Światowy Dzień Rzucania Palenia

20 listopada 2014 r. w I Liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie zorganizowana została akcja profilaktyczna **pod hasłem „Rzuć palenie razem z nami!” adresowana do uczniów i kadry pedagogicznej.**

Akcja zorganizowana została we współpracy PSSE Jaworzno. W ramach działań profilaktycznych przeprowadzonych zostało szereg działań:

- konkurs plastyczny dla uczniów na plakat antytytoniowy oraz wystawa pokonkursowa;
- prelekcja pracownika Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Jaworznie na temat szkodliwości palenia tytoniu;
- pomiary ciśnienia wykonywane przez pielęgniarkę środowiska szkolnego;
- pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu prowadzone przez pracownika Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Jaworznie oraz dystrybucja materiałów informacyjno - edukacyjnych.

20 listopada 2014 r. w Klubie „WEGA” Miejskiego Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie zorganizowana została akcja promująca zdrowy styl życia wolny od dymu tytoniowego.

Do działań wykorzystane zostały materiały informacyjno - edukacyjne przekazane przez PSSE Jaworzno. Palacze tytoniu zachęceni byli do zerwania z nałogiem, osoby chętne wypełniły deklarację podjęcia próby rzucenia palenia.

W terminie od 17 listopada do 17 grudnia 2014 r. na wielkim telebimie (nazywanym wieża mediów) usytuowanym na jaworznickim rynku emitowany był z częstotliwością co kilkanaście minut spot edukacyjny zachęcający kobiety do podjęcia próby rzucenia palenia.

W gazecie jaworznickiej EXTRA zamieszczony został artykuł - „Wieża mediów na rynku - ożyła. Telebim zachęca do rzucenia” .

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

W ramach realizacji programu przeprowadzona została akcja profilaktyczna przygotowana przez Krajowe Centrum ds. AIDS z okazji Święta Zakochanych pod hasłem „Mój Walenty jest the best, idzie ze mną zrobić test”, zachęcającej młode, pełnoletnie osoby do wykonania testu w kierunku HIV. W ramach akcji zamieszczono informację na stronie internetowej PSSE - Jaworzno, przesłano informację do mediów lokalnych, przekazano materiały edukacyjne do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w celu przeprowadzenia działań informacyjno - edukacyjnych adresowanych do pełnoletnich uczestników programu „FreD goes net” z grupy ryzyka i zagrożonych uzależnieniem po raz pierwszy przyłapanych na stosowaniu środków psychoaktywnych - narkotyków, dopalaczy, alkoholu, leków. Działania informacyjne połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych prowadzone były przez pracownika Oświaty Zdrowotnej w dniu 9 marca 2014 r. w ramach eventu „Być kobietą” zorganizowanego przez

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

Centrum Promocji Zdrowia - Ośrodek Medyczny, Miejskie Centrum Kultury i Sportu oraz Radną Annę Lichotę.

W ramach kampanii „Znam rekomendacje PTN AIDS. Zalecam test na HIV” do wszystkich zakładów opieki zdrowotnej przekazane zostały materiały informacyjne adresowane do kadry medycznej.

W ramach punktu informacyjno - edukacyjnego PSSE Jaworzno pracownik Oświata Zdrowotnej prowadził działania informacyjno - edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych: udzielał informacji dot. profilaktyki HIV/AIDS, bezpłatnych i anonimowych badań w kierunku HIV:

- W dniu 25 lipca 2014 r. przy Poradniach Specjalistycznych Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie;

- W dniu 23 sierpnia 2014 r. w ramach pikniku rodzinnego pod hasłem: „Profilaktyka i promocja zdrowia” organizowanego przez Zespół Lecznictwa Otwartego w Jaworznie;

- W dniu 20 listopada 2014 r. w I Liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie – w ramach obchodów Światowego Dnia Przedsiębiorczości.

Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna w Jaworznie zaproszona została do współpracy przy organizacji międzyszkolnych konkursów wiedzy dot. tematyki HIV/AIDS:

- W dniu 1 grudnia 2014 r. I Liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie zorganizowany został „XII Konkurs Wiedzy o AIDS” dla uczniów szkół gimnazjalnych Jaworzna. W konkursie uczestniczyli uczniowie z 5 szkół;

- W dniu 9 grudnia 2014 r. w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 5 w Jaworznie zorganizowany został „Konkurs Wiedzy o HIV/AIDS” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych Jaworzna. W konkursie uczestniczyli uczniowie z 7 szkół;

W ramach ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej „Jeden test. Dwa życia” mającej na celu zmniejszenie liczby zakażeń wśród nowonarodzonych dzieci oraz zwiększenie świadomości dotyczącej testowania w kierunku HIV wśród osób dorosłych - przesłana została informacja o akcji do mediów lokalnych, ponadto zamieszczono informację na stronie internetowej PSSE Jaworzno.

Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych

Program mający na celu ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie prowadziła działania związane z realizacją kampanii społecznej towarzyszącej Programowi poprzez m.in. organizację punktów informacyjno – edukacyjnych PSSE Jaworzno, przesłanie informacji do mediów lokalnych, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Jaworzno.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie koordynowała i nadzorowała realizację programu edukacyjnego pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, będącego jednym z komponentów w/w Programu.

W roku szkolnym 2013/2014 program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?” realizowany był w 7 szkołach ponadgimnazjalnych (54% szkół ponadgimnazjalnych Jaworzna). Działaniami edukacyjnymi objęto 385 uczniów.

Program „Żywienie na wagę zdrowia”

Program mający na celu wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej.

W roku szkolnym 2013/2014 programem objętych zostało 19 placówek nauczania i wychowania. We współpracy z Wydziałem Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego zorganizowane zostało szkolenie, w którym uczestniczyli dyrektorzy placówek nauczania i wychowania, intendenci z placówek zgłoszonych do programu oraz przedstawiciele Wydziału

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Jaworznie. W ramach szkolenia pracownicy Sekcji HŻŻ i PU PSSE Jaworzno omówili zasady żywienia dzieci i młodzieży. Uczestnicy szkolenia otrzymali materiały edukacyjne do programu.

W ramach programu zorganizowane zostały w Przedszkolu Miejskim Nr 25 zajęcia edukacyjne dla rodziców pod hasłem „Godzina ze zdrowiem”. Pracownik Sekcji HŻŻiPU PSSE Jaworzno omówił zasady zdrowego żywienia dzieci i młodzieży. Ponadto pracownik Oświaty Zdrowotnej przekazał tematyczne ulotki edukacyjne.

Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”

Program mający na celu wzrost wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów ich zapobiegania.

W roku szkolnym 2013/2014 program realizowany był w 9 placówkach (69% szkół ponadgimnazjalnych Jaworzna). Działaniami edukacyjnymi objęto 563 uczniów.

Program profilaktyki chorób nowotworowych „Znamię! Znam je?”

Program mający na celu budowanie świadomości czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży oraz upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Program realizowany był w 8 szkołach ponadgimnazjalnych (62% szkół ponadgimnazjalnych Jaworzna). Edukacją objętych zostało 706 uczniów.

Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia

W 2014 roku przebiegał pod hasłem WHO: „Choroby wektorowe”.

Przesłano pisma do Urzędu Miejskiego, placówek nauczania i wychowania oraz zakładów opieki zdrowotnej informujące o tematyce Światowego Dnia Zdrowia’2014 i zachęcające do podjęcia działań informacyjno – edukacyjnych.

W dniu 21 marca 2014 r. w PSSE – Jaworzno zorganizowane zostało szkolenie dla pielęgniarek środowiska szkolnego. Szkolenie zorganizowane zostało we współpracy z Sekcją Epidemiologii. W ramach szkolenia Kierownik Sekcji Epidemiologii przedstawił sytuację epidemiologiczną boreliozy w Jaworznie. Pracownik OZ omówił tematykę tegorocznych obchodów oraz propozycje form realizacji w placówkach nauczania i wychowania. Przedstawione zostały krótkie filmy edukacyjne dotyczące kleszczy i chorób przenoszonych przez kleszcze. Uczestnicy otrzymali materiały informacyjne zebrane przez pracownika OZ (ze źródeł internetowych) do wykorzystania w działaniach edukacyjnych oraz poinformowani zostali o przydatnych stronach internetowych. Przekazano drobne nagrody dla laureatów konkursu plastycznego organizowanego w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia w Zespole Szkół Nr 3 w Jaworznie.

W szkołach przeprowadzone zostały działania edukacyjne, najczęściej w formie pogadank, konkursów, filmów edukacyjnych.

Na zaproszenie Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Jaworznie Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie uczestniczyła w akcji prozdrowotnej adresowanej do podopiecznych Domu Opieki Społecznej. W ramach punktu informacyjnego pracownik Oświaty Zdrowotnej prowadził badania stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, prowadził dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych dotyczących m.in. profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze.

Dopalacze – wypalacze - „środki zastępcze”

Akcja mająca na celu profilaktykę uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie prowadziła dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych.

Plakaty i ulotki wyeksponowane zostały w: placówkach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży, placówkach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworznie, placówkach Zespołu Lecznictwa Otwartego w Jaworznie, Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Jaworznie, Domu Pomocy społecznej w Jaworznie, Urzędzie Miejskim w Jaworznie.

W ramach pikników rodzinnych i akcji adresowanych do społeczności lokalnej prowadzono punkt informacyjno-edukacyjny PSSE Jaworzno, w ramach którego pracownik OZ udzielał poradnictwa w zakresie profilaktyki nowych narkotyków , prowadził dystrybucję ulotek.

Na stronach internetowych PSSE Jaworzno oraz Urzędu Miejskiego zamieszczono informacje oraz materiały edukacyjne towarzyszące akcji.

Akcja „Szkoła czystych rąk”

Akcja mająca na celu podniesienie wiedzy dzieci przedszkolnych na temat zdrowego stylu życia promując właściwe nawyki higieniczne poprzez przestrzeganie reguł higieny rąk. Adresatami działań były dzieci 6 letnie uczęszczające do przedszkoli oraz ich rodzice i opiekunowie. W placówkach przeprowadzono zajęcia dydaktyczne o tematyce prozdrowotnej, połączone z pokazem prawidłowego mycia rąk. W roku szkolnym 2013 /2014 w akcji uczestniczyło 14 przedszkoli. Liczba odbiorów działań edukacyjnych: 1399 dzieci oraz 1171 rodziców.

Profilaktyka grypy

Działania informacyjno – edukacyjne przeprowadzone zostały w placówkach nauczania i wychowania, świetlicy środowiskowej oraz w Domu Pomocy Społecznej.

W dniu 24 stycznia 2014 r. w Klubie „WEGA” pracownik Oświaty Zdrowotnej PSSE – Jaworzno przeprowadził pogadankę dla dzieci uczestniczących w zajęciach świetlicowych organizowanych w ramach ferii zimowych. Uczestnikom spotkania przekazane zostały materiały edukacyjne.

Do przedszkoli realizujących akcję „Szkoła czystych rąk” przekazane zostały dodatkowo ulotki edukacyjne do wyeksponowania w miejscach dostępnych dla rodziców oraz w celu przeprowadzenia zajęć edukacyjnych z udziałem dzieci.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie zaproszona została do współpracy w organizacji akcji prozdrowotnej dla uczniów klas I Szkoły Podstawowej Nr 18 w Jaworznie pod hasłem „Od zdrowia do urody”. Akcja zorganizowana została we współpracy ze Szkołą Podstawową Nr 18 w Jaworznie oraz Świetlicą środowiskową - Klub „WEGA”. Pracownik Oświaty Zdrowotnej przeprowadził pogadankę dotyczącą profilaktyki grypy. Uczniowie uczestniczący w spotkaniu otrzymali ulotki edukacyjne oraz kolorowanki tematyczne.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

W dniu 24 stycznia 2014 r. w świetlicy środowiskowej - Klub „WEGA” w Jaworznie zorganizowana została akcja prozdrowotna adresowana do dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach w ramach wypoczynku zimowego.

Pracownik OZ PSSE - Jaworzno przeprowadził pogadankę dot. prawidłowego stosowania antybiotyków z wykorzystaniem spotu edukacyjnego oraz tematycznych materiałów edukacyjnych: plakatu, ulotek i kolorowanek.

Powyzsza tematyka powiązana została z tematyką profilaktyki grypy.

W terminie 27 października - 07 listopada 2014 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie zorganizowana została wystawa z okazji obchodów Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach pod hasłem „Przeziębienie? Grypa? Zdrowiej Bez Antybiotyków”. Wystawa tematyczna wypożyczona została z WSSE Katowice. Informacja o wystawie została przesłana do wszystkich zakładów opieki zdrowotnej, placówek nauczania i wychowania oraz do mediów lokalnych. Opracowany i wydrukowany został nakładem Miejskiej Biblioteki Publicznej plakat

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

informacyjny o wystawie, który wyeksponowany został w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej, Urzędu Miejskiego, Miejskiego Centrum Kultury i Sportu oraz Centrum Dietetycznego Naturhouse oraz PSSE Jaworzno. W formie elektronicznej plakat został przesłany do wszystkich placówek nauczania i wychowania oraz zakładów opieki zdrowotnej. Wystawa zorganizowana została w holu głównym Miejskiej Biblioteki Publicznej. Informacja o wystawie zamieszczona została na stronie internetowej PSSE Jaworzno, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworznie, Urzędu Miejskiego w Jaworznie, na portalu internetowym Moje Jaworzno /www.mojejaworzno.pl/. Wszystkie przedszkola realizujące akcję ph. „Szkoła czystych rąk” otrzymały dodatkowo plakat i ulotki dotyczące Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach z prośbą o wyeksponowanie w miejscu ogólnodostępnym dla rodziców. W/w placówki poinformowane zostały również o wystawie organizowanej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie.

Wszystkie zakłady opieki zdrowotnej otrzymały materiały edukacyjne tj. plakaty oraz ulotki dla lekarzy oraz ogółu społeczeństwa.

Akcja „Wakacje bezpiecznie i zdrowo”

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Jaworznie zaproszona została do wsparcia akcji prozdrowotnej skierowanej do uczestników półkolonii letniej w świetlicy środowiskowej Klub „WEGA” w Jaworznie. W dniu 28 lipca 2014 r. Pracownik Oświaty Zdrowotnej przeprowadził pogadankę w oparciu o przygotowaną prezentację multimedialną pt. „Uwaga! Kleszcze” oraz film edukacyjny. Omówione zostały zasady zabezpieczenia przed atakiem kleszczy, sposoby postępowania po ukąszeniu kleszcza, choroby przenoszone przez kleszcze.

Akcja informacyjna „zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Przesłano do Urzędu Miejskiego w Jaworznie oraz mediów lokalnych informację o kampanii z prośbą o zamieszczenie na stronach internetowych/ łamach prasy. Informacja zamieszczona została na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Jaworznie, na portalu internetowym www.jaw.pl oraz na łamach gazety „Co tydzień” Jaworzno. Informacja o akcji zamieszczona została również na stronie internetowej PSSE- Jaworzno.

„Brązowo, ale czy zdrowo?”

Akcja mająca na celu kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim.

Do mediów lokalnych oraz Biura Promocji i Informacji Urzędu Miejskiego w Jaworznie przesłana została informacja o akcji wraz z materiałami edukacyjnymi, z prośbą o zamieszczenie na stronach internetowych/na łamach prasy. Informacje opublikowano na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Jaworznie, na stronie internetowej gazety „Głos - jaworznicki”, na portalu internetowym Moje Jaworzno, na łamach gazety „Głos - jaworznicki” oraz gazety „Co tydzień” - Miasto Jaworzno.

Informacja o akcji wraz z materiałami edukacyjnymi zamieszczona została na stronie internetowej PSSE Jaworzno.

Organizatorom półkolonii letnich przekazane zostały materiały informacyjno - edukacyjne celem wyeksponowania na terenie placówek i przeprowadzenia działań edukacyjnych. Materiały informacyjno – edukacyjne przekazano do zakładów opieki zdrowotnej w celu wyeksponowania na terenie placówek. Przekazano materiały informacyjno - edukacyjne do wyeksponowania na terenie Ośrodka Wypoczynku „SOSINA” oraz wszystkich placówek Miejskiego Centrum Kultury i Sportu. Do 6 filii Miejskiej Biblioteki Publicznej materiały informacyjno - edukacyjne do wyeksponowania.

Zorganizowano punkt informacyjno - edukacyjny PSSE Jaworzno w ramach 8 akcji prozdrowotnych/ pikników rodzinnych. Pracownik Oświaty Zdrowotnej udzielał informacji, prowadził dystrybucję materiałów edukacyjnych.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna za 2014 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	---

Podsumowanie

Zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Jaworznie przeprowadzonych zostało 20 wizytacji w placówkach nauczania i wychowania realizujących programy edukacyjne (100% zaplanowanych).

Zorganizowanych zostało 11 szkoleń adresowanych do dyrektorów placówek nauczania i wychowania, koordynatorów programów edukacyjnych w placówkach, pielęgniarek środowiska szkolnego. Współpraca z samorządem lokalnym, instytucjami, placówkami nauczania i wychowania oraz zakładami opieki zdrowotnej pozwoliła na skuteczne przeprowadzenie działań profilaktycznych i efektywną realizację programów prozdrowotnych.

Dzięki współpracy z lokalnymi mediami możliwe było objęcie działaniami profilaktycznymi szerszego grona mieszkańców Jaworzna.